ANUL VII
5.1978
NR. 77

România pitorească

REVISTĂ EDITATĂ DE MINISTERUL TURISMULUI

România pitorească

REVISTĂ LUNARĂ EDITATĂ DE MINISTERUL TURISMULUI

POP SIMION
redactor șef

TOMA GEORGE MAIORESCU
redactor șef adjunct

CORNEL BOZBICI
secretar responsabil de redacție

EDIȚII ALE REVISTEI ÎN LIMBILE ENGLEZĂ, FRANCEZĂ, GERMANĂ, RUSĂ

HOLIDAYS IN ROMANIA · VACANCES EN ROUMANIE · FERIEN IN RUMÄNIEN

Prețul unui abonament este de 9 lei pe trei luni, 18 lei pe șase luni, și 36 lei pe un an.

Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM — serviciul export-import presă — Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. 2001 telex 011226 — București

Redacția: Bd. Poligrafiei Nr. 3 Sector 1, București. Cod 71556. Telefon: 18 34 90

Vremea

IUNIE 1978

Luna iunie va fi normal de caldă în sudul țării și ceva mai răcoroasă în nord și regiunea de munte unde numărul zilelor de vară va fi redus. În sudul țării pe lîngă numeroasele zile de vară se vor constata și zile cu temperaturi tropicale. Temperaturile extreme ale lunii vor varia între 36°, valoare maximă ce se va semnala în Bărăgan, și 0°, temperatură minimă ce se va produce la începutul lunii în zona alpină.

Sînt de așteptat următoarele aspecte ale vremii:

Între 1 și 3 iunie vremea va fi relativ frumoasă, cu cer schimbător și cu averse de scurtă durată, ce vor cădea, mai ales în nordul și estul țării. Temperatura va urca ziua pînă la 20° în nordul extrem al țării și pînă la 28° în Cîmpia Dunării. Vîntul se va intensifica la 3 iunie. Pe văile munților și pe alocuri în regiunea de cîmpie se va forma ceață dimineața.

Între 4 și 7 iunie, din cauza unui val de aer tropical, temperatura va urca pînă la 27° în Maramureș și pînă la 35° în Bărăgan. Cerul va fi variabil cu înseninări predominante în sud și înnorări accentuate în nord și regiunea de munte, unde vor cădea averse însoțite de fenomene electrice, ce vor avea tendință de generalizare la 7 iunie.

De la 8 la 14 iunie vremea se va răci în toate regiunile, temperatura coborînd noaptea pînă la 2° în nordul Transilvaniei. Cerul va fi noros în primele 3 zile, cînd vor cădea averse și ploi intermitente în toată țara. Între 11 și 13 iunie vîntul se va intensifica în nord-vestul țării și regiunea de munte.

La 15—16 iunie timpul se va încălzi apreciabil, temperatura urcînd pînă la 28° în sudul țării. Cerul va fi variabil, cu înnorări parțiale după-amiaza, cînd vor cădea averse locale însoțite de descărcări electrice.

Între 17 și 19 iunie un alt front de ploi va determina o răcire pronunțată însoțită de intensificări de vînt și averse destul de abundente, ce vor da cantități mari de apă pe unele suprafețe.

La 20 și 21 iunie timpul va deveni frumos și se va încălzi pînă la valori tropicale în regiunea de cîmpie. Cerul va fi variabil. Cîteva averse izolate se vor semnala în munți.

Între 22 și 28 iunie vremea va deveni nestatornică și umedă, cu înnorări accentuate și persistente. Vor cădea ploi frecvente atît cu caracter liniștit cît și sub formă de averse însoțite de fenomene electrice, intensificări de vînt și căderi de grindină. În munți, aceste ploi vor da cantități mari de apă, producînd viituri pe rîuri. Temperatura va scădea simțitor după 24 iunie.

La 29 și 30 iunie vremea se va încălzi din nou și va deveni frumoasă, cu cer însorit mai ales în regiunile de deal și cîmpie. Cîteva averse răzlețe vor mai fi observate în munți.

NICOLAE TOPOR

30 DE ZILE

● Între 8 și 13 aprilie 1978 a avut loc la București prima întîlnire de lucru a delegațiilor organismelor oficiale de turism din Republica Socialistă România și Republica Cipru, în cursul căreia au fost adoptate măsuri pentru impulsionarea schimburilor turistice între cele două țări, precum și pentru atragerea de turiști din terțe țări în vacanțe combinate România—Cipru. Protocolul prevede, de asemenea, schimburi de materiale informative și documentare turistice, filme, organizarea de expoziții cu reciprocitate, precum și călătorii documentare pentru ziariști și echipe de televiziune din cele două țări. Părțile au convenit să-și acorde asistență tehnică pentru formarea de cadre în turism și hotelărie, pentru sistematizarea stațiunilor turistice și dezvoltarea turismului balnear.

Delegația Organizației Naționale de turism din Republica Cipru a fost alcătuită din domnii Antonios Andronikou, director general al Organizației Naționale de turism a Republicii Cipru, și K.P. Kyprianou, consilier-șef al Diviziei Economice din Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Cipru.

Cu ocazia prezenței sale în România, delegația cipriotă a făcut vizite la obiectivele turistice de pe Valea Prahovei, la Poiana Brașov, la Centrul de formare și perfecționare a cadrelor turistice din București și în alte unități de turism.

● La Sibiu, a luat ființă Clubul de orientare turistică, primul de acest fel din țară. Se împlinește astfel — cum ne informează corespondentul nostru Ilie Ionescu — un deziderat mai vechi al sibienilor, pasionați pentru sportul pădurilor, al hărților și busolelor (în anii 1974—77, la concursurile «Cupa Cibinium» și «Decatlonul de orientare» au participat peste 50 000 de pionieri, elevi, tineri din întreprinderi și instituții). Clubul își propune competiții de masă și de performanță, inițiind, încă de la început, două mari acțiuni: «Decadela» — etapa pe școli și «Busola de aur», cu 100 posturi de control. ● În comuna Vișina, pe Dealul Broștenilor, aproape de apa Neajlovului, există o frumoasă poiană cu narcise — mîndria localnicilor și loc de încîntare pentru drumeți. Anul trecut, însă, au apărut și niște «culegători» care s-au gîndit că n-ar fi rău să cîștige ceva bănuți din vînzarea înmiresmatelor flori. Ce-ar fi să li se amenajeze barbarilor o rezervație specială cu sceieți? ● Consiliul de educație politică și cultură socialistă al orașului Horezu (jud. Vîlcea), împreună cu cooperativa «Ceramica» din localitate, organizează în zilele de 3—4 iunie a.c., în cadrul Festivalului național «Cîntarea României», ediția a VIII-a a «Tîrgului anual al ceramicii românești «Cocoșul de aur», la care participă creatori și cooperative meșteșugărești cu secții de profil din întreaga țară. Pentru perpetuarea tradiției populare în acest domeniu de creație, membri ai cercurilor pionierești din școli și case ale pionierului vor expune lucrări personale și vor face demonstrații practice la roata olarului. ● La ediția de anul trecut a tradiționalului concurs de orientare turistică, organizat de asociația sportivă «Electronica» din București, au participat peste 200 de concurenți de toate vîrstele, locul întîi revenind familiei Iliu — tată, mamă și doi copii — din București (asociația sportivă «Frigul»). Completată cu jocuri distractive, expoziția de fotografie turistică, focuri de tabără, întrecerea este și un prilej de odihnă și sărbătoare în natură pentru familiile concurenților. Anul acesta, concursul se va desfășura la Buftea, pe Valea Albă, în zilele de 5 și 6 august. ● La 30 aprilie, locuitorii comunei Turnu Roșu de la poalele Făgărașilor au sărbătorit trei evenimente importante: 525 de ani de existență a așezării lor, 325 de ani de cînd a fost înălțată biserica monument istoric ctitorită de Matei Basarab și 775 de ani de la înființarea școlii generale. Cu acest prilej, de oriunde se vor fi aflat, fiii satului s-au adunat să cinstească vechea lor vatră. ● Profesoara Georgeta Țurcanu, muzeograf principal, ne trimite frumoase rînduri despre Muzeul Teatrului înființat în orașul de pe cele șapte coline, în bătrînul și mereu tînărul Iași. Organizat în casa ctitorului teatrului românesc, Vasile Alecsandri (pe strada care poartă numele poetului încă din 1878), noua instituție ce se adaugă comorilor de cultură ieșene evocă, prin intermediul documentelor și obiectelor originale, viața teatrală din Moldova, integrată istoriei teatrului românesc. Vizitatorul găsește aici o micropinacotecă cu portrete ale slujitorilor Thaliei, costume însuflețite altădată de vestiți artiști ca Matei Millo, Grigore Manolescu, Aristizza Romanescu, Aglae Pruteanu, precum și o sală închinată memoriei personalității și marelui animator întru cultură care a fost Vasile Alecsandri. ● Cercul speologic «Piatra Craiului» — ne scrie corespondentul nostru Ioan Dobrescu din Cîmpulung Muscel — nu se ocupă numai cu explorarea peșterilor, ci veghează și la ocrotirea mediului și a naturii. Într-un recent drum pe Valea cu Țepi (la capătul dinspre Suseni al Rucărului, pe versantul sudic al Rîiosului — monument al naturii cu interesante fenomene megalitice întruchipate de stepa din stîncă silicoasă), echipa cercului a făcut o oribilă descoperire: zeci de leșuri de cîini, omorîți pentru piei și lăsați să putrezească în aceste locuri căutate de turiști pentru frumusețea lor. Se cer măsuri din partea Consiliului popular, după cum, în zona Pleașa, factorii răspunzători ai comunelor ar trebui să se îngrijească de un alt fapt reprobabil: unii locuitori omoară — cu niște plăci de scîndură prevăzute cu piroane — cîrtițele. Și cu ajutorul școlii, notează corespondentul nostru, oamenii trebuie lămuriți că aceste viețuitoare fac o adevărată aerisire a pămîntului prin galeriile lor care aduc stratul de sol profund la suprafață, contribuind astfel la menținerea echilibrului ecologic al naturii. ● Cu prilejul împlinirii a 450 de ani de la înființarea primei tipografii în Sibiu, Întreprinderea poligrafică a inițiat o serie de acțiuni omagiale. Printre acestea s-a numărat și expoziția «Să ne cunoaștem patria» (la Casa de cultură a sindicatelor) cuprinzînd cca. 2000 de ilustrate și reproduceri, înfățișînd locurile cu frumuseți ale țării, precum și diaporama (proiecții de diapozitive color însoțite de muzică și versuri) intitulat sugestiv «România pitorească». ● La 47 km de Galați (DN 25), într-o pădure de salcîmi și stejari aflată în apropierea localității Hanul Conachi (numele vine de la un vechi han care a aparținut, cu un secol în urmă, scriitorului Costache Conachi) se desfășoară, în fiecare mai, Sărbătoarea salcîmului. Locurile îi cheamă pe turiști și cu alte atracții: rezervația de dune nisipoase, faima apicultorilor care au aici una dintre cele mai importante baze melifere din țară. Sărbătoarea teiului din pădurea Buciumeni, la vremea înfloririi arborilor cîntați în versul eminescian — în sfîrșit, odihnă și atmosferă rustică la motelul Hanu Conachi, unde găsim mîncăruri și vinuri moldovenești, ca și preparate pescărești. ● De la Ignat Lulu, responsabilul filialei OJT din Dorohoi, aflăm că muncitorilor de la fabrica de confecții și celor de la fabrica pentru corpuri de iluminat, țăranilor cooperatori din împrejurimi, precum și elevilor de la Liceul mecanic, agronomi, industriei și din alte instituții de învățămînt, li se organizează, la cerere, excursii către cele mai importante obiective turistice din județ: Muzeul răscoalei din 1907 de la Flămînzi, casele memoriale «Mihai Eminescu» de la Ipotești, «George Enescu» din Liveni și Dorohoi, «Nicolae Iorga» din Botoșani, stejarii multiseculari din comuna Gorbăneni, crescătoria de fazani de la Corbeni. Filiala organizează și excursii de mai lungă durată pe trasee turistice din țară și de peste hotare. Anul trecut au beneficiat de serviciile filialei OJT Dorohoi circa 7 000 de muncitori din întreprinderi industriale, țărani cooperatori, elevi, pensionari. ● Sezonul estival pe litoral s-a deschis odată cu excursiile de 1 mai. I.T.H.R. București organizează pînă la 15 iunie, cu destinația stațiunile «mării 1978», excursii cu plecări în fiecare zi și cu o durată de cel puțin 3 zile. ● A.C.R. anunță că în sezonul cald al acestui an a organizat numeroase excursii în grup, peste hotare, pentru turiștii automobiliști. Sînt constituite trasee de mare atracție prin Bulgaria, Ungaria, Iugoslavia, URSS, Cehoslovacia, RFG, Polonia, Austria, Danemarca, RDG, Italia, Elveția, cu durată de la 3—21 zile. Pentru amănunte, amatorii se pot adresa la toate filialele județene ACR sau la filiala municipiul București din cal. Victoriei 20—22 (pasajul Vilacros)... bineînțeles, după ce și-au pus la punct automobilele.

O sesiune-mamut, rezultate neconcludente

Institutul de Economia Comerțului Interior și a Turismului (secția turism) a desfășurat în zilele 14—15 aprilie a.c. o sesiune științifică dedicată unei teme de mare actualitate: problemele turismului de sfîrșit de săptămînă examinate în perspectiva dezvoltării socio-economice a țării noastre. S-au reunit în dezbaterea colocvială cadre universitare, geografi, arhitecți, cercetători ai IECIT, ai unor instituții similare din Capitală și din provincie, lucrători din rețeaua Ministerului Turismului, fapt îmbucurător, stimulativ și mult promițător. Potasul ideatic și soliditatea științifică a unor comunicări au confirmat valoric cîteva contribuții izolate, făcînd cinste autorilor lor. Nu s-a întîmplat același lucru cu sesiunea luată în ansamblu, care s-a dovedit, vai, mai puțin științifică, și iată de ce. S-a dovedit că secția turism a IECIT (șeful ei P. Baron) a abordat sesiunea fără a avea o viziune clară a scopului propus, nu și-a exercitat spiritul selectiv în configurarea temelor, comunicările au fost receptate de-a valma, valoarea a stat alături de nonvaloare, au existat paralelisme tematice, voluntarismul, improvizația și amatorismul au fost la ele acasă. Sesiunea mamut a înscris 48 de comunicări și, dacă ținem cont că în sală s-au aflat în medie între 25 și 35 de participanți, vom conchide că raportorii s-au audiat între ei și totul s-a consumat «în familie». Unii dintre noi, mai naivi ar fi vrut niscaiva confruntări de opinii, ceea ce nu s-a întîmplat. Ei bine, nici chiar așa, lucrări ale cercetătorilor de la IECIT. De altminteri, revista noastră va recepta în numerele sale viitoare cîteva idei cu adevărat fertile care s-au rostit în semideșertul sesiunii, spre a releva ceea ce e valoros și a critica la obiect ceea ce e de criticat. Și este!

Fotografie de Pavel Tănjală

Crelon

Spirit nou

Turismul românesc are toate premisele să devină ceea ce îi este dat să devină: un indicator fidel și sensibil al calității vieții. Iată raționamentul căruia îi dedicăm însemnarea de față, încercînd să descifrăm cît mai multe dintre titlurile care îl fac (veți vedea de ce) cu deosebire actual. Examenul la obiect și fervoarea de gînd ne sînt întreținute de cîteva evenimente ale acestei primăveri considerate ca avînd o excepțională valoare socio-politică, economică, civică, moral-psihologică și cultural-științifică în viața națiunii. Le enunț astfel pentru că acestea, într-o firească și necesară înlănțuire dialectică, formează un tot indivizibil și se transferă ca atare în cîmpul activităților de turism.

Conceptul transformării acumulărilor de cantitate într-o nouă calitate, enunțat la Conferința națională a partidului, a devenit în această primăvară criteriul de apreciere a muncii în toate domeniile de activitate. Ceea ce în decembrie ne străduiam ca orientare, acum la foarte puțin timp după promulgarea tezei teoretice, sîntem martorii unei realități palpabile: ofensiva pentru calitate nu revoluționează doar viața economică (așa cum s-ar fi putut crede la o privire superficială) ci — revoluționînd baza orînduirii noastre — acționează în chip benefic în sfera relațiilor dintre oameni, în absolut toate ipostazele suprastructurii socialiste, adică nu doar Calitatea lucrului, ci întregul șir de calități derivate, și anume Calitatea simțirii, Calitatea moralei și caracterelor, Calitatea omului — condiție și scop al tuturor celorlalte calități. Turismul se regăsește în toate acestea și, iarăși, toate acestea se regăsesc în turism: adevăr axiomatic ce reverberează, după opinia mea, statutul, menirea, funcțiunile lucrătorului din turism.

Trecerea treptată a unor categorii de oameni ai muncii la săptămîna de lucru redusă și configurarea implicațiilor de ordin turistic ce decurg din această măsură au ieșit iată din cîmpul teoretic, sînt realități care operează pe solul practicii, ni se înfățișează a fi drept procesul cel mai deschis spiritului inventiv, creator dintre cîte a cunoscut (sau nu a cunoscut) turismul românesc. Nu este o gîndire voluntarist-exaltată, este purul adevăr, decurgînd doar intuibil și n-am îndoială că timpul ne va da dreptate.

Recent, enunțatele principii ale autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării unităților socialiste de muncă vor avea darul — sînt deja semne că așa va fi! — să se exercite în cîmpul foarte diversificat al activităților de turism prin acțiuni energice care vor instaura ordinea, disciplina, cinstea, corectitudinea, morala, politețea, omenia comunistă.

Iată doar trei dintre orientările ideologico-politice, socio-economice, morale și cetățenești din perspectiva cărora reevaluăm la ora de față întreg tabloul activităților din România. Ceea ce spun nu-i o apreciere de circumstanță. O atentă consultare pe țară a lucrătorilor din turism a avut loc în zilele de 11 și 12 aprilie a.c. Ceea ce părea că va fi o ședință generală în preajma noului sezon estival (cum se încetățenise acest obicei) s-a transformat într-o cuprinzătoare analiză critică și autocritică a întregului edificiu turistic al țării — oficiile naționale și județene, întreprinderi și instituții ce gravitează pe orbita Ministerului Turismului, eficiența colectivelor de muncă și a conducătorilor lor, consolidarea bunelor moravuri și denunțarea celor care sînt contrare eticii și echității comuniste. Un mai pronunțat spirit nou, revoluționar în esență și creator în formele sale de manifestare pare a se instaura în viața turistică a țării, în viziunea pe ansamblu și stilul de lucru al Ministerului, al organismelor pe care le are în subordine.

Să consemnăm — spre știința opiniei publice și, mai cu seamă, spre luare aminte a tuturor lucrătorilor din turism! — cîteva dintre fațetele acestui spirit nou, așa cum o atestă experiența plină de fervoare și decantare de sine instaurată de noua conducere a Ministerului Turismului: fermitate în exercitarea spiritului critic și autocritic, inflexibilitate în detectarea și sancționarea greșelilor de orice fel, întărirea pe toate planurile și la toate nivelele a simțului datoriei.

Luna lui Florar

continuare în pag 5

POP SIMION

NOI AM SOSIT CU PĂDUREA

Cînd a venit la București împreună cu «fetele» ei — echipa de tulnicărese din comuna Avram Iancu, laureate cu premiul I la cea dintîi ediție a festivalului «Cîntarea României» — Elena Pogan îmi dăduse telefon. «Nu-i vreme a te vizita», se scuzase, filmau la televiziune, ne ruga însă să mergem să le vedem la hotelul Astoria, lîngă Gara de Nord. Ca și atunci, cînd mă oprise o clipă în loc un fel de stîngăcie a închipuirii — cum să revezi comuna Avram Iancu într-o cameră de hotel? mă întrebam — încerc acum să scriu despre Elena Pogan și-mi dau seama că, de fapt, imaginea ei se contopește cu tot șirul zilelor de vară petrecute de noi pe drumurile Apusenilor. Este întîia dată cînd aș simți nevoia să mînuiesc un aparat de filmat care să treacă pe nesimțite de la un plan la altul, întrețăind secvențe aparent fără legătură — statuia Iancului călare din centrul Cîmpenilor, Arieșul în curgerea lui verzui-neagră din zori, pretutindeni munții și «crîngurile» de pe pieptarile lor, adică sătulețele formate din cîteva case răzlețe, tulnicele miniaturale prinse cu două panglici tricolore ce ni s-au împărțit tuturor ca însemne ce evocau și numele serbării moțești de la Cîmpeni, din nou curgerea apei, de data asta amurgul răsturnat în Arieșul Mic, la ceasul cînd, ajunși în Tîrsa, am bătut la poarta Elenei Pogan și ea ne-a întîmpinat rîzînd, poftindu-ne într-o curte uriașă, din mijlocul căreia ne privea cu ochi de smalț albastru un bărbat uriaș semănînd izbitor cu Sadoveanu. Aș vrea să povestesc cum ne-a așternut Elena Pogan lepedeele în șură, unde tînjeam să dormim înainte s-o pornim sus, pe culme, și-l aud pe Iosif Boldi, căruia i se spune în Avram Iancu mai mult Baciul, cum ne iscodea stăpînindu-și zîmbetul de dinăuntru: «Va să zică o să porniți pe cărăruică la stele. Ș-apăi ce mi-aduceți mie de-acolo? Puiul tîrgului? Văd că vrei să fii ocoș, adică omul care știe tot. Te sui mata în Găina și după asta ești convins de jocurile noastre». Îmi vorbise despre asta și Elena Pogan cînd o cunoscusem, în dimineața serbării, la Cîmpeni: «Tulnicele să știți că se foloseau în vechime și ca instrumente de joc. Am auzit de la bătrîni că se cînta și se juca după ele pe Găina. Dar, la începuturi, ele au fost trîmbițele de luptă ale moțului. Prin ele se chemau la răscoală, tot prin ele s-au dat semnalele și pe vremea Iancului. După asta au rămas femeile. Luau ele tulnicul și se strigau de pe o culme pe alta, își adunau așa vitele, mai apoi cîntau din el iarna, serile, la o șezătoare. La noi, fiecare casă are tulnicul ei».

Aș vrea să spun cum apucă la 53 de ani Elena Pogan poteca muntelui, cu rucsacul cu merinde în spinare, îndemnînd voinicește la drum pe cine are bunăvoie s-o urmeze — și mă pomenesc gîndindu-mă, deodată, la toată comuna Avram Iancu transformată în acele zile într-un fel de tabără a turiștilor și a mașinilor de tot felul. Îl revăd și pe meșterul Ioan Belei, din veche stirpe de lemnari și tulnicari moți, cum își înșirase lîngă un gard instrumentele după mărime. Avea acum 71 de ani, fusese și dogar, călătorise, ca mai toți moții, prin toată țara, făcuse în timpul ăsta zece copii și mii de tulnice al căror secret mi-l povestea fără fală, ca pe un lucru de la sine înțeles, asemeni omului liniștit cu meșteșugul lui. «Iei bușteanul din pădure, îl spargi, îl cioplești cu barda și pe urmă-i scoți miezul din el și de-i tăiat frumos cu fireza, îi ceruit bine și încheiat bine, atunci e cum trebuiește el să-și poarte menirea de tulnic. Și lucrezi cam o zi la unul. Iar la unul mare, de-o fi de 2,80 m, e timp mai mult. Un pic de ton am scos și eu. Însă la noi femeile-s baza. Toate cîntă din el. Ori mai rău ori mai bine, da' cîntă.»

Am iarăși în față chipurile de școlărițe emoționate ale tulnicăreselor uitîndu-se cu respect la profesoara Elena Pogan căreia acolo, pe vîrful Găina, i-am zis de nenumărate ori în gînd Spiridușul — fiindcă o opreau și-i vorbeau femei și bărbați din sate depărtate, ciobani și meșteri de ciubere, fiindcă îi sărutau mîna bărbați de prin Arad ori Timișoara, zicîndu-i ca-n copilărie «tovarășa profesoară», fiindcă ea cunoștea zeci de nume, de copii, de fete abia măritate, de gineri și cuscri și mai avea timp și pentru noi, să ne arate fiecare culme, să ne povestească legenda Culmii Împăratului, mai avea timp și pentru vecinii noștri, cărora le împărțea din pita și slana aduse de-acasă. Aflam mai tîrziu că în grai transilvan *pogan* înseamnă vîrtos, strașnic, plin de haruri. Elena Pogan, nepoata lui Nicolae Pogan, cel care-i făcuse tunuri lui Avram Iancu, își cinstea numele. O știau astfel, neobosită și «fetele» ei — mai întîi cele 6 pe care le adunase cu 18 ani în urmă, iar acum cele 30 — o echipă de tulnicărese cu experiență și cu un repertoriu de 40 de melodii, purtînd în sunetele lor adînci ecouri niciodată stinse, dorul de libertate, iubirea de pămînt, de oameni și de ape, de munți și de cai. Cele mai multe dintre fetele de-atunci s-au măritat între timp, au făcut copii, dar de tulnic, de echipă și de profesoara lor nu s-au despărțit niciodată. Nici Elena Pogan nu s-a despărțit de comuna ei decît pentru timpul cît a fost studentă la Facultatea de biologie din Cluj-Napoca. Urmase tot acolo și cursurile Școlii Populare de Artă și avusese o ambiție: să găsească ceva potrivit și pentru moațele ei de-acasă. S-a sfătuit cu profesori, a ajutat-o mult Liviu Comes. Mama și surorile ei erau mari cunoscătoare în arta tulnicului. «E un instrument — îmi explica Elena Pogan — pe care trebuie să-l înveți din copilărie. Importantă nu-i puterea plămînului, ci felul în care deprinzi, de la o vîrstă fragedă, o anume tehnică, deoarece se cîntă numai cu ajutorul buzelor și limbii. Există și o tonalitate care convine anume unui grup — a noastră este în gama *la major*. Un ceas întreg nu poți cînta din tulnic, cine a încercat a rămas, în sensul cel mai propriu, cu buzele umflate. Rolul meșterului de tulnice este la fel de însemnat ca al lutierului pentru calitatea sunetului viorii. Un tulnic mic, scurt, «nu întoarce» sunetul, cum zicem noi. Doi metri optzeci, atîta au tulnicele noastre. Ni le fac Mihai Achimeț și frații Toader». Mai tîrziu, Mihai Achimeț al lui Piș ne explica el însuși, pe îndelete, trecîndu-și peste tulnice palmele deprinse de peste o jumătate de veac să recunoască sufletul arborilor: «Îi lemn de brad curat, fără noduri, des la fibră, adus de-aici, din pădure de la noi. Și-l despici cu fierăstrăul în două părți și pe urmă le potrivești la loc de faci tubul, și-l legi cu cercuri multe, iar cercurile-s din jneapăn...»

O ascultam pe Elena Pogan povestind în camera din hotel despre ce mai era pe-acasă pe la ei. De alături se auzeau rîsetele vesele ale femeilor. Își făceau bagajele, plecau a doua zi, în zori, către Apusenii lor de basm. Le ducea autocarul căci, cum îmi spusese profesoara de biologie, cum ar fi putut să meargă cu pădurea lor pe calea ferată? Gîndea la planuri de viitor: voia să lărgească profilul echipei, să renască străvechea artă a broderiei, la care moațele au atîta rafinament. Ne-a condus apoi pînă jos, la ieșire. Ne făcea lungi semne în noapte. Părea că ridică un tulnic și că se pregătește pentru un cîntec. Revedeam, dincolo de ea, femeile aliniate în semicerc, îmbujorate, netezindu-și pe furiș, încă o dată, năframele, așteptînd lîngă cele 30 de trunchiuri albe să dea semnalul de deschidere a serbărilor moțești. Cum spusese adineauri profesoara? Pădurea noastră — și, de fapt, cine le-a văzut ar fi știut că Elena Pogan nici măcar nu se gîndise să ticluiască o metaforă. Ca nici un alt instrument făcut din bradul pădurii, tulnicul păstrează simbolic și mirosul lemnului-părinte și forma lui prelungă și falnică, și sunetul misterios venind din adîncuri de codru. Iar oamenii, ele, moațele din Avram Iancu, arătau că știuseră să asculte, să reînvie, să tălmăcească și să cinstească sufletul acelor arbori lîngă care trăiseră dintotdeauna.

ANDA RAICU

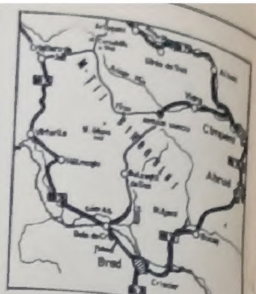

1. Elena Pogan, o inimă de moață vajnică și pasionată
2. Dimineața, în zori, e răcoare pe Găina...
3. Pe Găina s-a și jucat cîndva în sunet de tulnic
4. Au fost la început șase, acum sînt 30 — o echipă de tulnicărese cu experiență și cu faimă
5. La porțile caselor curge Arieșul Mic...
6. Ioan Belei a făcut la viața lui zece copii și mii de tulnice.
7. Mihai Achimeț: «Îi lemn de brad adus de-aici, din pădure de la noi».

Fotografii de: NATALIA DUMITRU și PAVEL ȚÂNJALĂ

Spirit nou

urmare din pag. 3

eradicarea din turism a corupției, necinstei și înșelăciunii, introducerea unui sistem informațional pentru cunoașterea corectă (nemistificată) a tuturor evenimentelor din turism și îndreptarea operativ-energică a nemulțumirilor care apar, întronarea unui sistem de control sever la toate nivelele, război deschis contra atitudinii de toleranță în perpetuarea acelorași vechi greșeli, stabilirea unor criterii de exigență profesională și moral-politică în selecționarea și promovarea cadrelor, reevaluarea statutului și funcțiunilor meseriei de ghid etc. etc. Cîteva direcții în care se va materializa acest spirit novator din chiar sezonul estival pe care îl inaugurăm (și privitor la care sperăm să se edifice însăși oaspeții noștri, turiștii): diversificarea paletei de ofertă turistică și a serviciilor, conceperea într-un mod nou a muncii conducătorilor de unități prin obligarea acestora de a se exercita pe parcursul zilei de lucru în mijlocul turiștilor (nu de a-i evita pe aceștia ori a se ascunde de ei în chip laș, cum era obiceiul multor amfitrioni), să se transpună în viață ceea ce atît de pompos se formulează în teorie prin sintagma «clientul nostru — stăpînul nostru», grijă nestăbilită față de sesizările, propunerile și reclamațiile oamenilor muncii, potrivit normelor de partid și a legilor țării, sancționarea fără menajament a fenomenelor de indisciplină, toleranță, necinste, corupție și — nu în ultimul rînd — a face dovada în fața opiniei publice, a milioanelor de turiști români și străini că ospitalitatea românească este o virtute care trebuie și poate fi repusă în drepturile sale firești, ceea ce amfitrionii dumneavoastră vor dovedi — încă în acest sezon! — printr-o substanțială îmbunătățire a calității serviciilor pe orizontala și verticala programelor, ofertelor, itinerarelor, sejururilor, vacanțelor, agrementului ș.m.d.p.

Inițiativa, spiritul creator, răspunderea comunistă, atitudinea intransigentă, revoluționară, față de rămășițele unor mentalități anacronice devin — trebuie să devină! — trăsături definitorii ale comportamentului amfitrionilor, încît arta și știința de bună gazdă să fie grabnic reabilitate în turismul românesc. Va fi necesar, cred, ca și tribuna liberă a opiniei, care este presa, să se exercite persuasiv și în plenipotență în ordinea acestei dorite restaurări a prestigiului turismului. De aceea, va trebui să se renunțe la poziția falimentară, îmbrățișată de unii factori influenți ai turismului, potrivit căreia nu-i indicat ca un ziarist să scrie în mod critic despre hotelul sau restaurantul cutare, deoarece respectivele așezăminte vor fi ocolite, dăunînd planului lor de încasări etc. Dacă una ori alta dintre unitățile de turism decade, fenomenul trebuie semnalat de presă, cu promptitudine și răspundere, așa cum o cere adevărul și Legea Presei, chiar cu riscul ca leneșii sau nepricepuții să fie ocoliți, să ajungă la faliment.

Sînt principii, raționamente și judecăți de valoare cărora toți lucrătorii din turism vor trebui să le fie fideli, pentru a împămînteni noul orizont de gîndire și metodologiile riguros statuate pe care le promulgă recenta Hotărîre a partidului nostru privind colaborarea în domeniile culturii, educației, științei, artei, contactelor umane și informației, care — direct sau indirect — implică întregul mecanism al activităților de turism.

Primăvara este, prin excelență revoluționară, cum o dovedește an de an muma natură. Ei, primăverii, îi șade bine cu noutățile, cu spiritul nou, creator. Să fim la înălțimea primăverii și a spiritului de renaștere ce locuiește — la propriu și la figurat — acest templu de viață și operă românească

Atelier R.P

CENACLUL NOSTRU

Metafore, idei, subiecte... Am fost puţini dar buni... Trei ore de profesionalism... În puţine cuvinte, aşa poate fi caracterizată prima reuniune de atelier a Cenaclului literar-artistic «România pitorească», ţinută în seara de 5 aprilie (precum anunţam în cronica ocazionată de spectacolul inaugural — vezi «R.P.» nr. 3 —, cenaclul se exercită pe două planuri: atelier de creaţie şi spectacole cu public).

Şi nu se putea debut sub auspicii mai fericite, remarca amfitrionul **Pop Simion**, redactorul şef al revistei, decît înconjurîndu-ne cu artele frumoase cu care activităţile de turism se întîlnesc (trebuie să se întîlnească!) pretutindeni, nuanţat şi în climatul unei fertile conlucrări. Invitatul cenaclului: tînărul poet **Corneliu Vadim Tudor**, beneficiarul bursei Herder, oferită cu generozitate de către cel mai recent laureat al prestigiosului premiu internaţional, scriitorul Eugen Barbu. Poetul şi actriţa **Florina Luican**, de la Teatrul «Ion Creangă», au citit din volumul «POEZII», recent apărut la Editura Eminescu («Mai mult primăvara», «Laudă ţăranului român», «Ardealul în mare», «Septembrie», «Patria e totul» etc.): o poezie gravă, încărcată de substanţă, plină de sensuri majore, colorată cu un sentimentalism de factură clasică, celebrînd spaţiul-matrice de civilizaţie românească («Patria e însuşi faptul că ne doare/ Neputinţa vorbei cînd vorbim de ea»). Prin acelaşi spaţiu mioritic ne-a purtat apoi, într-un ritm trepidant şi un montaj de factură modernă, pelicula color realizată de Ion Visu cu prilejul călătoriei-expediţie de suflet şi cunoaştere a unuia dintre grupurile de copii şi tineri americani «Ambasadorii prieteniei». Filmul a declanşat un complex dialog despre virtuţile şi rosturile propagandei turistice interne şi externe, vorbitori (**Pop Simion, Victor Vlaşu, Toma George Maiorescu, Mihaela Velescu**), oferind specialiştilor posibile teme şi subiecte pentru viitoare realizări cinematografice de profil; o mai sistematică şi laborioasă aplecare asupra mitologiei româneşti, a sacrelor locuri înavuţite de un Eminescu, Enescu, Panait Istrati sau Brâncuşi, a vetrelor de ozon şi linişti carpatine apărate de legi şi datini, a rosturii artiştilor anonimi în lemn, lut şi ţesătură ar putea constitui pentru scenarişti, regizori şi operatori un tezaur inepuizabil de inspiraţie (păcat însă că mulţi dintre aceştia, ca şi numeroşi membri ai A.R.J.E.T. ne-au onorat cu... absenţa; de altfel pierderea e numai a lor!). Incitante au fost şi discuţiile în jurul celor două reportaje fotografice oferite de **Dragoş Spiţeru** («Constanţa hibernală» şi «Cucii din Brăneşti») posibile şi necesare prezenţe de gen în revista noastră (începutul a fost făcut chiar în numărul precedent, dar încă nu-i cea ce am fi dorit). În finalul acestui prim atelier «R.P.», am avut plăcuta surpriză să-l ascultăm pe inginerul-inventator **Gheorghe Zincescu**, poet reşiţean şi membru al cenaclului literar «Semenicul» (din poezia «Scoarţe» am reţinut: «Tresare lumina puţină pe rouă/ Lumea noastră-i o piatră tăiată în două/ Tremură apa subţire pe prund/ Jumătăţile una în alta se-ascund/ Tu eşti eu, eu sînt tu şi-ntre noi se aprind/ Punţi subţiri cît o pală de ceaţă pe grind»).

•

Răspunzînd invitaţiei Filialei Cluj a Academiei R.S.R., care organizează cea de a IV-a Conferinţă naţională de ocrotirea naturii (Cluj-Napoca, 25—27 mai), Cenaclul literar-artistic «România pitorească» se va întîlni cu prietenii şi cititorii clujeni în ziua de 26 mai 1978.

VALENTIN HOSSU-LONGIN

Dor de ducă

PIPIRIG

Spectacol cu Dănilă Prepeleac la căminul cultural. ● Ciobanul Grigoraş vrea să fie bine informat. ● «Drumul lui Creangă» ● Eroii lui Nicolae Cordoneanu sînt contemporani săi.

O şosea modernizată cu numai cîţiva ani în urmă aduce satele de pe valea Neamţului — Pluton, Pipirig, Leghin, Viadian — în orbita turismului automobilistic. Către oraşul Tîrgu Neamţ se îndreaptă acum trei drumuri naţionale, venind din tot atîtea zone cu cote turistice ridicate: unul porneşte de la Piatra Neamţ către Bicaz, al doilea, de pe valea Mureşului, de la Reghin şi Topliţa, în timp ce ultimul însoţeşte apa Bistriţei, coborînd dinspre Vatra Dornei. Tustrele se unesc lîngă viaductul de la Poiana Teiului şi, astfel împletite, trec peste dealul Petru Vodă (toponimie ce evocă un moment din bejenia lui Petru Rareş către Transilvania) şi, de la Pluton (satul, ne întîlnim din nou cu o legendă legată de trecerea prin aceste locuri a domnitorului trădat de boieri), coboară prin Pipirig spre Tîrgu Neamţ.

Humuleşti, Pipirig, Broşteni. Dimensiunile geografice ale unui crîmpei din copilăria lui Creangă. Cel mai viu, cel mai colorat, din care s-au născut «Amintirile».

Pipirig. O pornesc pe jos prin sat furat de arabescurile traforurilor ce încadrează streaşina caselor. Aproape fiecare casă îşi sprijină stîlpii pridvorului pe broderii pline de fantezie, decupate din inima suprafeţei de scîndură.

La căminul cultural, un afiş colorat în albastru anunţa spectacolul pe care Teatrul de păpuşi din Bacău avea să-l prezinte peste cîteva zile, cu Dănilă Prepeleac. Creangă era prezent. Creangă trăia pentru o seară printre urmaşii banicului şi printre urmaşii săi, repovestindu-le, pentru cine mai ştie a cîta oară, întîmplările pline de haz ale eroului său.

La ora amiezii, căminul cultural părea pustiu; Vasile Diaconu, directorul, nu era acolo, plecase la Pluton să asiste la o repetiţie. A doua zi aveam să-l însoţesc în satul vecin, pentru a vedea la lucru echipa de fluieraşi. L-am cunoscut atunci şi pe Mihai Grigoraş, ciobanul peste oile Plutonului, poet, cîntăreţ din fluier şi din grai. Stăteam mult de vorbă după repetiţie, apoi îmi cîntase aproape o oră din repertoriul lui; rămăsesem surprins de felul cum îşi trăieşte el viaţa pe cărările la cumedenie de munte şi revine şi, pe deasupra, îşi mai cumpărase un tranzistor «Pescăruş» de care nu se despărţea nici în ruptul capului, de şi-a obişnuit şi oile cu el. Dă mereu cîte o fugă de la stînă pînă-n sat (nu-i decît cîteva sute de metri) pentru a-şi lua ziarele. Dacă se-ntîmplă să nu poată pleca, trimite vorbă şi i le aduce băiatul cel mare, elev într-a treia. «Cînd stai cu oile pe păşune toată ziua în munte ţi-e-un cuvînt şi-l scrii. Apoi, cînd se adună mai multe, le potrivesc şi fac cu ele un cîntec», îşi explică harul artistic.

Soarele cobora către asfinţit, aruncînd o pulbere de aur peste acoperişurile caselor. Din slove citite de demult îmi apăreau printr-o ceaţă transparentă, cînd blînde, cînd înfricoşătoare, aşa cum mi le zugrăviseră tutorii copilăriei, Hălăuca şi culmea Sfîntului. Le aveam acum în faţa ochilor, domoale şi limpezi, după cum vor fi stat şi în calea humuleşteanului şi cît ne-ar fi plăcut să urc pînă acolo, deasupra pădurilor, să nu mai am deasupra decît cupola albastră a cerului. Ei, Ionică, fusese pînă în hăurile din zare, le călcase cu piciorul. Cînd a venit la Pipirig cu bunicul său, David Creangă, era iarnă şi făcuse o parte de cum plecase de-acasă, căzînd în apa îngheţată a Ozanei. Îl căinase bunica Nastasia, femeie miloasă care se pornea pe plîns din te miri ce, dar nu era timp de pierdut, pentru că băiatul lui Ştefan şi-al Smărăndiţei trebuia să ajungă degrabă la Broşteni, la şcoala dascălului Nanu. Îmi arunc ochii peste rîndurile din cartea de căpătîi: «Şi a treia zi după asta, dîndu-ne schimburi şi cîte două părechi de obiele de suman alb, ne-am încălţat cu opincile bunicuţei şi, sărutînd mîna bunicăi, am luat-o prin Boboieşti, iar cu bunicul şi cu Dumitru, fratele mamei cel mai mic, pătrunzînd pe la fundul Hălăucei, am ajuns după un tîrziu în Fărcaşa, unde ne-a fost şi masul... A doua zi am purces din Fărcaşa pe la Borca spre pîrîul Cîrjei şi Cotîrgaş, pînă ce-am ajuns şi la Broşteni».

O săgeată indicatoare, pusă pe undeva, prin centrul comunei, te îndeamnă să deschizi o poartă: «Drumul lui Creangă». Surprins, o priveşti mai întîi neîncrezător, fără să bănuieşti că te afli chiar în capătul cărării care duce vara şi iarna, peste munte la Broşteni. Începi să urci poteca şerpuind printre tufe şi copaci răzleţi şi te trezeşti dintr-o dată pe un tăpşan ca-n palmă, de unde, în tăietura văii în care şi-a săpat albia pîrîul Neamţului, se deschide priveliştea adîncă asupra satului. Ai făcut doar cîţiva paşi şi te bucuri nu numai pentru pacea adîncă a locurilor, te bucuri şi pentru că i-a trecut cuiva prin minte să înfigă săgeata asta cu litere strîmbe, scrise de mînă, care îţi stîrneşte imaginaţia, făcîndu-te părtaş, fie numai şi pentru atît, la aventura pusă la cale de bătrînul vornic al Pipirigului. Nu ştiu ce l-ar reţine astăzi pe drumeţul cu pasul harnic să încerce a străbate şi el, de la un capăt la altul, poteca aruncată peste coclauri şi peste munţi încărcaţi de frumuseţe. Ar fi nu numai prilejul unor plăcute desfătări ale inimii, ci şi omagiul său adus memoriei scriitorului. Ar însemna, totodată reconstituirea unui univers, iscată de nevoia şcolară de a drumeţi cu manualul de literatură în rucsac. Aşa cum stăteam pe muchia de deal, mi s-a alcătuit în minte alaiul descris în primul capitol al cărţii; mi l-am închipuit apoi pe autorul poveştii venind alături de Dumitru, fratele de suferinţă printre buchiile la Nicolae Nanu, fiindcă tot pe aici s-au întors de la Broşteni, plini de rîie căprească, după ce le-a scăpat din mînă bolovanul care s-a abătut cu înverşunare asupra casei şi asupra caprelor Irinucăi.

Pipirigul îl revendică pe abilul observator al naturii umane în chiar mediul rural al Neamţului, drept un fiu al său. Nu numai pentru argumentele biografice amintite aici, ci, mai degrabă, pentru rădăcinile genealogice ale familiei. «Stîlpul» David Creangă se stabilise aici împreună cu părinţii venind, ca mulţi alţii la vremea aceea, din Transilvania, pentru a întemeia familii puternice, cu copii numeroşi. Creangă este şi astăzi un nume des întîlnit printre locuitorii Dolheştilor, aşezare vecină Pipirigului, de unde venea şi tatăl Smărăndiţei, coboritor, de bună seamă, din aceeaşi spiţă.

În satul de pe apa Neamţului mîndria aceasta de stirpe comună străluceşte în versuri, este cîntată în cîntece: «Din drum ai să te opreşti/La căsuţa din poveşti/Pe unde torcea fuiorul/Ion Creangă, scriitorul». Autorul versurilor trăieşte în Pipirig. Se numeşte Nicolae Cordoneanu şi e un rapsod de un fel anume: culege cîntece, îşi face singur versurile şi le interpretează acompaniindu-se la vioară. Cînd cîntă îşi sprijină vioara pe genunchiul stîng, plimbîndu-şi arcul perpendicular pe coarde, ca la violoncel ori la contrabas. Una dintre creaţiile sale recente poartă un titlu lung şi s-ar potrivi mai degrabă unui capitol de ghid turistic: «Călătorie prin judeţul Neamţ, pe la Borca, Piatra, Agapia, Tîrgu Neamţ, Humuleşti, Cetatea Neamţului şi înapoi la Pipirig»: «Neamţule, judeţ frumos/ Toate cîntă-n drumul tău/De la Borca la Ceahlău/ Cîntă ciocîrliile/Şi pe munţi, pădurile».

Apoi, călător fiind, porneşti să te ţii după paşii cîntăreţului, călăuză prin locurile însemnate cu majuscule în preajma muntelui-rege: «La Poiană cînd ajungi/Vezi un lucru minunat/ Podul din beton armat/Vezi şi Piatra Teiului/Sus, în coada lacului/Cum o calcă valurile/Şi o trec talazurile».

Trebuie să ştiţi că Nicolae Cordoneanu nu a văzut niciodată locurile binecuvîntate de natură şi nici «palatele de cristal» ale industriei nemţene, nu a străbătut itinerarul pe care ni-l descrie. Nicolae Cordoneanu este orb. Ceea ce «vede» şi aşterne în versuri sînt bătăile puternice, tumultuoase ale inimii sale, din care izvorăşte dragostea faţă de pămîntul ţării, faţă de constructorii de ţară nouă, aflaţi atît de aproape, chiar printre consătenii cărora le închină arta sa.

Am aflat că în Pipirig femeile îmbracă cele mai frumoase costume populare din judeţ. Ceea ce mi se spusese la Piatra se adeverea întocmai. Iile fetelor, cusute într-un joc inepuizabil de linii galbene, roşii, arămii, peste care domină cu mare autoritate culoarea vişinii coapte, mi se păreau de o neînchipuită eleganţă. Prinsesem o duminică luminoasă, cu mult soare şi poate că şi din acest motiv culorile de pe iile şi catrinţele pipirigencelor zîmbeau parcă mai cald, mai pur.

În lipsa primarului, plecat cu treburi la Piatra Neamţ, călăuză printre destinele vechi şi cele noi ale Pipirigului mi-a fost directorul căminului cultural. Din scurta sa prezentare monografică am reţinut că focul de pe vatra satului dăinuie de pe vremea lui Alexandru cel Bun şi că ar fi fost adus aici de un oarecare Pipirigeanu, venit de pe Bîrgaiele transilvane şi că tot de prin acele locuri s-ar fi urnit şi cei ce au întemeiat Dolheştii, Boboieştii, Leghinul, Pîţîligenii, Plutonul, aparţinătoare toate de Pipirig; că mănunchiul acesta de aşezări adăposteşte peste opt mii de suflete; că în jurul lor se întind 14 591 hectare de pădure şi 2 451 hectare de fineţe; că printre obiceiurile tradiţionale ale satului stă la loc de frunte alesul untului la stîne, sărbătorit la fiecare sfîrşit de iulie ori început de august sau că din anul 1958, Leghinul găzduieşte o parte din locuitorii de la Hangu, strămutaţi de pe locul unde se află acum fundul lacului de acumulare de la Bicaz. Cît despre perspective, care pînă mai acum cîţiva ani erau doar proiecte însemnate pe hîrtie, ele au început să se împlinească în realităţi măsurate cu ochii noştri. Pipirigiul anunţă un salt spectaculos, în care se simt bătînd tot mai puternic ritmuri alerte de muncă şi de viaţă: noul sediu administrativ al comunei, o casă modernă de cultură, o brutărie, un bloc de locuinţe, oficiu poştal, unităţi prestatoare de servicii, un al doilea corp de clădire adăugat şcolii, sute de metri de baraj din piatră pe cursul Ozanei, între Leghin şi Stînca, şcoală generală în cătunul Dolea, grădiniţă şi centru civic în Leghin. Lista rămîne deschisă. Locuitorii Pipirigului trăiesc astăzi altfel decît au trăit pînă mai ieri. Trăiesc mai bine şi vor ca în anii care vin, să trăiască şi mai bine. Acestui mîine îi închină toată hărnicia braţelor lor.

NICOLAE DOCSĂNESCU

GASTRONOMIE LA SINAIA

Din zece turişti întrebaţi dacă ştiu cum să mănînce bine şi ieftin cînd vin la Sinaia, doar trei erau perfect informaţi despre ce oferă restaurantele: doi dintre ei, precauţi, cărau în sacoşe mîncare rece, iar ceilalţi spuneau că mănîncă cu totul la întîmplare. Dar e bine ca omul cînd vine la Sinaia — într-o excursie, să schieze, la o cură de odihnă sau tratament balnear, să ştie ce poate afla aici pentru stomac, la vremea cînd el îşi cere drepturile. Aşa că ne permitem să vă prezentăm bucătăriile celor trei mari hoteluri sinăiene.

•

La restaurantul hotelului «Alpin» şef bucătar este **Constantin Moacă**, un om vesel, care n-arată cei 40 de ani ai săi. Mi se spusese că de 25 de ani el slujeşte arta culinară cu pasiune şi strălucire, ba a iniţiat şi studii de lansare a unor bucate prahovene prin cercetare proprie prin sate sau întîlniri cu cele mai aprige gospodine din judeţ. Îl întreb:

— În ce mîncăruri sînteţi specializat?

— Pot spune că ştiu a găti mîncăruri franţuzeşti şi ruseşti, nemţeşti şi scandinave, ungureşti şi arăbeşti, cele din bucătăria Orientului apropiat sau îndepărtat. Scuzaţi-mi lipsa de modestie, dar aici, la hotelul «Alpin», — loc deosebit de frumos din Carpaţii noştri — am ospătat şefi de state şi de guverne veniţi să admire panorama Bucegilor. Apoi am mîndria să spun că sînt maistru în artă culinară, că mi-am început meseria de la 14 ani ca ucenic, că am călătorit prin lume, trimis de Ministerul Turismului ca bucătar, şi că pot pregăti orice fel de deliciu culinar de pe orice meridian.

— Dar ce bunătăţi oferiţi turiştilor care zăbovesc la vremea mesei aici, la «Alpin»?, îl întreb din nou.

Mai marele bucătar îmi explică.

— În primul rînd ţin să spun că la tot ce pregătim în bucătăria noastră se folosesc numai materii prime proaspete. Oferim o mare gamă — cam 80 la număr — de aperitive pe bază de brînzeturi, legume şi fructe, apoi salate de fructe şi ghebe, aperitive din carne de vînat. Avem oricînd păstrăv — preparat în vreo zece feluri, apoi brînzeturi mocăneşti — că doar sîntem în munte —, bulz din brînză de oi, o duzină de mîncăruri din vînat (căprioară, mistreţ, prepeliţe, iepuri, potîrnichi) şi din batal. Tot noi preparăm sucuri din fructe de pădure sau «băuturi de munte» — afinată, suc de brad, zmeurată, pe care le oferim alături de vinuri din podgorii renumite. Şi-apoi să notaţi şi că la «Popasul Alpin», o anexă a restaurantului nostru — organizăm pentru turişti seri rustice, cu mîncăruri din gastronomia românească veche, cu degustări de vinuri «mari», unde vilegiaturiştii veniţi la odihnă sau cei «în tranzit» petrec ore de neuitat.

•

La hotelul «Sinaia» mai mare peste bucătărie este **Petre Oncea** şi el maistru în artă culinară, cunoscut de multe generaţii de montaniarzi de cînd era cabanier la Babele, Caraiman sau Căminul alpin.

— Cîţi oameni se hrănesc zilnic, aici?

— În cele două saloane ale restaurantului şi la restaurantul pensiune — toate în hotelul Sinaia — cam 1 000—1 200 oameni pe zi.

— Cum orînduiţi mîncărurile încît cei ospătaţi scriu în condica de sugestii ca să vină aici şi alţi bucătari să înveţe «nemonotonia» meniurilor?

— Mereu «rulăm» preparatele. Într-o săptămînă nu veţi găsi aceleaşi mîncăruri pe lista de bucate; în restaurant oferim zilnic 8—10 feluri întîi, 15—20 feluri doi, apoi meniul zilei, specialitatea zilei, specialitatea bucătarului şef, în plus multe preparate din peşte — păstrăv, morun, crap, somn. Ne mîndrim cu setul de şase gustări — un antreu original — care poate fi găsit doar la noi — mă rog, e o creaţie proprie; să spun cîteva: mere umplute cu salată de pasăre, ruladă de şuncă umplută cu pastă de brînză, ouă fantezie, ruladă de pasăre cu legume, rulou de sardele pe cruton de lămîie. Mai pot invita la un biftec haiducesc, pui la pungă, crap a la matelot, la preparate proprii cum sînt ghiudemul, pastrama de oaie şi porc, crap a la Sinaia, sufle a la Valeria, născocii de soţia mea şi ea bucătăreasă. Aceste mîncăruri sînt unicate, create în bucătăria hotelului «Sinaia».

•

La «Montana» am convorbit cu **Ştefan Crivăţ**, şeful restaurantului, un om care de copilandru munceşte în alimentaţia publică. Un perfect organizator. A făcut din restaurantul mare, din restaurantul cu autoservire, din crama de la hotelul «Montana» adevărate izvoare de surprize culinare pentru vizitatorii Sinaiei. Mîncărurile excelent gătite de mîna şefului bucătar **Ion Moacă** sînt în zeci şi zeci de sortimente. Dar Ştefan Crivăţ ne prezintă ultima sa «invenţie».

— Mi-am dat seama că oamenii vin la Sinaia să facă tratamente, să drumeţească pe munţi, să beneficieze de multele mijloace de agrement pe care le oferă, mai recent, staţiunea. Şi nimeni nu vrea să fie «legat» de o oră fixă la servitul mesei sau de un anumit fel de meniu. Şi-atunci, ce-am născocit? Decomandarea meselor — aşa i-am zis eu. Ce-i asta? Dacă turistul care-i găzduit la hotelul «Montana» nu vrea să ia masa într-o zi la restaurantul nostru, poate cere un bon şi poate mînca cu el, în cadrul baremului bănesc alocat, la alte restaurante: «Sinaia», «Alpin», «Palas» sau pe la cabane. Că omul poate pleca în munţi, face o escaladă alpină, un traseu turistic şi nu trebuie să stea «pironit» de restaurantul «Montana». Sau poate că vrea să guste şi din specialităţile bucătăriilor altor hoteluri. Deşi noi, la «Montana» în fiecare zi pregătim 5 meniuri «încrucişate» — şi vom trece din iunie la şase — astfel ca celui care ia masa la noi i se creează posibilitatea să aibă vreo 20 de variante în combinaţia celor trei feluri de mîncare oferite pentru fiecare meniu. Maleabilitate, varietate, calitate excelentă, creaţii proprii, atmosferă intimă — iată argumentele profesionale cu care noi ne întîmpinăm clienţii...»

— Se vorbeşte mult despre crama de la «Montana», tovarăşe Crivăţ. De bine.

— Oferim aici preparate de zahana şi specialităţi făcute ca la mama acasă: caltaboşi, pastramă, cîrnaţi, tobă, afumături, stropite cu vinuri aduse din podgorii vechi alese chiar de mine care, zic eu, că mă pricep după 40 de ani de meserie. Şi-apoi avem aici un program artistic de folclor, cum în puţine crame mai sînt azi foarte apreciate şi de români şi de turişti străini.

ION TOMESCU

NOUTĂȚI ALE SEZONULUI ESTIVAL '78 ÎN VIZIUNEA (TELEGRAFICĂ) A AMFITRIONILOR

Iată ce anunță pentru dumneavoastră șefii oficiilor de turism din județe ale țării

Olimpiu BOTA (Hunedoara): Itinerarii noi pe traseele care duc la Poiana Mărului, Muntele Mic, Maramureș (trasee pe valea Izei prin Sighetul Marmației, Vișeu, Borșa). Capacitățile de cazare au fost reamenajate.

Radu BUICĂ (Teleorman): Am deschis seria excursiilor pe Dunăre: Turnu Măgurele — Zimnicea — Giurgiu; Turnu Măgurele — Islaz — Somovit — Corabia și, la cerere, Turnu Măgurele — Zimnicea — Giurgiu — Călărași — Cernavodă sau Orșova — Turnu Măgurele — Zimnicea — Giurgiu — Oltenița — Călărași — Cernavodă. Lansăm excursii în Maramureș, Munții Apuseni și munții Banatului. În timpul vacanței de vară a elevilor se vor organiza excursii literare (vizitarea satelor în care s-au născut și au copilărit scriitorii Al. Depărățeanu, Gala Galaction, Zaharia Stancu, Marin Preda, Miron Radu Paraschivescu). Prin câteva itinerarii facem cunoscute noile obiective economice ale județului (Combinatul chimic de la Turnu Măgurele, Întreprinderea de rulmenți de la Alexandria, Întreprinderea de material rulant de la Roșiori de Vede, schela de la Videle). Vom da în folosință un punct de agrement (grădină-restaurant cu 120 de locuri în pădurea Vedea (lîngă Alexandria).

Dumitru CHELARU (Neamț): E prima vară în care Durăul are un hotel, așa cum o merita prin așezarea sa la poalele Ceahlăului, «muntele o mie și una de drumeții». Sînt acum, aici, împreună cu modernele vile de categoria I, 416 locuri noi de cazare. La Piatra Neamț, prin reintroducerea în circuitul turistic a unei vechi clădiri, reamenajate, hotelul Central, a căpătat 114 locuri noi. În sfîrșit, la Roman avem acum un hotel modern, cu 170 de locuri.

Dumitru CHIRA (Satu-Mare): La Negrești — în inima Oașului — un nou hotel cu 108 locuri.

Gheorghe CHIRILĂ (Botoșani): O unică dar excepțională noutate care privește sufletul oricărui român: refacerea casei natale — pînă la amănuntul riguros respectat — a celui mai mare poet al nostru, Mihai Eminescu. La Ipotești duc toate drumurile țării.

Eugen COLF (Bihor): La Felix, noul hotel Belvedere (400 locuri cazare și 510 locuri alimentație publică) intră în circuitul turistic. În pădurea stațiunii a fost amenajat un loc de picnic (vetre, mic ring de dans, taraf). Urmează să amenajăm încă un astfel de loc și în stațiunea Tinca. Au fost lansate pentru acest sezon turistic 8 itinerarii (în total 27 interne și 5 externe la care au participat 47 000 de turiști). Pentru a ridica nivelul serviciilor au fost școlarizate 287 cadre de bază din alimentația publică, hotelărie și agenți de turism, 16 cadre au fost trimise la specializare în străinătate și în toate unitățile noastre a fost introdus autocontrolul. Noutățile de ultimă oră: amenajarea unui restaurant cu specific pescăresc (120 locuri) la Cefa și a unui camping (220 locuri de cazare) la Stîna de Vale. Am început lucrările de amenajare a peșterii Urșilor de la Chișcău, care va fi prima peșteră modern utilată ce va intra în circuitul turistic românesc.

Ion COMAN (Argeș): Vara lui '78 ne găsește cu hotelul Argeș complet modernizat, cu fosta braserie Intim din centrul Piteștiului transformată într-o unitate cu autoservire, iar la hotelul Posada din Curtea de Argeș am amenajat un salon cu 80 de locuri destinat grupurilor de turiști străini.

Liviu CUCUTĂ (Brăila): A intrat în circuitul național complexul sanatorial (250 locuri de cazare, pensiune și bază de tratament cu o capacitate de 500 proceduri pentru tratarea afecțiunilor aparatului locomotor) de la Lacul Sărat. Tot acolo au fost modernizate 120 de locuri de cazare în vile și funcționează un punct turistic al cărui principal obiectiv este organizarea unor excursii în orașul Brăila (tur de oraș cu rezervare de locuri la spectacolele solicitate), pe teritoriul județului și la Galați (tur de oraș). De asemenea, acesta organizează excursii de 1—2 zile în R.P. Bulgară și U.R.S.S. Pentru oamenii muncii din județul nostru lansăm programul de excursii în circuit, cu vizitarea celor mai interesante puncte turistice din nordul Moldovei, Maramureș, Timiș, Mehedinți, Porțile de Fier, București sau o excursie de cîteva zile la noua stațiune Durău. În sezonul estival '78 vom avea locuri pentru odihnă și tratament în absolut toate stațiunile balneoclimaterice din țară.

Vasile DOBRE (Brașov-Predeal): Mijloacele de agrement ale hotelului Orizont din Predeal se vor îmbogăți cu o piscină și un teren de tenis; în incinta hotelului Cioplea va funcționa un bar de zi. Și, o inițiativă luată în sprijinul părinților care vin la Predeal cu copii mici: amenajarea unei grădinițe care va avea un program de funcționare echivalent cu durata excursiilor organizate în împrejurimile stațiunii.

Ioan GROZESCU (Timiș): Cabana Căpriorul din munții Poiana Ruscă a fost modernizată și se încheie asfaltarea ultimului tronson din drumul Surduc — Firdea — Căpriorul. Programele de excursii scurte, de 1—2 zile se completează cu cîteva destinații noi: Valea de Pești, Felix, Herculane, Drobeta-Turnu Severin, cu o acțiune combinată (autocar și vapor) pe ruta Timișoara — Orșova-Moldova Nouă, precum și cu vizite la locurile de importanță istorică și social-culturală de pe cuprinsul județului.

Vasile MAIER (Mureș): Prin darea integrală în folosință a hotelului Făget, stațiunea Sovata este pregătită să primească în acest sezon 60 000 de turiști. A fost amenajat un nou loc cu apă dulce în această stațiune (bărcile cu rame și hidrobicicletele au și fost puse la dispoziția amatorilor). Campingul atît de solicitat în timpul verii a primit în dotare 10 căsuțe noi, altele 10 urmînd să îmbunătățească posibilitățile de cazare ale popasului turistic de la Hula Daneșului. Orașul Sighișoara se înscrie, de asemenea, cu un eveniment mult așteptat: deschiderea casei Vlad Dracul, în care a fost amenajată o sală muzeală, unități de alimentație publică și o discotecă.

Matei HULUBEI (Suceava): Baza materială a turismului sucevean va crește în acest sezon cu 500 locuri de cazare și cu aproape o mie de locuri în unitățile de alimentație publică. Oferim o nouă formulă de agrement: turismul călare, pentru început pe un traseu situat în împrejurimile orașului Rădăuți.

Gică MANOLACHE (Bacău): Un motel de 100 locuri la Poiana Sărată, un hotel de 100 locuri la Moinești, un hotel de 250 locuri la Tg. Ocna. Trasee noi, de succes: turul stațiunilor Harghita-Covasna, Maramureșul pînă la Săpînța, Mărășești-Mărăști-Cîmpuri (Casa memorială a lui Ion Roată) — Soveja, Valea Bistriței-Nordul Moldovei cu întoarcere prin Iași-Vaslui-Bacău, Valea Oltului pe sub munte, Turul Transilvaniei, incluzînd și Munții Apuseni. La Tîrgul Ocna: tratament subteran în salină. Așteptăm inaugurarea oficială a muzeului George Enescu (casa memorială din Tescani), unde se vor aduce așezămintele compozitorului. Acest așezămînt de cultură va deveni un nou punct turistic important.

Grigore MOATĂ (Caraș-Severin): Cea mai importantă noutate: la Herculane a fost dat în funcțiune hotelul Afrodita (400 locuri) cu bază proprie de tratament. Tot aici a fost extins ștrandul termal, amenajîndu-se solarii noi, iar lîngă hotelul Roman oaspeții noștri — amatori de popice — vor găsi un bowling. Posibilitățile agrementului au

fost lărgite și în stațiunea Crivaia, cu trei noi terenuri de sport și o popicărie mecanică, iar în zona lacurilor de acumulare s-au făcut amenajări pentru sporturile nautice.

Dumitru MARINESCU (Iași): Pentru a-i scuti pe turiștii noștri de cheltuială inutilă de timp, am înființat în Iași, în cartierele Alexandru cel Bun, Podu Roș și Tătărași, trei puncte turistice, unde se vînd, atît bilete pentru excursii în țară și peste hotare, cît și bilete pentru concediile de odihnă și tratament în stațiuni balneare. Un alt punct turistic a fost deschis, de asemenea, la Pașcani. Am renovat, cu forțe proprii, hotelul Continental din Iași, realizînd astfel o economie de circa 200 000 de lei. Complexul turistic Traian oferă anul acesta oaspeților săi o plăcută — sperăm — grădină de vară

Ion MĂRGINEANU (Sibiu): Lîngă cabana Sălițe, aflată pe drumul național Sibiu-Sebeș, va funcționa, începînd din luna iunie, un han cu 80 de locuri și un bar de zi cu 20 de locuri. Turiștii veniți în stațiunea Ocna Sibiului vor avea la dispoziție un restaurant de categoria întîi cu 120 de locuri, căruia i se alătură 80 de locuri pe terasă. Două noutăți care privesc asigurarea securității celor ce practică turismul de creastă: cabanele de altitudine de pe raza județului au fost înzestrate cu radiotelefoane aflate în legătură directă cu OJT, în timp ce la Bîlea lac și Bîlea cascadă s-au instalat telefoane.

Alexandru MISIUGA (Bistrița-Năsăud): Noutatea cea mai interesantă a sezonului '78 mi se pare buna veste că turiștii vor putea ajunge de la București la Bistrița în numai trei ore. Grație curselor TAROM, distanța București-Tîrgu Mureș va fi străbătută în 45 de minute, iar de aici, cu ajutorul curselor rapide IRTA, cu program non-stop, drumul Tîrgu Mureș-Bistrița nu va mai reprezenta decît un frumos itinerar străbătut în minimum de timp. Totodată, turiștii bistrițeni vor putea ajunge în scurt timp pe litoral străbătînd în sens invers distanța Bistrița-Tîrgu Mureș și plecînd de aici cu avionul spre locul mult visatelor vacanțe. Alăturată o dificultate pentru oamenii muncii veniți la odihnă în stațiunea balneară Sîngeorz-Băi, drumul va fi scurtat acum, iată cu aportul curselor IRTA la numai o oră. Lansăm pentru sezonul 1978 noutăți la [illegible] restaurantul Central care dispune, pe lîngă salonul propriu-zis, de o cramă, o berărie și un bar de zi. Restaurantul Coroana va oferi de acum înainte amatorilor o [illegible]. Am renovat, la Bistrița, cabana, popasul turistic și ștrandul Codrișor. Am deschis un nou punct turistic la Beclean pentru o mai bună servire a amatorilor de excursii și vacanțe. Cît privește obiectivele turistice ale județului nostru să menționăm că la 9 kilometri de Bistrița, în comuna Livezile, colecția etnografică de 5000 de obiecte [illegible] a fost mutată într-un local nou, că se poate vizita Parcul dendrologic de la Arcalia, la 14 km sud de Bistrița, o foarte frumoasă rezervație întinsă pe 18 hectare, cu peste 2 500 de specii de plante de pe toate continentele.

Constantin MOCIOIU (Mehedinți): Încă din primele zile ale sezonului, avem de gînd să reactivăm turismul pe Dunăre, în zona Porților de Fier. Este o experiență pe care am dobîndit-o, ani la rînd, la BTT, și cred că este valorificată prin acțiuni organizate pentru turiști de toate vîrstele. Dacă proiectul îmi va ieși bine, nu voi regreta la sfîrșitul sezonului estival că a fost singurul pe care vi l-am spus ca noutate acum, la începutul verii.

Gheorghe MUREȘAN (Constanța): Dăm în folosință la Mamaia două noi hoteluri, Alcor și Vega, cu o capacitate de 531 de locuri, cu restaurante, baruri de zi și piscină. Tot aici va fi dat în folosință un nou complex alcătuit din trei hoteluri cu o capacitate de 810 locuri, dotat cu restaurant, cofetărie, bar, sală polivalentă și piscină — în zona de nord a stațiunii, pe drumul către Hanul piraților. La Constanța, două premiere: lîngă Piața Ovidiu, pe strada Dianei, Casa cu lei — monument de arhitectură al orașului — adăpostește acum un frumos restaurant cu salon românesc în stil rustic, cu un altul în stil brîncovenesc, cu încăperi în stil venețian și spaniol, parterul clădirii fiind rezervat unui salon de primire și unui bar de zi. Pe strada Nicolae Titulescu, într-un alt edificiu mai vechi al orașului, în stil neoclasic, a fost amenajat noul hotel Intim care oferă oaspeților 21 de camere cu 50 de locuri, două saloane destinate micului dejun și o grădină-cofetărie cu 120 de locuri. La Eforie Sud un nou restaurant cu 250 locuri la mese va fi legat printr-un coridor special de hotelul Capitol. În vecinătate, la Techirghiol, a fost amenajată încă o plajă pentru cei care vin aici să facă băi reci de nămol, a fost deschisă încă o linie de autoservire. Specialiștii Centralei ONT Litoral, în colaborare cu Institutul de nutriție, au stabilit pentru sezonul estival al acestui an rețetare noi, bazate pe cerințele alimentației moderne, raționale. Li se vor oferi turiștilor cel puțin trei variante de meniuri, bucătarii noștri pregătind la cerere și meniuri dietetice. Ne-am preocupat anul acesta în mod deosebit de creșterea fondului de marfă: sînt pregătite în stocurile noastre 10 800 tone de legume proaspete, 1 800 tone de fructe, 500 tone de pește proaspăt, 4 500 tone de carne, 600 tone brînzeturi, 132 000 hectolitri de bere, 30 700 hectolitri lactate, 8 milioane sticle cu băuturi răcoritoare, 11 milioane sticle de Pepsi-Cola. Sub semnul continuei ridicări a calității serviciilor, sezonul 1978 va avea în slujba sa peste 30 000 de lucrători în turism, angajați permanenți ai Centralei ONT Litoral ca și sezonieri, care se vor strădui să ofere oaspeților noștri condițiile unor vacanțe cît mai reușite. Au urmat cursurile Centrului de formare și perfecționare a cadrelor din industria hotelieră și turism 737 de lucrători — dintre care 200 ospătari, 230 de bucătari, 77 cofetari, 25 de barmani, 20 șefi de unități de alimentație publică, 60 de recepționeri, 30 de agenți de turism, 23 de administratori de hoteluri.

Două obiective importante care vor constitui interesante momente de întîlnire ale oaspeților noștri cu istoria și civilizația romanilor: Muzeul de istorie națională și arheologie din Constanța, ale cărui colecții au fost puse în valoare într-un alt edificiu și Muzeul Tropaeum Traiani, cu celebrul Monument de la Adamclisi — după cum se știe, recent reconstituit de arheologii noștri în întreaga sa măreție și frumusețe. Dintre cele 800 de manifestări artistice susținute de cele mai valoroase teatre, instituții muzicale, formații artistice să notăm cel în perioada 19—21 mai se anunță festivalul Scenei litoralului, că între 18 mai și 9 august vor susține frumoase programe Ansamblurile [illegible] din Statele Unite, în stațiunile [illegible], că se inaugurează anul acesta, între 1—7 iulie, Săptămîna teatrului antic — cu spectacole de sunet și lumină sub cerul liber, că Festivalul național de folclor desfășurat între 17—27 august, va aduce cele mai bune formații folclorice din țară, că vom găzdui între 1 și 19 iulie Zilele estradei și revistei românești și că, în sfîrșit, ca și în ceilalți ani, reprezentantele [illegible] frumos și copiii se vor putea întrece în frumusețe și grație la concursurile Miss Litoral și Copilul Soarelui.

Vasile ONU (Vrancea): Nimic nou în ceea ce privește baza materială. Avem însă, ca inedit, traseul Lepșa-Poiana-Tg. Secuiesc-Gh. Gheorghiu-Dej — Focșani. O acțiune turistică organizată pentru vrînceni este vizitarea expoziției omagiale dedicată împlinirii de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a 60 de ani de viață și a peste 45 de ani de activitate revoluționară. Sîntem de asemenea preocupați să răspundem, printr-o mai bună organizare, dorinței membrilor cooperativelor agricole de a cunoaște, prin călătorie, țara în care muncesc și trăiesc.

Maria POP (Maramureș): Noutăți propriu-zise, de anvergură, nu avem. Deși, prin schimbări de mobilier, prin plantări de arbori și arbuști, prin sporirea numărului de terenuri de sport și a mijloacelor de agrement, atît stațiunile Borșa și Izvoare, cît și unitățile din municipiul Baia Mare vor arăta ca noi... O terasă a fost amenajată pe acoperișul hotelului București (60 de locuri), de unde se poate admira frumoasa panoramă a dealurilor înconjurătoare și a plantațiilor de castani. În municipiu a mai apărut, de asemenea, un laborator de patiserie-cofetărie cu un punct de desfacere al acestor produse. Dar mai important mi se pare faptul că am deschis noi trasee turistice în județ, în zone de mare interes și frumusețe ale arhitecturii populare maramureșene, portului și obiceiurilor — cum ar fi, de pildă, în Tîrgul Lăpuș și împrejurimile sale...

Eugen POPESCU (Arad): Bazei materiale a municipiului Arad i se adaugă din acest sezon hotelul Ardealul (182 de locuri de cazare, 60 de locuri în barul de zi și, o noutate pentru arădeni, un snack-bar cu 30 de locuri).

Mircea PRISECARU (Galați): Cum știți, la noi există mai cu seamă un turism de tranzit și e îmbucurător că am putut introduce Tecuciul în marile rute turistice, deocamdată doar sîmbăta și duminica; sperăm însă ca — în plin sezon — să primim grupuri și în timpul săptămînii. Noi facem totul pentru a-i găzdui așa cum se cuvine.

Vasile ROȘU (Vaslui): În iulie, la Huși, vom da în folosință un nou hotel, cu 106 locuri de cazare, un restaurant și o cramă în care, alături de mîncărurile tradiționale de pe meleagurile noastre, vor putea fi degustate ca ele acasă viaurile renumitelor podgorii hușene. Tot aici, amatorii de vacanțe și popasuri în mijlocul naturii vor găsi modernizate căsuțele cu 20 de locuri și micul restaurant din pădurea de stejari Dobrina. La Vaslui, vom deschide în piața centrală a orașului un nou restaurant și o nouă cafetărie cu terasă de vară.

Marin SANDU (Vîlcea): Pentru hotelul Cozia din Călimănești-Căciulata vara aceasta este și începutul existenței lui, deși l-am dat în folosință încă de la sfîrșitul anului trecut. Dotările lui: 410 locuri, două piscine acoperite, o sală polivalentă și o popicărie automată. Nou va fi pentru turiștii acestei veri un traseu amenajat pe muntele Cozia la o altitudine de 1650 m, deci foarte aproape de floarea de colț. Acum, cînd anunț în premieră traseul, e cazul să-mi exprim și speranța că drepturile florii de colț — monument al naturii — vor fi întrutotul respectate.

Ion SCĂUNAȘ (Prahova): Oficiul nostru de turism asigură, pentru acest sezon, 10 000 locuri în cabane, vile, hoteluri etc. și alte 12 000 locuri în unități de alimentație publică. În luna mai se inaugurează traseul de telecabină Bușteni-Poiana Bucegilor-Babele. Pentru turiștii veniți la odihnă, oferim cazare în Sinaia, Bușteni, Predeal, iar pentru amatorii de sejur variat în munții Bucegi sau Ciucaș, organizăm itinerarii la Bran-Tușnad-Transfăgărășan (dacă se deschide) — Poiana Brașov. Pentru cei care beneficiază deja de săptămîna redusă de lucru, oficiul lansează programul de excursii de sfîrșit de săptămînă, punînd la dispoziție garnituri de tren pentru o zi sau două, la stațiunile Sinaia — Bușteni — Predeal. Rețeaua punctelor turistice s-a extins în toate cele 11 orașe ale județului, iar alte obiective de atracție turistică s-au conturat în localitățile rurale. Organizăm excursii la dată fixă (data fixată de solicitant), asigurăm cazarea la hoteluri pe traseul ales de solicitant (în cazul turismului automobilistic), garantăm sejurul la mare în toate stațiunile, la hoteluri nominalizate, posibilitatea deplasării cu autocarul (bilete asigurate) și excursii în Delta Dunării în serii de cîte 6 zile (cazare în localitatea Maliuc).

Vasile STĂICULESCU (Dolj): Popasul turistic Lunca Jiului a fost mărit cu peste 3 000 m². În acest imens parc natural au fost adăugate un număr de 20 de căsuțe. În cursul lunii iunie vom da în folosință la hotelul Jiul noua aripă care i-a mărit capacitatea cu 144 de locuri, distribuite în 72 de camere, și alte disponibilități ale acestui așezămînt: un restaurant destinat atît turismului intern cît și celui internațional, o patiserie și două terase — una acoperită și alta în aer liber — cu 150 de locuri.

Vasile ȘPAN (Sălaj): Stațiunea Bughiu își mărește capacitatea de cazare cu 100 de locuri și, cu un număr aproximativ identic, spațiile de alimentație publică.

Letiția TRITEANU (Cluj): Preocupîndu-ne de zilele sfîrșitului de săptămînă ale locuitorilor municipiului Cluj-Napoca, mai cu seamă în contextul reducerii duratei săptămînii de lucru, activizăm zona periorășenească, și în special cea de la Făget, punînd la dispoziția turiștilor iubitori ai naturii peste 400 de locuri în camping-uri. Anul acesta, în apropierea orașului Gherla, microstațiunea Băița se prezintă oaspeților cu o bogată gamă de servicii, de la cazare (în frumoase căsuțe cu 88 de locuri) și masă pînă la tratament balnear în cabine, ștrand cu apă încălzită, împachetări cu nămol, salon de frizerie-coafură. Turiștii veniți pe meleagurile noastre au, prin crearea barajului de la Fîntînele și a microstațiunii cu același nume, un nou circuit, trecînd prin locuri cu minunate priveliști, prin satul Beliș, așezare strămutată de pe vechea sa vatră, [illegible] județul Bihor prin Huedin pe drumul Răcătău-Gilău-Cluj-Napoca.

Albert VILLA (Ilfov): Turul României în 10 zile, o excursie de o zi și jumătate la Ostrov, cu degustări de vinuri, cîteva excursii în perioada culesului strugurilor, croaziere pe Dunăre (3 zile) și în Munții Apuseni (7 zile) — sînt itinerarii ale sezonului estival propuse de noi.

Grigore VIRJOGHE (Tulcea): La 1 iulie — punem în funcțiune noul hotel din Tulcea, cu 234 locuri. Anul acesta vom intra mai mult pe brațul Sfîntu Gheorghe, cu noi trasee turistice, între care și o excursie de 5 zile cu pontoane dormitor pe traseul Tulcea-Sfîntu Gheorghe-lacul Puiu-Sulina-Crișan-Mila 23-Fortuna-Maliuc-Tulcea. De altfel, la Sfîntu Gheorghe, Murighiol și Crișan am omologat 350 de locuri de cazare la cetățeni, ce ne vor ajuta să facem față afluxului tot mai mare de iubitori ai Deltei. 50 de bărci din fibră de sticlă au fost aduse la Maliuc și Crișan, din ultima localitate putîndu-se face și plimbări cu yolele și hidrobicicletele pe Dunăre. În sfîrșit, ne îndreptăm atenția spre Sulina, unde încercăm pentru prima oară programele combinate Mare-Deltă, deocamdată cu cazare la cetățeni, unde am omologat 200 de locuri, și la vechiul hotel Farul; consider că acest tip de programe va avea succes, ceea ce va face ca — o dată cu construcția noului hotel ce demarează în vară — Sulina să devină un nume de rezonanță în turismul românesc.

Grupaj realizat de:
MIHAI CREANGĂ
NICOLAE DOCSĂNESCU
LUMINIȚA DOJA
DRAGA PALEOLOGU
ANDA RAICU
DONA ROȘU

Fotografii de
NATALIA DUMITRU
PAVEL ȚÂNJALĂ

Jubileu 2050

GETO -DACII

Descoperiri arheologice de o importanță excepțională au îngăduit încă acum o jumătate de secol marelui istoric și arheolog român, Vasile Pârvan, să precizeze, în opera sa fundamentală «Getica» (București, 1926), întreaga zonă de activitate și de expansiune culturală a geto-dacilor. Descendenți ai triburilor trace, cărora le datorăm splendidele vase, podoabe de aur, de argint și de bronz din a doua jumătate a mileniului al II-lea î.e.n., geto-dacii revin, începînd cu sec. VI î.e.n., la o înflorire și o capacitate de expansiune culturală și militară cu adevărat remarcabile. Această evoluție explică creșterea continuă a populației geto-dacice și a capacității sale tehnice în toată perioada care a precedat epocile de strălucire ale lui Burebista și Decebal (sec. I î.e.n. — sec. I e.n.). E deajuns să precizăm pe hartă locul numeroaselor descoperiri arheologice datînd din perioada sec. VI î.e.n. — I e.n. pentru a ne da seama de sporirea excepțională a numărului de așezări și de bogăția inventarului arheologic respectiv. În rîndurile care urmează vom semnala cîteva dintre cele mai semnificative descoperiri arheologice care subliniază, așa cum aminteam puțin mai sus, creșterea potențialului uman și progreselor realizate de tehnica și arta geto-dacică în această perioadă. Ea coincide, din punct de vedere arheologic, cu sfîrșitul primei epoci a fierului (Hallstatt C-D) și, începînd cu sec. IV î.e.n., întreaga fază a doua a fierului (faza La Tène).

Printr-o coincidență ce merită a fi semnalată, avem și o știre scrisă, de cea mai mare însemnătate, cu privire la cea mai veche din aceste două perioade. Astfel, relatînd expediția regelui Darius I al perșilor, în anii 514—513 î.e.n., împotriva sciților de la nord de Dunăre, istoricul grec Herodot amintește pentru prima dată de rezistența geților din Dobrogea împotriva armatelor marelui rege. Subliniind faptul că singuri geții — «cei mai viteji și mai drepți dintre traci» (Herodot, Istorii, IV, 93) — și-au manifestat activ spiritul lor de independență, Herodot ne aduce astfel dovada că geții existau ca grup etnic aparte și că, în cadrul unor structuri gentilico-tribale, proprii regiunii carpato-dunărene, rolul lor merita a fi subliniat. Dacă mai adăugăm la aceasta, știrea marelui geograf grec Strabon, care, cîteva secole mai tîrziu, sublinia că geții și dacii vorbeau aceeași limbă, avem dreptul să afirmăm că întreaga zonă cuprinsă între Dunăre și Carpații păduroși, cu alte cuvinte întreg spațiul românesc de astăzi, se înscrie, începînd cu sfîrșitul sec. VI î.e.n. și pînă la cucerirea romană, într-o mare unitate culturală, urmată în chip firesc, încetul cu încetul, de o tot mai accentuată unitate politică.

Documentele arheologice de o valoare excepțională jalonează drumul acestei unificări culturale și politice. Amintim astfel pentru perioada sec. V-IV î.e.n. coifurile de aur de la Poiana Coțofenești-Prahova, tezaurul de aur de la Băiceni-Iași, precum și tezaurele de argint de la Craiova și Peretu-Teleorman. Ele vor culmina cu cetatea bine întărită de la Cotnari-Iași și cu mormîntul princiar de la Agighiol-Tulcea, toate datînd din sec. IV î.e.n. Ele reflectă dezvoltarea excepțională a aristocrației locale, precum și noile legături economice și culturale ale geto-dacilor cu coloniile grecești de pe țărmul de apus al Mării Negre.

Alte descoperiri mai recente, ca acelea de la Babadag și Beștepe-Tulcea, au pus în lumină dezvoltarea civilizației geto-dacice a păturilor sociale de jos. Avem deci dreptul să afirmăm că pretutindeni în spațiul geto-dacic se petreceau în această perioadă adînci transformări, explicabile prin ritmul tot mai accentuat al producției și prin stratificarea social-economică și politică proprii unei societăți omenești în plină dezvoltare. Ceramica, numeroasele tezaure monetare de argint dacice, tezaurele de vase și bijuterii de argint dovedesc pe deplin această dezvoltare, proprie epocii a II-a a fierului (La Tène). Remarcabile sînt, pe de altă parte, progresele realizate în tehnica ceramicei — înainte de toate folosirea roții olarului — și sporirea numărului uneltelor de fier. Cuptoarele de reducere a minereului de fier, descoperite în această perioadă pe tot cuprinsul țării noastre, precum și numeroasele unelte de fier — brăzdarul de plug, secerile, coasele, cosoarele etc. — constituie o dovadă elocventă a acestor rapide progrese.

Spre sfîrșitul acestei perioade a crescut, de asemenea, și numărul centrelor fortificate geto-dace. Ne aflăm, cel puțin de la începutul sec. II î.e.n. înainte în fața unor adevărate oppida, centre militare, politice și religioase. E deajuns să amintim din acest punct de vedere cetățile dacice din munții Orăștiei (Grădiștea Muncelului, Costești, Blidaru, Fețele Albe, Tilișca etc.). Cele din centrul Transilvaniei ca și la sud și răsărit de Carpați (Bîtca Doamnei-Piatra Neamț, Botoșana, Tinosul-Prahova, Zimnicea etc.) prezintă, de asemenea, un deosebit interes. Folosind cu pricepere cele mai înaintate metode de construcție militară realizate de grecii epocii eleniste, geto-dacii au știut să îmbine pozițiile strategice naturale cu un sistem defensiv, care explică, în ultimă analiză, uriașa lor capacitate de rezistență în perioada conflictelor cu Imperiul roman.

Unele dintre aceste descoperiri arheologice ilustrează și alte domenii ale vieții sociale a geto-dacilor în perioada care ne preocupă. În primul rînd trebuie amintite marile sanctuare dacice de la Costești și Grădiștea Muncelului. Sanctuarele rectangulare, cu enorme baze de coloane, sanctuarele circulare, altarul solar de la Grădiștea Muncelului, toate explică capacitatea geto-dacilor din perioada lui Burebista și Decebal de a organiza un stat unitar și o dată cu aceasta de a interveni în chip activ în toate marile probleme politice ale sud-estului european. Informațiile lui Strabon cu privire la reorganizarea armatei în vremea lui Burebista, inscripția lui Acornion, cetățean al orașului grec Dionisopolis, document de cea mai mare însemnătate cu privire la activitatea militară și politică a lui Burebista — «cel dintîi și cel mai mare dintre regii traci» — permit a considera activitatea militară și politică a acestui rege în cadrul istoriei europene din perioada sec. I î.e.n. Nu e astfel de mirare că, un secol mai tîrziu, statul dac, reconstituit de Decebal, va înfrunta timp de mai mulți ani cel mai puternic stat al antichității, Imperiul roman. Asemenea capacitate militară și politică n-ar putea fi însă înțeleasă dacă n-am ține seama de întreaga evoluție a geto-dacilor între 600 î.e.n. — 100 e.n., adică în toată această perioadă de creștere permanentă a dinamicii populației, a progreselor tehnice și artistice, a stratificării sociale și a restructurărilor politice, pe care le putem urmări aproape pas cu pas datorită numeroaselor descoperiri arheologice și cîtorva informații scrise, puține la număr, dar nu mai puțin elocvente.

Acesta este cadrul general al istoriei geto-dacilor în perioada anterioară cuceririi romane, așa cum l-a prezentat acum o jumătate de secol în opera sa fundamentală, «Getica», Vasile Pârvan, și așa cum l-au îmbogățit cercetările arheologice românești din aceste ultime decenii.

acad. EMIL CONDURACHI

Tribuna schimbului de experiență

TURISMUL DE SFÎRȘIT DE SĂPTĂMÎNĂ

Convorbire cu GHEORGHE BARBU, cercetător științific principal la Institutul de economia comerțului interior și a turismului — secția turism.

— Odihna sau tratamentul în una din stațiunile de profil, excursiile, drumețiile sau deplasările la sfîrșit de săptămînă în zonele de agrement din afara localităților (urbane îndeosebi) reprezintă componente ale modului de a trăi al unei părți însemnate din populația țării. La ce dimensiuni au ajuns astăzi cerințele pentru practicarea turismului?

— Potrivit datelor statistice, numărul persoanelor care au beneficiat în 1977 de cadrul reconfortant al stațiunilor balneoclimaterice a fost de aproximativ 1,84 milioane, ceea ce înseamnă o creștere de peste 9 ori față de anul 1950 și de mai bine de 2 ori în comparație cu 1970. În această cifră nu sînt cuprinși preșcolarii, elevii și studenții trimiși în tabere și colonii și nici participanții la excursii și la alte acțiuni cu caracter turistic, la sfîrșit de săptămînă.

— Dezvoltarea economică și socială a țării în anii următori va antrena modificări [...] premisele care favorizează dezvoltarea activității turistice, indiferent de forma practicării sale. Ce elemente sînt de luat în considerare în etapa pe care o parcurgem în momentul de față?

— Creșterea substanțială a veniturilor populației și timpul liber suplimentar rezultat din reducerea duratei săptămînii de lucru. Experiența națională și internațională, raportată în special la țările dezvoltate din punct de vedere economic, arată că peste anumite niveluri ale veniturilor, turismul deține o pondere însemnată în bugetul de cheltuieli al unei persoane sau al unei familii. În țara noastră, ne aflăm în situația în care acest capitol de cheltuieli își mărește în mod sensibil ponderea după fiecare majorare a veniturilor oamenilor muncii, cererea de servicii turistice cunoscînd în prezent unul dintre coeficienții cei mai dinamici. Reținînd o asemenea situație, este de așteptat ca sporurile de venituri în actualul cincinal, obținute în special prin creșterea retribuției nominale nete, să determine o solicitare și mai accentuată a serviciilor turistice interne.

— Așadar, extinderea ariei de solicitare a serviciilor reprezintă pentru lucrătorul în turism un prim angajament pentru traducerea în viață a măsurii de reducere a duratei săptămînii de lucru!

— Dovadă a spiritului de înaltă responsabilitate pentru dezvoltarea multilaterală a personalității umane, aplicarea acestei măsuri va avea efecte importante în viața fiecărui cetățean al țării și va determina modificări substanțiale în volumul și structura serviciilor oferite populației. În acest an vor beneficia de săptămîna redusă de lucru peste 1 370 000 de oameni ai muncii. Este de așteptat ca în noile condiții oferite de ziua liberă în plus, prestațiile turistice să evolueze astfel încît să contribuie la reușita manifestărilor și acțiunilor destinate acestui scop. Ținînd seama de funcțiile multiple pe care le îndeplinește turismul — odihnă, recreere, mișcare, cunoaștere, dezvoltarea sentimentului de dragoste față de patria socialistă, cultivarea valorilor estetice etc. — toate cu efecte pozitive pentru sănătatea fizică și morală, dar și cu consecințe deosebit de favorabile pentru activitatea profesională, se presupune că această formă va deține o poziție precumpănitoare printre activitățile specifice consumării timpului liber. E de prisos să mai subliniem obligația de a i se acorda maximum de atenție din partea tuturor factorilor implicați într-o asemenea acțiune. Există toate motivele ca ieșirile în natură la sfîrșit de săptămînă să dețină încă din acest an o pondere foarte ridicată în ansamblul activității turistice.

— Care vor fi factorii care vor acționa asupra dezvoltării turismului de sfîrșit de săptămînă?

— Proporțiile pe care le va cunoaște, în viitor, turismul prelungit de la sfîrșitul săptămînii vor fi determinate de o serie de factori grupați, pentru o corectă interpretare, astfel:

a) **Factori propulsori.** Am numit astfel fenomenul de stress, amplificat de marile aglomerări citadine; modificarea continuă a raportului dintre efortul fizic și cel psihic, în favoarea celui de al doilea; creșterea interesului pentru cunoașterea directă, nemijlocită a valorilor naturale și cultural-artistice ale țării. Primii doi factori acționează asupra nevoii de odihnă și recreere, cel de-al treilea se realizează cu ajutorul excursiilor, înclinînd către practicarea turismului cultural.

b) **Factori favorizanți.** Înțelegînd să includem în această categorie: sporirea veniturilor personale, în special a retribuției medii; ușurarea condițiilor de deplasare, în primul rînd prin înmulțirea numărului de autoturisme proprietate personală; crearea unor condiții bune pentru cazare, alimentație, agrement, parcare în locurile de interes turistic; în sfîrșit, factorul cel mai dinamic în momentul de față, extinderea timpului liber de la sfîrșitul săptămînii.

Despre aceste elemente care îmbogățesc cu o nouă calitate conținutul activității turistice, despre direcțiile posibile ale evoluției week-end-ului prelungit vom vorbi în numerele viitoare ale revistei.

NICOLAE DOCSĂNESCU

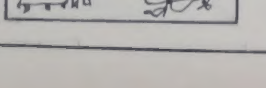

Mersul pe jos

DE SÎMBĂTĂ DUPĂ-AMIAZA PÎNĂ DUMINICĂ SEARA

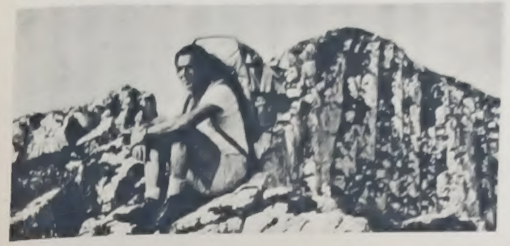

Mișcarea în aer liber, mersul pe jos, îmi spunea **Emanoel Vrăjitor**, *prim maistru la secția electroenergetică a furnalelor Combinatului siderurgic Reșița și președintele asociației* **Prietenii munților**, *este o valoare în sine, o destindere a organismului suprasolicitat în activitatea cotidiană. Mai ales pentru noi, cei care lucrăm în siderurgie. După părerea mea, nu ar trebui să concepem o săptămînă de lucru fără o zi, o zi și jumătate de mers pe munte, vara, sau de schiat, iarna. Pentru că în meseria noastră e vitală oxigenarea organismului. Am 53 de ani și de la 17 ani de cînd am intrat în combinat nu-mi amintesc să fi lipsit o săptămînă de pe munte. Poate și de aceea nu mi-a lipsit niciodată pofta de muncă, de viață. Iar acum, la «bătrînețe», simt muntele ca pe un lucru de care nu mă pot dispensa. După un week-end petrecut la schi sau în excursie pînă miercuri, joi, sînt calm, odihnit, bine dispus. Vineri e de obicei ziua mea cea mai grea, cînd trebuie să fac eforturi pentru a-mi achita obligațiile, mă concentrez mai greu, obosesc mai repede. Important pentru mine este însă să mă urc în mașină cît mai repede, să ajung la Văliug și să fac primul pas pe scurtătură spre Semenic. Iarna, cînd scurtătura e impracticabilă, merg cu mașina pînă sus. Schiez cîteva ore și seara cînd cobor sînt alt om. La început, în anii tinereții, mergeam numai pe jos. Porneam duminică dimineața din Reșița și pe la opt-nouă eram sus, pe platou. Asociația turistică din care făceam parte avea cabana* **Muncitorul**. *Este cea pe care o reamenajăm acum pentru membrii actualei asociații turistice a Reșiței din care vrem să facem o continuatoare a tradiției împămîntenite de asociația care s-a desființat în timpul războiului. Programul nostru de atunci era simplu. Ne plimbam pe platou, urcam pe cele trei vîrfuri, Gozna, Nedeia și Semenic, făceam fotografii, iar seara coboram, tot pe jos, pregătiți pentru o săptămînă de lucru grea, în căldură sufocantă și aer irespirabil, la vechile furnale. Am învățat apoi să schiem. În cadrul asociației existau instructori voluntari, unii dintre ei, maiștrii noștri din combinat, care nu se lăsau pînă nu inoculau «microbul» schiului în noi. Mi-aduc aminte că ajunsesem să organizăm concursuri de schi chiar în cadrul echipei noastre, sau între echipa noastră de la furnale și cele de la oțelărie. Așa de mulți eram. Cîștigătorii se bucurau de un prestigiu nelimitat în combinat, echivalent aproape cu acela de «foarte înzestrat muncitor cu înaltă calificare», de azi. Purtam și în timpul lucrului ecusonul și insigna asociației, iar acestea impuneau. Presupuneau un statut cîștigat prin perseverență. Pe de altă parte în Reșița muntele a fost cota obligatorie a... celor din frunte. Numărul membrilor era foarte mare. Cei care aparțineau acestei asociații erau socotiți de toți ceilalți «fericiții norocoși». Trebuie să știți că nu oricine putea să facă parte din asociație. Testul de admitere era constanța dragostei de munte, de călătorii. Regulamentul era foarte sever. Nu admitea absențe nemotivate temeinic de la acțiunile asociației. Fiecare membru trebuia să participe la cel puțin cincizeci la sută din acțiunile hotărîte de consiliul de conducere—ales dintre cei mai de seamă cunoscători ai tainelor munților și ale naturii—ceea ce însemna un week-end din două petrecut pe munte, sau un concediu din două la schi ori în excursii în circuit. Într-una din excursii traseul alcătuit a fost foarte dur. Hațeg-Retezat (Peleaga, Custura, Păpușa, Vîrful Mare) — Godeanu — munții Țarcului — Semenic. Aproape două sute de kilometri. Toți am socotit-o proba definitorie a calității de membru al asociației. Nimeni n-a abandonat-o. Pe măsură ce înaintam, fiecare dintre noi se simțea tot mai ușor. Mergeam visînd numai că mergem. Locuri cunoscute bine, ni se păreau deodată negrăit de frumoase. Auzeam parcă pentru prima oară glasul liniștii. Culorile reveneau mai intense. Pămîntul avea un miros reavăn. Tulpinele plantelor erau mai aspre la pipăit. Lumea mai pură, mai cinstită, mai sinceră, mai adevărată. Atunci am înțeles ce înseamnă NATURA. Am înțeles că oameni ca noi, făcuți să creeze fonta și oțelul, trebuie să fie și iubitori ai naturii, ai drumețiilor de sfîrșit de săptămînă, pentru a-și menține echilibrul biologic. Și astfel am rămas prieteni statornici ai munților. Pentru că muntele înseamnă nu numai spectacol, ci și sănătate. Copil fiind, tatăl meu, muncitor la ocolul silvic Groposu, cel de pe valea Bîrzavei, dintre Reșița și Văliug, m-a dus pe Semenic și mi-a spus: «De aici ai să vezi mai bine lumea». Și eu l-am crezut. Căci în dimineața aceea splendidă geana de foc a soarelui se aprinsese limpede după piscurile munților Țarcului, negurile roșietice pluteau în văzduhul adînc al văilor și firea întreagă tăcea, cuprinsă parcă de un miracol. Iar eu călcam cu pași rari pe răscrucea culmilor convins că undeva, jos, la picioarele Semenicului, se va arăta LUMEA care așteptam de atîta timp s-o cunosc. Nu-mi era teamă. Prin cine știe ce halucinație acustică îmi părea că aud chiar scîrțîitul osiei sale. Căci veneam din vale, de acolo de unde, la fiecare pas, îți mîngîie auzul șoapta pădurilor și murmurul apelor, unde trupul e răsfățat de puzderia multicoloră de flori, iar sufletul se îmbată de atîtea doruri de ducă și eram impresionat de liniștea și măreția peisajului. Dacă aș fi întins mîna puteam opri norii. Spinările vînăt verzui ale munților mi se înclinau, deschizînd orizontul ce ascunsese pînă atunci pentru mine răspunsul la mii de întrebări copilărești. Ce e dincolo? Dar dincolo de dincolo? Ce munte nevăzut se află peste muntele văzut? Senzațiile trăite în aceste două împrejurări mai persistă încă în mine. De fiecare dată cînd plec în drumeție am senzația că mă întorc în lumea curată a copilăriei și adolescenței mele. Și sentimentele trăite atunci revin. Mă simt tînăr, puternic, pur, gata să încep viața din nou.*

Am organizat și, acum, sub auspiciile asociației «Prietenii munților», voi continua să organizez excursii. Am fost și sînt instructor voluntar de schi... Cu toate că obligațiile mele politice și sociale sînt numeroase (Emanoel Vrăjitor e deputat, secretar de partid al secției electroenergetice a furnalelor și membru al unui comitet care funcționează pe lîngă Consiliul popular al municipiului Reșița), totuși întotdeauna am timp pentru MUNTE. Nu i-am înțeles și poate nu-i voi înțelege niciodată pe cei care spun scuzîndu-se că n-au stofă de turist sau că n-au timp. Cînd tata m-a dus pe munte nu a avut intenția să devin turist. A vrut numai să iubesc și să respect muntele. Oamenii care n-au apucat să meargă pe munte nu știu ce-i natura, ce-i frumusețea. Pentru că sînt comori. O dată, cînd am prezentat în cadrul asociației cîteva seturi de diapozitive făcute în împrejurimile Reșiței, o serie de colegi ai mei, care știau că făcusem excursii în întreaga țară, au lăudat măiestria mea fotografică, spunîndu-mi că astfel de drumeții sînt extrem de obositoare. Le-am atras atenția că diapozitivele înfățișează locurile lor natale. Au rămas stupefiați. Și pentru prima dată după o viață trăită la poalele Semenicului s-au dus să le vadă. În cursul săptămînii nu se mai săturau povestind. M-am bucurat. Pășiseră spre acest «dincolo» care răscolește imaginația drumețului. Pentru oameni ca ei a luat ființă, din inițiativa unui grup de iubitori ai muntelui și ai drumeției, asociația pe care am numit-o simbolic **Prietenii munților**. *Pentru oameni ca ei, aflați la început de drum, asociația noastră își propune să popularizeze și să acționeze pentru răspîndirea turismului montan, a drumeției de sfîrșit de săptămînă și a schiului, să lupte pentru apărarea monumentelor naturii, să preia în administrare ca refugii și adăposturi, să sprijine întreținerea potecilor și a marcajelor, să deschidă noi trasee în munți, să prevină accidentele... Cu alte cuvinte să apropie cu orice preț natura de oamenii care n-au vrut sau n-au putut s-o cunoască și s-o îndrăgească. De aceea membrii mai noi ai asociației noastre sînt inițiați în tainele drumeției, alpinismului, schiului și orientării turistice, participă la excursii de agrement la sfîrșit de săptămînă sau expediții speologice, la schimburi de experiență. Ghizii lor sîntem noi, cei care ne-am dedicat în întregime timpul nostru liber acumulării de cunoștințe trebuitoare unui adevărat montaniard. Statutul nostru este la îndemîna oricărui om cinstit: conduită exemplară în toate împrejurările, participarea la realizarea unor lucrări necesare întreținerii obiectivelor administrate de asociație, înfăptuirea tuturor scopurilor propuse de asociație, respectarea întocmai a regulamentului asociației. Căci asociația noastră este o asociație de oameni muncitori care vor să realizeze ceva pentru binele lor și al copiilor lor. Ne întîlnim în fiecare sîmbătă la terminarea lucrului și ne despărțim duminică seara. Fiecare din noi fiind în toate celelalte zile ale săptămînii un propagandist al acestui sănătos hobby al nostru. Majoritatea dintre noi fiind oțelari, furnaliști sau laminoriști vom reuși în cele din urmă să cîștigăm întreg combinatul pentru ideea de a respecta adevărul dobîndit de generații pentru generații...*

Îl ascultam atentă, uitînd să mai notez vorbele înflăcărate. La un moment dat și-a pus ochelarii și a început să-mi citească instrucțiunile de prim ajutor înscrise în carnetele de membru al asociației pe care avea să le distribuie în sîmbăta imediat următoare. Și am rămas surprinsă. Căci pentru prima dată realizam că omul din fața mea are cincizeci și trei de ani. Bronzat, suplu, sportiv nu i-aș fi dat mai mult de treizeci și cinci-patruzeci de ani dacă l-aș fi întîlnit întîmplător pe stradă, sau, îmbrăcat în combinezonul de schi, pe munte. Începuse să-mi povestească de cele zece sau cincisprezece week-enduri organizate de la înființarea asociației pînă atunci. Se ridicase și mă condusese spre un tabel în care trecuse traseele parcurse și cele care aveau să fie parcurse, locurile întîlnirilor pentru plecarea pe munte, orele, conducătorii grupurilor... Se transformase uluitor. Nu mai era bărbatul ocupat și grăbit, pe care îl cunoscusem dimineața în combinat. Trecuse «dincolo», printre prietenii lui de drumeție și trecerea îl transfigurase. Părea că uitase cu totul lecția practică de siderurgie care mi-o predase doar cu cîteva ceasuri înainte. Îmi arăta simplu și cu multă pasiune sediul asociației, ecusoanele, insignele, încercînd și astfel să mă cîștige pentru marea și adevărata lui dragoste: MUNTELE.

LUMINIȚA DOJA

Redescoperirea muntelui

PLUGĂRIȚA

Din martie revine acasă, la casa ei, sosind o dată cu primăvara, în cete răsfirate, parcă fără țintă, împînzind alb-negru-cenușiu văile pînă adînc în munte, iar la popas din zbor bîțîind sus-jos coada nemăsurat de lungă. De aici numele de codobatură, regăsit în latina strămoșească, ca **Motacilla**, în denumirea sa științifică **alba**, deosebind-o de rudele sale mai mult sau mai puțin colorate galben. Dintre cele peste 70 de numiri și variante prin care această păsăruică este cunoscută în popor, mie îmi place tocmai aceasta de **plugăriță** sau **pasărea-plugului**, deoarece, cîtă vreme ciocîrlia înveselește numai din înalt plugarul, codobaturile se țin statornic în urma plugurilor care răstoarnă primăvara brazdă nouă, părînd — chiar dacă ostenesc numai după viermușii scoși la lumină — la fel de preocupate în a ajuta omul să își asigure pîinea.

Răspîndită peste vară în preajma malurilor de ape, începînd cu Delta și sfîrșind cu strîmtorile munților, nu putem susține totuși, că este o pasăre de apă, ca rudele sale «galbene» ci, mai degrabă, o specie atrasă de maluri, de faleze, de rupturi sau de prunduri, de povîrnișuri aride, prăfoase, de luturi. De aceea o găsim adesea în preajma așezărilor omului, ajunge la munte pînă în apropierea stînilor (unde și cuibărește), sau apare după hrană în urma oilor răspîndite pe pășunile sărăcăcioase de jos și de aceea, în unele locuri, poporul îi spune și «ciobănașa». Oricum, după ce nu a mai rezistat concurenței codobaturii-de-munte și nu s-a mai avîntat pe firul apelor repezi mai sus, ești plăcut surprins cînd, dintr-un căprior de mutare improvizată din lemn, îi auzi trilul acompaniind tălanga oilor puse pe odihnă; tril scurt, gîlgîit subțire sau țipătu-i obișnuit, un fel de «țșii-siic» repetat.

Pe lîngă hrana animală variată — de la gîze la viermi și de la păianjeni la tot felul de insecte — la răspîndirea sa largă contribuie și obiceiul de a-și face cuibul în cavități naturale sau artificiale: maluri, rîpi, ziduri, stîni, arbori, acoperișuri etc. Acolo depune cinci pînă la șase ouă alburii, pătate brunatec, pe care le clocește două săptămîni încheiate. Anual scoate două, uneori chiar trei rînduri de pui, cărora le trebuie alte două săptămîni pînă apucă să zboare. Prin august, ultima progenitură este pusă pe picioare. Atunci codobaturile se regăsesc numai la locurile de hrană și, o dată cu toamna, încep să se strîngă în cete dezlînate, pregătite pentru călătoria spre meleagurile de iarnă, unde își pot găsi hrana obișnuită. Plecarea lor cade la sfîrșitul lui septembrie, începutul lui octombrie, una cîte una, iar bîțîitul din coadă parcă ne lipsește pînă ce atunci cînd se înfoaie mugurii și cînd — zic vînătorii — se reîntorc sitarii prin pădurile desfrunzite, apar iarăși, alb-negru-cenușii, plugărițele noastre cele de toate zilele. Înseamnă atunci că puterile iernii s-au sleit pentru încă o vară îmbelșugară de soare și de căldură.

ALEXANDRU FILIPAȘCU

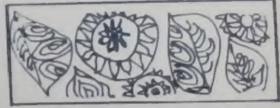

OGAŞUL CU NUCI

Fotografii de LUCIAN ROŞU

Fusesem călătoare la Cireşu cu un deceniu şi ceva în urmă, văzusem şantierul arheologic deschis pentru cuptoarele dacice de redus minereul de fier, văzusem de asemeni, peştera Topolniţa şi impresionată atunci de cele două semne ale satului — unul istoric şi altul geologic — trecusem pe lîngă oameni. Aşa încît am revenit acum cu sentimentul cu care, la alt timp, revii asupra cărţii citită odată. Drumul în satul acesta aşezat la poalele munţilor Mehedinţi se face trecînd mai întîi prin municipiul reşedinţă de judeţ — Drobeta Turnu Severin. Oraşul clădit pe un fundament de istorie la malul stîng al Dunării, purtînd amintirea luptelor lui Traian, îndelung gîndite şi îndelung pregătite, cu dacii — temuţi apărători ai pămîntului lor — are, pentru cel care merge mai departe spre Cireşu, darul de a-l pune într-un fel în temă, de a-i anticipa o lecţie de istorie existentă acolo. Săpăturile arheologice începute pe teritoriul comunei în anul 1958 de profesorul C.S. Nicolaescu Plopşor şi continuate de discipolul său, arheologul Lucian Roşu, au permis descoperirea celor mai vechi dovezi ale generalizării metalurgiei fierului la geto-daci. Cuptoarele de redus minereul de fier — tipul evoluat — (secolele V—IV î.e.n.) atestă gradul înalt de civilizaţie care a stat la baza constituirii statului centralizat şi independent dac, sub conducerea lui Burebista.

Privit de departe, satul Cireşu lasă mai întîi să se vadă clădirea albă a şcolii zidită din munca şi dorinţa de carte a cireşenilor, apoi încep să apară, asemeni zidurilor de străvechi fortăreţe, pereţii dealurilor plantaţi proaspăt cu pini şi cu fagi. Cel mai greu e să vezi aici oameni. Ei vin pe uliţele satului abia cînd seara se lasă pe dealuri întrerupînd doar pentru somnul de noapte treburile lor cu muntele. Îi vezi astfel doar la lumina becului şi-a lunii sau dimineaţa cînd urcă din nou — femei şi bărbaţi, vechi crescători de vite şi tăietori de lemne, cultivatori de vii şi de pomi roditori. Iată-i aşadar, în puţinele ore cît au avut răgaz să stea cu mine, oaspete venit să aflu despre viaţa lor trecută, prezentă şi viitoare.

CA UN ASTRU PROTECTOR

Am înţeles de la ei cum, deşi aflat la zeci de kilometri, complexul hidroenergetic şi de navigaţie de la Porţile de Fier influenţează ca un astru protector viaţa oamenilor din Cireşu. E de ajuns să mă gîndesc la pădurile în mijlocul cărora satul e aşezat şi care începuseră cu ani în urmă să se degradeze sau, şi mai rău, să curgă la vale. Înnoirea lor cu pin şi cu fag a fost unul din punctele de lucru urmate a fi împlinite în cadrul planului amplu de dezvoltare turistică a zonei Porţilor de Fier. În zilele mele acolo o parte dintre cireşeni în frunte cu primarul lor — Aurel Zamfiroiu — cel mai vechi primar din judeţ — se aflau mînuind cu pricepere perforatorul — pe drumul care duce spre Orşova şi pe care îl asfaltau, deschizînd astfel întoarcerile zilnice la Cireşu celor ce lucrează la Orşova, la Topleţ sau la Herculane. Mă uitam în împrejurimi, nu era loc pe care să-l treci cu vederea, întrebam numele văilor şi ale crestelor de deal căci toate aveau nume, unele dintre ele cu înţelesuri, altele cu înţelesuri pierdute.

Pe frumoasa vale a Bahnei unde oamenii din Cireşu îşi fac astăzi porţie la şosea asfaltată, se spune că, în afară de Tudor, n-au călcat pe ea în vechime decît păstorii. Se mai povesteşte că Tudor şi-ar fi ales o parte din panduri chiar de la ei din sate. Seara eram în casa lui Victor Rogobete, bun cunoscător al peşterii Topolniţa, multă vreme paznicul ei şi călăuza geologilor, geografilor şi istoricilor veniţi cu treburi ştiinţifice în vatra Cireşului. Avea o carte într-o raniţă de-o vîrstă cu sine şi o păstra ca pe un fel de act care să ateste că el, Victor Rogobete, în etate de 73 de ani e nepotul acelui Rogobete pe care Tudor şi-l luase de încredere. «Cinci duble de făină am dat în '48 — mi-a spus el — pentru cartea asta în care bunicul meu e arătat cum că el a fost omul de încredere, mîna dreaptă a lui Tudor».

TAINELE VĂRARILOR

Copil fiind într-un sat de cîmpie, păstrez ca pe un slab ecou în amintire imaginea căruţelor cu coviltir, trecînd încet pe uliţi în zilele de vară. De sub bolta de papură apărătoare de ploaie şi soare se auzea strigarea mărfii: hai la var, hai la var! Acum, la Cireşu, în drumul meu spre Jupîneşti (sat component al comunei împreună cu Negruşa şi Bunoaica), am văzut în sfîrşit unul din locurile ţării din care veneau la noi în cîmp, vărarii. Şiruri de dealuri de calcar numite aici Cornet au fost şi sînt necesare fînilei de piatră din care oamenii au scos de mii de ori, cu trei metri cubi de lemne, nesfîrşite rîuri de sudoare şi patru nopţi nedormite, o tonă de var. Cuptoarele — gigantice forme de oale săpate de ei în pămînt — primesc de la tată la fiu piatra cenuşie şi tare pe care o transformă miraculos în bolovani fragili şi albi de var. Astăzi, vărarii sînt puţini la Cireşu, varniţele sînt două-trei, ai crede chiar că ele funcţionează doar decorativ, să amintească de vremea în care erau pentru multe familii singurul mijloc de a-şi duce traiul.

«Eu îs născut în 1900 — îmi spunea pensionarul Valere Brînzan — şi cînd am deschis ochii-am deschis pe albi în satul care era atunci mama varului. Aici viaţă e acum, alta e lumea, varul se scoate industrial, iar varniţele cireşenilor au fost, cele mai multe, părăsite. E mai rentabilă pădurea, nu întîmplător se întîlnesc pe teritoriul comunei cinci brigăzi silvice.

De aici plecau pînă anii trecuţi şi carele încărcate cu fructe în satele de cîmpie de unde se întorceau pline cu grîu şi porumb. Spun pînă anii trecuţi, nu şi acum. Sistemul de achiziţii practicat astăzi în economia noastră rurală îi scuteşte pe ţăranii din Cireşu — vechi pomicultori — să plece cu carele cu coviltire. Pentru rodul livezilor destinat vînzării, vin în centrul satului camioane dimineaţa în zori, încarcă fructele şi pleacă; la sfîrşitul anului locuitorii din Cireşu, Bunoaica, Jupîneşti şi Negruşa trag linie şi socotesc venitul pe care l-au scos, printre altele, din vînzarea către stat a mii de tone de fructe, a zeci de mii de ouă şi a mii de kilograme de miere. Înţeleg printre rînduri că sînt mulţumiţi de aportul lor — comună de 1 300 de suflete — la economia mare a ţării, sînt mîndri să se ştie că singuri şi-au făcut şcoala, magazinul şi dispensarul, că întreţin cu puterile lor un internat pentru elevii care vin din satele mai depărtate, şi sînt mîndri să-şi vorbească despre cine sînt părinţii lor, bunicii şi străbunicii. Povestind despre neamul din care se trag, devin dintr-o dată solemni şi uşor legendari.

— «Neamul nostru — spunea tatăl profesoarei de geografie, Silvia Dîrpeş — neamul nostru, al Rogobeţilor, se trage de la Buseşti — un sat lîngă Ponoare — pe lîngă Baia de Aramă. Un străbunic al meu a venit aici înainte de Vladimirescu. Făcea neguţătorie şi venea călare la Cireşu. Aici era o fată frumoasă, fata lui Boblrsc. A luat-o în şa, a dus-o la Buseşti şi de acolo a venit iar şi s-au aşezat amîndoi la Cireşu. Tatăl meu a fost băiatul lor. Dacă veneaţi anul trecut, l-aţi fi găsit pe tatăl meu — 100 de ani a avut. Bun povestitor! Cu mulţi folclorişti a stat de vorbă. Tatăl meu ştia toată originea noastră». În neamul nostru — mi-a mai spus el — au fost oameni buni şi fără nici o circoză cu nimeni.

1. În locul numit «La Răchiţi» săpăturile arheologice au scos la iveală vase din lut — cultura Sălcuţa — aparţinînd epocii neolitice.
2. Cuptor dacic de redus minereul de fier — tipul evoluat — secolele V — IV, î.e.n. descoperit pe teritoriul comunei Cireşu, la «Ogaşul cu Nuci»
3. La Cireşu, alături de cuptoarele de redus minereul de fier au fost descoperite şi locuinţele cu temelie de piatră şi podite cu piatră ale dacilor care îngrijeau de funcţionarea cuptoarelor.

PENTRU RODUL PĂMÎNTULUI

Cînd scriu despre un sat mă simt datoare să scriu despre oamenii cu care am stat, cu nume şi fapte. Am sentimentul că aşa imaginea satului e şi mai exactă, ei contopindu-se în memoria mea cu locul în care trăiesc.

Găsesc în caietul meu cu note momentul înregistrat în casa învăţătorului Atanasie Vişan — venit în Cireşu la începutul secolului şi stabilit acolo. Are astăzi peste 80 de ani, l-am întîlnit în grădină împrăştiind îngrăşămînt pentru buna recoltă a anului următor. M-a poftit în casă, şi-a amintit de tinereţe, de cele 48 de promoţii pe care le-a învăţat carte, despre cum îl vizitează 26 de nepoţi dintr-o dată şi despre cum se duc cu toţii la muncă — unii la fîn, alţii la frunză. «Cînd s-a măritat fata cea mare, venise peţitorul şi ea era cu carul pe deal, era absolventă a şcolii normale, i-am spus s-o aştepte, am întîmpinat-o zicîndu-i avem în casă un grăitor de-al tău. Fata a intrat şi băiatul nu ştia cine e fiindcă ea era îmbrăcată ca o ţărancă. Aşa i-am crescut pe copii, aşa au văzut că a fost viaţa mea, una cu munca».

Oamenii din Cireşu se întîlnesc serile la club, văd filme şi le comentează, (învăţătorul Vişan e şi acum printre ei), joacă şah şi urmăresc emisiunile la televizor. Primarul Aurel Zamfiroiu m-a invitat şi pe mine să susţin o partidă, dar numai dacă ştiu bine, fiindcă cireşenii au veleităţi de buni jucători, de vreme ce aproape zilnic se antrenează cu unul dintre participanţii la concursurile pe ţară — învăţătorul Iulian Stoiculescu.

VATRA DACICĂ DE LA OGAŞUL CU NUCI

În tot ceea ce întreprind, oamenii din Cireşu pun suflet în tot ceea ce întreprind, pentru gospodăria lor, a fiecăruia în parte sau pentru gospodăria mare a satului, a tuturor în spatele — ceea ce îşi doresc — şi-au trecut în plan pentru un timp apropiat mărirea clădirii căminului cultural în care să aibă loc, de pildă, muzeul satului. Ce veţi pune în el — am întrebat pe gînditorii lui — printre care Grigore Nicoară din Jupîneşti: «Istoria — e destulă la noi. Sîntem legaţi de Tudor, o hartă a participării satelor la revoluţia din 1848 în Ţările Române ne menţionează şi pe noi cu satul Jupîneşti alături de altă aşezare din judeţul Mehedinţi — Punghina. Mai avem şi săpăturile arheologice din Ogaşul cu Nuci care ne arată că sîntem aşezaţi pe o vatră dacică, avem obiecte vechi, unelte de lucru, costume populare, covoare şi marame».

Înţeleg că alcătuindu-şi un muzeu al aşezării lor, cireşenii vor strînge simbolic în două încăperi mărturii ale vieţii lor de oameni de munte existenţi acolo din timpuri străvechi. Mă întreb însă dacă vor reuşi să facă să fie văzute în muzeu şi acele lucruri fără materialitate cum ar fi de pildă solidaritatea lor, de care te convinge tot ceea ce au realizat în anii din urmă, dar pe care o deduci şi din întîmplări ca aceea de mi-a spus-o mie unul dintre locuitorii comunei, pe nume Ion Burcu. «În 1935 s-a ars casa părinţilor mei. Eram patru copii, au ars şi rădăcinile nucului şi tata n-avea seara unde să ne culce. Era toamna, la 25 octombrie, cine să-i dea la anul 1935 tatălui meu ajutor de sinistrat? Statul nu-i dădea. Pe 27 octombrie, la două zile după foc, s-au strîns de la oameni 2 000 de lei — a dat fiecare cît putea din potinul pe care-l avea — au venit la poartă căpriori, ţigle şi cărămizi şi tata şi-a făcut casă şi a dat socoteală oamenilor de toţi banii pe care i-a cheltuit».

Această imagine a solidarităţii ar trebui să nu lipsească din muzeu, imaginea pe care o am eu acum din povestirea lor cum că la acel incendiu a venit tot satul să-l stingă, copiii de şcoală cărau apa cu oala de pămînt, iar Vasile Hoater, astăzi printre vîrstnici, atunci bărbat chiar, se urcase să potolească focul acolo unde el era mai înalt, pe acoperişul casei. «Nu puteam să fac altfel — îmi spunea acum fără laudă — era om de-al nostru». Această solidaritate a oamenilor din Cireşu va trebui să stea, imaginar, la loc de cinste în muzeul pe care ei îl gîndesc, această solidaritate care îi strînge acum laolaltă cînd construiesc după planul nou al sistematizării aşezării lor, dar şi cînd sînt cu toţii prezenţi la şezătorile de sîmbătă seara de la căminul cultural sau cînd lucrează — un efort dincolo ei — la amenajarea drumului lor către complexul hidroenergetic şi de navigaţie de la Porţile de Fier.

Cînd drumul va fi gata e ştiu că şi mai mulţi turişti vor veni să vadă Dunărea la Gura Văii vor alege, cu siguranţă, pentru frumuseţea în sine a peisajului, şi această parte a Mehedinţilor în care se află comuna Cireşu cu satele Bunoaica, Jupîneşti şi Negruşa, cu dealurile Circioreanu, Răcica, Cornet şi Ogaşul cu Nuci.

DONA ROŞU

Calendar folcloric

«Azi e zi de sărbătoare
În Oaş îi sîmbră mare
Toată lumea o zinit
Eu cu drag i-am agodit»

Această «ţipuritură» ar dori să fie o invitaţie la ***Sîmbra oilor*** *— marele praznic pastoral din hotarul înalt* ***Huta Certeze****, judeţul Satu Mare. Aici, în cadrul pitoresc al peisajului de munte, în pajiştea verde de sub poala pădurii, se adună în prima duminică a lunii mai întreaga obştime din cele 23 de aşezări şi zecile de mii de oaspeţi din ţară şi de aiurea să sărbătorească, după datină, primăvara.* ***Sîmbra oilor*** *este în Ţara Oaşului o sărbătoare pastorală străveche şi complexă care se desfăşoară la vremea florilor de măr, o dată cu deplasarea turmelor în zona păşunatului de vară. Este un obicei cu semnificaţii multiple, dar mai ales economico-sociale, al cărui caracter tradiţional este amplificat prin participarea întregii obşti şi prin atmosfera solemnă, sărbătorească, în care se desfăşoară. Pregătirile pentru însîmbrarea oilor încep din vreme, îndată ce pîraiele prind a se învolbura, iar dinspre munte adie dulce vînt de primăvară. Se perfectează atunci «tomnitul», asocierea proprietarilor de oi, se constituie turmele, «boteiele», se precizează regulile, drepturile şi obligaţiile reciproce ale celor două categorii de asociaţi — «vrăjnicarii» sau proprietarii de oi şi «păcurarii», care asigură gospodărirea stînei colective. În ajunul marii sărbători, bărbaţii ridică staulul şi coliba unde se instalează «camarnicul», aleg «mulgătoarele» (oile cu lapte) de cele sterpe. De cu noapte turma este scoasă la păşunat, de unde va fi adusă către amiază. În cadrul sărbătoresc, original şi pitoresc, se desfăşoară mulsul-martor, urmat de măsuratul laptelui de către şeful stînii, în unităţi păcurăreşti tradiţionale: «ceanocul», «cupa», «găleata» şi însemnarea cu rigurozitate pe arhaicul răboj, alături de care se foloseşte astăzi caietul şi «plaivazul». La măsurătoare asistă un grup de «sîmbraşi» serioşi şi cinstiţi pentru a se evita orice greşeală, importanţa măsurătorii fiind esenţială, de rezultatul ei depinzînd stabilirea cotei parte din produsele lactate ce se cuvin fiecărui cetaş.*

Puţine sînt «boreselele» (nevestele) ce se zăresc pe lîngă turmă în această dimineaţă. Majoritatea fac ultimele pregătiri pentru ospăţul sîmbrei; dar spre «prînzul mic», ele pornesc spre stînă cu pas sprinten şi nerăbdător, alături de «coconi» şi «prunce», prieteni şi rude apropiate, pentru a participa la petrecere împreună cu cetaşii ce au urcat pînă atunci. Sînt îmbrăcaţi cu toţii în straie de sărbătoare, încărcaţi cu desagi şi coşerci doldora de bucate gătite pentru marele ospăţ: colaci, cîrnaţi, «boace» (sarmale), şuncă, friptură de miel şi nelipsita udătură (horincă). Desagii noi — desagi de sîmbră — şi ştergarele ţesute cu grijă şi multă măiestrie pentru această mare sărbătoare sînt, uneori, adevărate capodopere ale genului. Masa comună, pregătită din vreme, are la stînă semnificaţia unui praznic deosebit, care se desfăşoară după un ritual tradiţional, în colectiv.

Treptat, voia bună se revarsă nestingherită, ceteraşii cu muzica şi ţipuriturile lor specifice susţin veselia exuberantă a acestei zile şi îmbie la «gioc» la «dansul în doi» sau la «roata feciorilor», al cărui ritm — accentuat prin bătăi de palme şi ţăcăniturile pintenilor de aramă ai cizmelor — aminteşte străvechi şi profunde semnificaţii ale acestui dans vitejesc. Voia bună continuă pînă pe înserat, după care sîmbraşii se retrag în pîlcuri spre casele lor. S-a mai încheiat o sîmbră, una din cele cîteva mii ale istoriei oşeneşti. La stînă au rămas doar păcurarii, «tomniţii» pînă la căderea zăpezii.

● ***Şugagul***, *primitoare şi pitorească aşezare de la hotarul de sud al judeţului Alba, va găzdui tot în această zi de început de mai reeditarea vechiului ceremonial al urcării oilor la munte, cînd ciobanii satului se adunau pentru a tocmi şi împărţi cei cinci munţi de pe teritoriul satului pentru stînele lor. Oaspeţii din judeţele Mureş, Vîlcea şi Sibiu vor participa la acest «festival al folclorului» la care se vor întîlni grupuri de fluieraşi şi «băciţe», vestiţi meşteri constructori de fluiere din* ***Vaideeni*** *(Vîlcea) şi* ***Hodac*** *(Mureş).*

● *Un eveniment artistic popular asemănător, de o tot atît de mare frumuseţe şi originalitate, adună în aceeaşi perioadă la* ***Dumbrava Hîrţeşti***, *lîngă* ***Novaci*** *(Gorj), crescători de oi din satele de la poalele munţilor pentru a oficia tradiţionalele obiceiuri legate de pornirea oilor la munte. Scenele inspirate din viaţa satului la acest anotimp se împletesc cu cîntece, strigături şi jocuri, pe care le vor aduce în faţa spectatorilor valoroase ansambluri artistice de amatori din Gorj şi din judeţele Vîlcea, Hunedoara, Sibiu, într-o revărsare de culoare a pitoreştilor costume populare. Amatorii de obiecte de artă populară le vor găsi la creatorii populari, participanţi la tîrgul organizat cu acest prilej.*

● *La* ***Ponoare*** *— în Mehedinţi (28 mai), la* ***Caraşova*** *şi* ***Zerveşti*** *— în Caraş-Severin (7 mai), la* ***Poiana Negrileasa***, *— din Alba (21 mai) unde — în buchete multicolore, liliacul şi narcisele vestesc primăvara, cu promisiunile ei de armonie şi belşug, s-au statornicit prin tradiţie, ca simbol al perpetuei înfrăţiri dintre om şi natură, ample sărbători cîmpeneşti. Însoţite de expoziţii şi tîrguri de artă populară, într-o revărsare de costume multicolore, în acordurile instrumentelor populare, aceste serbări oferă celor prezenţi clipe de satisfacţie artistică de neuitat.*

● *Dintre celelalte mari sărbători populare cu profunde semnificaţii, care au loc în această lună, mai amintim:* ***«Sărbătoarea portului, cîntecului şi jocului popular»*** *(Brăila, 2 mai),* ***«Tîrgul fetelor»*** *de la* ***Gurghiu*** *— Mureş (14 mai),* ***«Festivalul primăverii»*** *a XVI-a ediţie,* ***Piteşti*** *(28 mai).*

AURELIA CERNEANU

CORTUL CASA DRUMEȚULUI

Cînd ne apropiem de linia munților distingem în zare, mai întîi, o geană albăstrie, abia ghicită dincolo de spinările rotunde și prelungi ale dealurilor. Pe măsură însă ce ne apropiem, munții capătă înălțime, iar formele pînă acum estompate sînt tot mai distincte. Pădurile, culmile, crestele, stîncile se deslușesc clar, alcătuind un peisaj mirific; ici și colo cabane și hoteluri elegante înnobilează locurile, făcîndu-le mai primitoare, mai accesibile. Sînt și munți unde lipsesc cabanele, sau dacă ele există, sînt retrase la marginea lor, iar potecile discret tăiate în luc și piatră se mai pierd în vreo poiană, la trecerea unui pîrîu sau pe platouri. Sînt munți mai sălbatici, unde drumeții pasionați pătrund cu gîndul că participă la o mică expediție, pentru a cărei reușită nu se pot lipsi de cort. Această casă pe spate este la urcuș o povară plină de mici neplăceri, dar seara, noaptea, ea devine scut, oferind un adăpost fie el și precar... Dacă pleci cu cortul pe munte te înhami la multe poveri; pe lîngă cort mai două saci de dormit, haine groase, bidon, primus, multe ustensile gospodărești de primă necesitate fără să mai amintim de hrana care completează... [illegible]. Acesta este dezavantajul! Dacă ajungi cu cortul într-o poiană pitorească lîngă un izvoraș sau poate pe o mică platformă sub cuta culmii aproape de vîrfuri îți poți oferi un popas cu totul excepțional fără să mai coborî pînă la cabană.

Ce înseamnă cortul, această casă de pînză?

Cortul înseamnă posibilitatea organizării unor trasee mai departe de cabane, posibilitatea alegerii locului de tabără după preferință, în zone spectaculoase. Îl poți instala astfel încît dimineața în zori să-i dai o fugă scurtă pînă în piscul [illegible], sau Păpușii și să asiști la zămislirea policromă a zilei. Cortul îți poate oferi prilejul unei seri frumoase, cu taclale, sub bolta înstelată lîngă minusculul foc cu vreascuri. Flăcăruile te încălzesc pe o parte, iar stelele te îngheață pe cealaltă parte... Cortul poate să te transpună în miez de noapte în mijlocul unei furtuni, cu scăpărări orbitoare, care deșteaptă hăurile căldărilor și încearcă prin vibrații să clatine lespezile pe coastă. Niciodată nu te vei simți mai straniu ca în momentele în care răpăitul ploii pe pînzele cortului se preschimbă în mîngîierile liniștite ale unei ninsori neașteptate. În nopțile adînc de tăcute, cînd ceața cuprinde muntele, auzi, în cort, ticăind pînă și inima ceasului de alături de tine. Liniștea poate fi spartă de duduitul surd, venit parcă de sub pămînt. Sînt pașii greoi ai lui Moș Martin! Oare se apropie de cort? Ca să fim siguri că nu, dăm chiot și aprindem lanterna ca animalul să vadă că pe aici mai sînt și alte ființe...

Dacă vedeți un cort la marginea unei ape oglindindu-se policrom în undele reci, ori în fundul unei căldări păzind singuratic muntele sau în umbra unei păduri, să știți, că acolo e odihna și fericirea unui om.

NAE POPESCU

Fotografiile autorului

Aproape de vîrful Buhăescu Mare

Tabără în apropierea Călțunului din Munții Făgărașului

Stîna Groapa o priveliște spre creasta Tîrnovului

În căldarea Tunsu

Lîngă șopotul Dornișoarei

CETĂȚILE DACICE DIN MUNȚII ORĂȘTIEI

DIO CHRYSOSTOMUS: «Se întîmplă că am făcut acum o călătorie lungă, drept la Istru și în țara geților am ajuns la niște oameni întreprinzători, care nu aveau răgazul să asculte cuvîntări, ci erau agitați și tulburați. Acolo, la ei, puteai să vezi peste tot săbii, platoșe, lănci, toate locurile fiind pline de cai, arme și oameni înarmați, veneam să văd oamenii luptînd, unii pentru stăpînire și putere, iar alții pentru libertate și pace».

IORDANES: «...ce mare plăcere, ca niște oameni prea viteji să se îndeletnicească cu doctrinele filozofice, cînd mai aveau puțin răgaz de războaie. Puteai să-l vezi pe unul cercetînd poziția cerului, pe altul proprietățile ierburilor și ale arbuștilor, pe acesta studiind creșterea și scăderea lunii, pe celălalt observînd eclipsele soarelui și cum, prin rotația cerului, soarele, vrînd să atingă regiunea orientală, este dus înapoi spre regiunea occidentală...»

FLORUS: «Dacii trăiesc nedeslipiți de munți».

Și citatele din istoricii antichității ar putea continua. Ne-am oprit la acestea, deoarece ele configurează, parțial măcar, preocupările, structura și felul de a fi ale dacilor, aplecarea și virtuțile lor, atît în mînuirea armelor, cît mai ales în cunoașterea și interpretarea naturii; se pregăteau să-și apere pămîntul, dar încercau să-și explice rosturile în lume, construiau cetăți-cuiburi de vulturi, dar străpungeau cu mintea iscoditoare necuprinsul. Descoperirile arheologice au confirmat și chiar îmbogățit imaginea lăsată de contemporanii dacilor cu privire la cultura materială și spirituală a acestora. În acest sens stă mărturie peste milenii complexul cetăților din munții Orăștiei, fabulos tezaur de piatră în care dacii — de la Burebista la Decebal — și-au pus pecetea capacității lor creatoare, au concentrat tot ce aveau mai ingenios și mai înălțător, atît în ceea ce privește arta construcțiilor militare și civile, cît și știința descifrării tainelor pămîntene și cerești, concentrînd pe un spațiu relativ restrîns elemente edificatoare ale civilizației acelor timpuri pe teritoriul țării noastre. Acolo, în «munții întăriți cu ziduri», și-au ridicat ei Capitala, cetatea de la Sarmizegetusa Regia (1200 m altitudine) devenind simbolul măreției lor și totodată ultimul reazem în încleștarea cu împăratul Traian. Sanctuarele din incinta sacră reprezintă cea mai strălucită dovadă a preocupărilor și cunoștințelor învățaților (preoți) daci în domeniul astronomiei, geometriei, trigonometriei, unele cu valoare de unicitate și originalitate în lumea antichității.

Despre toate acestea s-au scris cărți, s-au făcut studii interdisciplinare, se poartă și astăzi discuții de specialitate, încercîndu-se să se elucideze complexele aspecte privind cultura, știința și religia dacilor înaintea cuceririi romane. Mai mult, săpăturile sistematice — începute de Constantin Daicoviciu și continuate astăzi de un colectiv de arheologi condus de Hadrian Daicoviciu — pun în evidență, cu fiecare campanie, alte și alte elemente materiale menite să lumineze în chip aparte edificiul monumental din inima Daciei. Ceea ce nu se reușește însă de cîțiva ani (!) este completarea cercetării arheologice cu lucrările de conservare, consolidare sau chiar restaurare absolut necesare în vederea păstrării și întregirii acestui tezaur, scos centimetru cu centimetru de sub pămînt.

Revista noastră — consecventă menirii sale de a fi și o tribună de dezbateri privind punerea în evidență a vestigiilor istorice, ca parte componentă a educației patriotice — a publicat (martie 1977) un articol despre starea de degradare în care se află aceste cetăți, atrăgînd atenția asupra necesității începerii unor rapide și ample lucrări de restaurare. Articolul venea și în întîmpinarea Hotărîrii nr. 5, din 26 iunie 1976, a Consiliului popular al județului Hunedoara, prin care se aproba *«Programul privind dezvoltarea turismului în județul Hunedoara, în perioada 1976—1980»*, în care, printre altele, se spune: «În vederea valorificării turistice la un nivel superior a vestigiilor arheologice străvechi, solicitînd sprijinul Direcției Patrimoniului Cultural Național, va lua măsuri de consolidare și conservare a cetăților dacice din munții Orăștiei». Timp de un an nu am primit la redacție nici un răspuns la apelul nostru din partea forurilor vizate, în primul rînd a Comisiei Centrale de Stat a Patrimoniului Cultural Național. (Între timp, amintita direcție și-a încetat activitatea!) Mai mult însă, nu s-a întreprins nimic pentru salvarea acelor monumente supuse degradării, din cauza intemperiilor, variațiilor de temperatură și a unor turiști nechibzuiți, aceștia din urmă profitînd și de faptul că la Sarmizegetusa Regia nu mai există paznic!

Ziduri căzute, pietre măcinate, copertine distruse, pavaje deteriorate; s-ar putea da multe exemple, dar vom aminti numai pe cele mai frapante: turnurile-locuință de la Costești, ale conducătorilor statului dac, cisterna și treptele de la intrarea în cetatea militară de la Fețele Albe etc. Pierderea cea mai mare, care poate deveni ireparabilă (!), este evidentă în cazul sanctuarelor din incinta sacră. Aceste monumente unice, studiate cu minuție de specialiști (astronomi, matematicieni, fizicieni și arheologi), au pus în evidență cunoștințele de excepție ale înțelepților daci, al căror calendar măsura anul în 365, 242307 zile (cu secol de 104 ani) sau în 365,242197 zile (cu secol de 91 ani). Cercetările și măsurătorile «templului calendar», a celorlalte sanctuare circulare și patrulatere au fost posibile datorită faptului că ele au... stat nemișcate, sub pămînt, aproape două milenii. Procesul avansat de degradare a lespezilor de piatră, evident mai ales în ultimii cîțiva ani, va face peste cîtăva vreme imposibilă confirmarea acestor calcule, totul putînd fi socotit ca simplă speculație. Într-o stare jalnică se află și «discul solar» sau «soarele de andezit» sau «soarele dacic» — cum i se mai spune platformei circulare cu raze, ale cărei «raze» aproape că nu se mai disting din cauza sutelor de crăpături, sfărîmături, incizii...

Dacă în ceea ce privește drumul de acces spre Grădiștea ar exista unele explicații pentru tergiversarea lucrărilor de consolidare și conservare, nu poate fi invocată nici o scuză în ceea ce privește Costeștiul, Blidarul și Bănița. Se impune luarea unor măsuri energice din partea forurilor de resort, precum s-a întîmplat în 1973, în urma apelului nostru privind Ulpia Traiana, pentru ca în următoarea etapă să putem consemna marea victorie a restauratorilor în bătălia cu dintele necruțător al timpului, în folosul oamenilor acestui timp și al viitorimii, această complexă acțiune înscriindu-se în programul sărbătoririi a 2050 de ani de la întemeierea statului dac independent și centralizat al lui Burebista.

VALENTIN HOSSU-LONGIN

CE TREBUIE SĂ ȘTIM DESPRE BICICLETE? (I)

Fiind partizani ai dezvoltării turismului cu bicicleta și ținînd cont că tot mai mulți tineri sau vîrstnici recurg (pe drept) la acest mijloc de deplasare — atît de ieftin, comod dar mai ales dăcător de sănătate — revista noastră a apelat, pentru o serie de sfaturi practice pentru cicloturiști la **Adrian Pavelescu**, președintele clubului bucureștean de cicloturism «Cocorii» de pe lîngă Biroul de turism pentru tineret.

1. **Cum ne alegem bicicleta?**

În general cicloturismul se face utilizînd așa-numitele **biciclete de oraș** — care sînt comode, ușor de utilizat și întreținut. În magazinele de specialitate se găsesc cîteva tipuri de excelente biciclete de fabricație românească al căror preț variază între 750—1500 lei; pot fi cumpărate în limita acelorași prețuri și biciclete din import, cele sovietice fiind foarte căutate pentru robustețea lor. Sînt două mari tipuri de biciclete: cu roată de mărime normală și cu roată mică, cele din seria Pegas-Kent și și Pegas-Camping. E bine de știut că o învîrtitură de roată obișnuită este egală cu o învîrtitură și jumătate de roată a bicicletei «Pegas». Bicicleta se alege și în funcție de rutele care urmează să fie parcurse: pentru excursii foarte lungi, de sute de kilometri, e bine să se aleagă velocipedul cu roată mare; pentru ieșiri în jurul orașelor sau de mai scurtă distanță bicicleta «Pegas» este ideală. Desigur, cei ce locuiesc în blocuri vor alege cu **precădere** bicicleta «Pegas» — Camping; ea poate fi pliată foarte ușor, încape deci în lift, poate fi lesne păstrată într-o debara sau un colț din apartament. O propunere pentru uzina producătoare «6 Martie» — Zărnești: să fabrice și biciclete «Pegas» cu roată normală cu cadru pliabil. Și, în plus, o observație: bicicletele produse la noi sînt încă destul de grele — au în jur de 14 kg, fiind făcute din fier-oțel. Dacă uzina care le produce ar colabora îndeaproape cu institute de cercetări specializate s-ar putea reduce serios greutatea bicicletei — pînă la 8 kg — prin folosirea duraluminiului la cadru, brațele de pedală, ghidon, foaie de angrenaj (Cea mai mică greutate o deține o bicicletă în întregime din masă plastică realizată de o firmă italiană: 3 kg). De asemenea, trebuie neapărat înlocuită și îmbrăcămintea de vinilin a șeii cu masă plastică turnată. Iată și un sfat pentru amatorii bicicletei «Pegas» cu roată mică — tot mai mult solicitată de iubitorii de mișcare. Pentru realizarea unui mers mai spornic, cu consum mai mic de energie se pot înlocui cele două brațe ale pedalierului original — care sînt mai scurte — cu altele mai lungi cu 2—3 cm, care se găsesc în comerț. În acest caz însă biciclistul va avea grijă să nu facă viraje foarte strînse pentru că brațul-pedalier mai lung atinge caldarîmul.

2. **Echipamentul necesar cicloturistului**

Deoarece excursiile pe bicicletă se fac numai pe vreme caldă — de primăvară pînă toamna — echipamentul pe care-l reclamă călătoria pe două roți este puțin și ușor de procurat. O cerință generală, determinată de circulația intensă de pe șosele: îmbrăcămintea trebuie să fie de culori deschise, chiar țipătoare. În acest fel cicliștii sînt mai ușor remarcați de șoferi, motocicliști și alți călători motorizați, «de mare viteză». Sînt necesare, așadar, două tricouri de bumbac (unul de rezervă, pentru schimbul de la o etapă la alta al celui purtat, care se udă de transpirație), un pantalon scurt, o pereche de șosete și o șepcuță cu cozoroc; în picioare se pot purta tenişi, ghete de baschet sau pantofi ușori tip «Adidas». Întotdeauna excursionistul cu bicicleta trebuie să ia cu el și o pelerină de ploaie din folie PVC — foarte ușoară și care ocupă un volum mic — căci de-a lungul unei zile lungi de vară adesea te poți întîlni cu «o pînză» de ploaie. De nelipsit este și un bidonaș pentru apă, din plastic, de 1 litru, (sînt mai multe modele în comerț). Pelerina, bidonul cu apă, hrana necesară pe timpul cît durează excursia se transportă într-o geantă sport pe umăr sau prinsă de portbagajul bicicletei.

ION PREDA

1

OCNA SIBIULUI

2

3

4

5

6

Dicționarul stațiunilor

Numai după o jumătate de ceas, cursa IRTA — ce pleacă din Sibiu din oră în oră — ajunge printre lacurile ce au umplut fostele saline romane, oprind în fața unei construcții cu o arhitectură ușor bizară astăzi: stabilimentul balnear construit între 1909 și 1913. Primele «cabine plutitoare» s-au pus pe aceste lacuri helioterme pe la 1847, dar e notat că — aproape cu două secole și jumătate în urmă — a încercat «băile de leac» de la Ocna chiar și ambasadorul lui Rudolf al II-lea, sosit pe meleaguri transilvane pentru tratative cu Mihai Viteazul. Ctitoria acestuia, refăcută la 1701 de Constantin Brâncoveanu, poate fi vizitată și astăzi, în pictura votivă desluşindu-se chipurile celor doi mari voievozi, fiecare preocupat — în alt mod și cu alte mijloace — de ideea unirii neamului românesc și a închegării unei coaliții antiotomane. Alte drumeții se pot face — după buna plăcere a celui sosit aici pentru cura balneară — fie în satele Mărginimii, destul de apropiate, fie la Sibiu și muzeele sale, fie la casa natală a lui Octavian Goga din Rășinari, fie — ceva mai departe — pe Valea Oltului sau la Păltiniș. De nu, chiar și o simplă plimbare, seara, printre lacuri, se dovedește a fi reconfortantă, căci aerul este puternic ionizat. Cînd nopțile vin răcoroase, spre toamnă, lacurile scot aburi «ca oalele pe plită» — cum zice *Victor Balteș*, administratorul stațiunii, om care cunoaște Ocna Sibiului de aproape 60 de ani. «Lacurile din Ocna Sibiului... — lămurește dr. *Gheorghe Fanache*, medicul-șef —... au o structură foarte rară: apa lor este dispusă în straturi cu diferite grade de concentrație a sărurilor, mergînd de la 350 g/l pînă la apa dulce, gîsantă, de la suprafață. Aceasta e condiția — repet, foarte rară — pentru producerea helioterrmiei. Acum, în mai, la nici un metru adîncime, apa are 41–42 de grade...» Sau, cum zice *Victor Balteș*: «Apa stă într-un lighean de sare și-i atît de fierbinte încît, mai la adînc, poți să fierbi un ou în ea, cum și făceau localnicii pe vremuri... Toată faima stațiunii, viața ei, în apele astea se ține. Eu am văzut oameni sosind aici sprijinindu-se în baston și plecînd sănătoși». «Într-adevăr... — precizează dr. *Gheorghe Fanache* — ...factorii naturali de cură: apele puternic mineralizate, nămolul sapropelic și, mai de curînd, aerosolii izvorului Horea au efecte deosebit de bune în tratarea afecțiunilor reumatologice, ginecologice, endocrinologice și ale căilor respiratorii superioare. Nu e hazardat să afirmăm că dacă indicele de sănătate pe județul Sibiu este unul dintre cei mai buni aceasta se datorează și stațiunii noastre unde, vara, tratamentul ia un caracter de masă: la sfîrșit de săptămînă vin aici treizeci — patruzeci de mii de oameni. Concret: avem cazuri de sterilitate învinsă în urma curei balneare la Ocna. Iar un studiu efectuat la «Metalurgica» din Sibiu, în colaborare cu medicul întreprinderii, a demonstrat că numărul zilelor de incapacitate de muncă — datorat unor boli ca discopatia lombară, artroza, lombosciatica — a scăzut cu 18–19% după un prim an de tratare în stațiune a bolnavilor, ajungînd să fie redus cu 40% în al treilea an de cură...»

Rezultate, într-adevăr, spectaculoase; și totuși, s-ar putea face mai mult — Ocna Sibiului o merită. Cînd spun asta nu mă refer la mijloacele de tratament, ce sînt la nivelul celor din stațiunile noastre cele mai moderne. Ci la faptul că — în timpul sezonului, mai ales — vechiul hotel cu cele 350 de locuri se dovedește totdeauna neîncăpător. Așezarea sa, în apropierea șoselei internaționale E-15, într-un ținut extrem de ofertant pentru turism și — mai ales — excepționalele calități ale apelor sărate de aici rezervă Ocnei Sibiului viitorul unei foarte mari și căutate stațiuni balneoclimaterice.

MIHAI CREANGĂ

Fotografii de
PAVEL TĂNJALĂ

1. — *Din acest hol se deschid ușile hotelului, restaurantului, policlinicii balneare, administrației și... agenției de voiaj.*
2. — *Gimnastică medicală sub supravegherea profesoarei Carmen Rociu.*
3. — *Ocna Sibiului.*
4. — *Ultrasunetele — într-una dintre cele peste 1 000 de proceduri aplicate zilnic.*
5. — *Magnetodiaflux: electricitatea în slujba sănătății.*
6. — *La diadinamice.*

PORŢELANUL DE ALBA

Silvestru **Moldovan**, bărbat din stirpe maramureşană, este inginer specializat în construcţiile de maşini. Dar îmi vorbeşte cu patos despre ce înseamnă rosturile şi împlinirile meseriei... de ceramist şi de ce ea se întrepătrunde cu arta. «Arheologii pot judeca o epocă istorică după ceramica dezgropată din tainele pămîntului; poate de aceea ceramistul cînd creează din bucata de lut inert forme şi culori el ştie că lucrarea va dăinui peste timp».

Două mii de oameni tineri din Alba Iulia şi satele din împrejurimi — în marea lor majoritate bacalaureaţi şi a căror vîrstă medie este în jur de 22 de ani — au înfăptuit în cîţiva ani porţelanul de Alba. Nu de mult un marc specialist neamţ în porţelanuri a vizitat fabrica. Specialistul străin ştiind că orice centru de fabricare a porţelanului are în urmă o tradiţie veche, chiar de sute de ani unele, a întrebat mirat: de unde aţi luat atîţia muncitori! I-am calificat la alte cîteva întreprinderi — i s-a răspuns. Dar arta lor, priceperea lor de a crea? Să ne gîndim la priceperea ancestrală într-ale artizanatului a ţăranului român — i s-a replicat. Ei bine, dar utilajele acestea moderne pe care totuşi porţelanul înglobează în el artă şi pe care se poate fabrica în serie mare de unde le-aţi procurat? Sînt instalaţii româneşti, multe dintre ele create chiar la noi, prin autodotare — i s-a explicat.

...Cercetez cu interes totul în această fabrică şi un sentiment de admiraţie mă încearcă. Pentru tinerii care pregătesc cu grijă «pasta» din caolin, feldspat şi nisip pentru a avea albul cel mai strălucitor; pentru cuptorarii care ard piesele moi, fragile la temperaturi de pînă la 1 400 grade pentru a le da tărie de piatră; pentru fetele, sutele de fete, cu mîini iuţi şi ochi siguri care pictează şi împodobesc cu o rapiditate şi siguranţă uluitoare, valurile nesfîrşite de bibelouri, farfurii, ceşcuţe, platouri, scrumiere şi atîtea sute de produse cît se pot fabrica din această milenară invenţie a omului care este porţelanul. **Elena Covaciu** este mai marea laboratorului de creaţie. Ne spune ea: «Dacă avem bune aprecieri la tîrgurile anuale de mostre sau la cele internaţionale ori dacă ceramica noastră cucereşte mereu noi pieţe în lume este nu numai pentru calitatea ei superioară, ci şi pentru originalitatea şi marea diversitate a formelor, culorilor şi modelelor noastre. Avem un colectiv entuziast de creatori. Ne inspirăm mai ales din viaţa ţării, din nesecatul nostru folclor — se fac studii în vestitele zone etnografice ale Maramureşului, nordului Olteniei, Ţării Moţilor. Am ajuns în acest an ca 65 la sută din producţie să fie complet înnoită».

Ordine, curăţenie, foarte multă mecanizare, o atmosferă de atelier de creaţie artistică în fiecare colţ al fabricii — redau cîteva notaţii din carnetul meu de reporter. Alături, de «vechea» fabrică s-a ridicat o nouă hală de producţie — capacitatea întreprinderii creşte vertiginos. Aşa îmi explic de ce o fabrică de porţelan este condusă de un inginer constructor de maşini, aşa îmi explic de ce există aici un vast program de creare a unor utilaje specifice industriei porţelanului — multe din ele realizate prin autodotare — de ce producţia, gestiunea, activitatea economică şi financiară este dirijată şi controlată prin creierul electronic, de ce fiinţează o deosebită grijă pentru pregătirea a încă vreo mie de tineri muncitori specializaţi în făurirea porţelanului de Alba Iulia, mult solicitat nu numai la noi, ci şi în ţări ca Iran sau Irak unde porţelanurile japoneze sau chinezeşti erau preferate de sute şi sute de ani ori în Anglia unde cumpărătorul este deosebit de pretenţios atunci cînd i se oferă şi produse făurite de marile porţelănării ale Europei.

Aşadar, iată o nouă faimă înscrisă în cronica de azi a Alba Iuliei — oraş cu atîta rezonanţă în istoria noastră: porţelanul făurit doar în cîţiva ani aici, şi pentru care eruditul neamţ într-ale ceramicii a venit în mod special în România să vadă cu ochii lui o fabrică nouă ce şi-a cucerit un renume la primii ei ani de existenţă.

ION PREDA

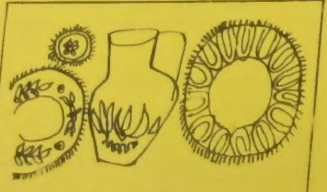

Fotografii de Pavel Ţanjală

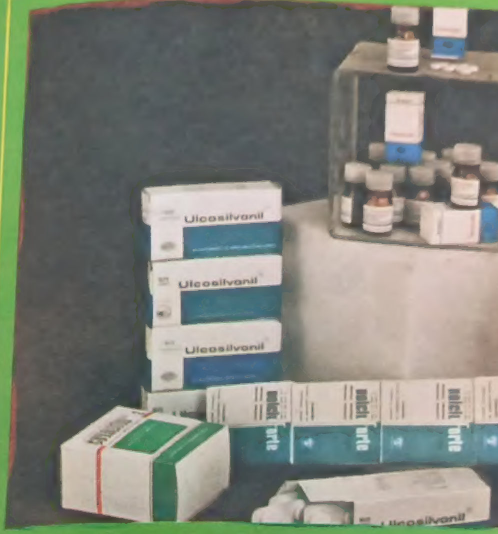

AURUL MEDICAMENTULUI ORIGINAL ROMÂNESC

Fotografii de Dragoş Spiteru

Vă mai amintiţi? Scrisesem acum trei ani, reluînd o afirmaţie a reprezentantului N.A.S.A. la Congresul de medicină aerospaţială din 1973, că «pulberea aurie» este aur curat! Vă mai amintiţi, că la această rubrică «prafurile silvane», «spinzul bănăţean» şi «nămolul amar» au apărut ca avînd valoarea greutăţii lor în aur?

Parcă a trecut un veac de cînd aşterneam pe hîrtie frămîntările, visurile, greutăţile, incertitudinile în creuzetul cărora se năşteau nişte medicamente de concepţie originală, autorii lor împingînd pînă la limită pasiunea transformată în dăruire pentru ideea alinării suferinţelor, a cîştigării bătăliei cu maladii dintre cele mai grave: reumatisme, ulcere, litiaze. Etapele prin care au trebuit să treacă — unele absolut obligatorii, altele mai puţin — invenţiile şi descoperirile respective au rămas în urmă; cercetările, experimentările, controalele, demonstraţiile însumînd pentru fiecare produs în parte aproape două decenii se condensează acum în cîteva minute! În flux tehnologic industrial, atît durează astăzi producerea, ambalarea şi expedierea spre farmacii a «Covalitinului», «Boicilului», «Pell-Amarului», «Ulcosilvanilului», «Distonocalmului», «Fehinizonului», «Calciului efervescent» şi a Extractului total de ochi (E.T.O.). Poarta creativităţii româneşti în domeniul medicamentelor şi a priorităţilor pe plan mondial a fost larg deschisă de acad. prof. Ana Aslan, familia «Gerovitalului» şi «Aslavitalului» devenind cunoscută în întreaga lume; ţara noastră este socotită de cîţiva ani capitala gerontologiei şi geriatriei. Succesele dobîndite pînă acum şi programul complex de stimulare a cercetării ştiinţifice în acest domeniu esenţial pentru sănătatea omului au determinat Ministerul Industriei Chimice, prin întreprinderea sa de specialitate — CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANŢI şi LACURI — să organizeze în Bucureşti primul «Simpozion al medicamentului original românesc», manifestare la care au participat peste 200 de medici, farmacişti, biologi, chimişti, cadre universitare şi cercetători din institute, academicieni şi tineri clinicieni din aproape întreaga ţară. Idei îndrăzneţe în confruntare directă, dialog creator asupra viitoarelor cuceriri ale oamenilor de ştiinţă în folosul semenilor, concluzii fertile pentru sprijinirea, cu mai multă încredere, promptitudine şi fermitate, a valorilor autentice, care pot contribui substanţial la creşterea prestigiului şcolii medicale româneşti, în general, pe plan mondial.

Şi iată-ne, pentru o zi întreagă, pe puntea de comandă şi-n sălile maşinilor curate ca oglinda ale uneia dintre impozantele şi modernele corăbii care navighează în Marea Sănătăţii — Întreprinderea de medicamente Bucureşti, unde-şi are sediul Centrala amintită şi unde se ştie cu exactitate ruta întregii flotile şi încărcătura fiecărei ambarcaţiuni în parte. Comparaţia ne-a fost sugerată de o hartă a lumii, pe care, dincolo de granite, ape şi continente, numeroase linii unesc România cu peste 30 de ţări (printre care U.R.S.S., R.F.G., Italia, Cehoslovacia, Anglia, R.D.G., S.U.A., Elveţia etc.), «porturi» unde acostează Gerovitalul, Fosfobionul, Vitamina C fiole, Calciul gluconic, Sulfamida-substanţă, Rifadinul, Tetraciclina, Cloramfenicolul ş.a. Pe traseele deschise de acestea, au pornit de curînd şi noile creaţii originale româneşti, spederile pentru cantităţi din ce în ce mai mari fiind din ce în ce mai multe... Lumea a auzit de ele, le-a cunoscut prin intermediul unor congrese, simpozioane şi expoziţii internaţionale şi vrea să le pună la dispoziţia celor în suferinţă, pentru a li reda cît mai repede lor înşişi, vieţii normale, familiilor, muncii, societăţii, lumii. Cuvinte mari? Nicidecum! Cei peste 12 000 de «fabricanţi de pietre la rinichi» scăpaţi, cu ajutorul Covalitinului (C_4, C_2 sau C_3), de dureri atroce şi de obsesia bisturiului, pot depune mărturie, ca şi dovada celor trei medalii de aur obţinute într-un an de inventatoarea chimistă dr. Tina Covalia. Cuvinte mari? Nu li s-au părut aşa celor peste 22 000 de bolnavi de ulcer (duodenal, gastric, piloric) îngrijiţi în micul spital din Şimleu Silvaniei de către echipa medicului dr. Ioan Puşcaş, aceştia, după 3-4 zile de tratament cu Ulcosilvanil nu au mai avut nici o durere şi după 14—20 de zile nişa ulceroasă parcă nici n-ar fi existat. Cuvinte mari? La Simpozionul pomenit înainte, nesiguranţele şi vălurile care mai planau deasupra Boicilului forte au fost îndepărtate de mai mulţi medici curanţi, care au atras atenţia că eficienţa medicamentului (sub formă de soluţie injectabilă) depinde într-o măsură considerabilă de felul injectării «loco dolentis»; cei peste 25 000 de reumatici (cea mai mare parte cu forme agresive), care au beneficiat de un tratament făcut riguros, sînt astăzi în afara oricărui pericol. De aceleaşi aprecieri s-au bucurat şi celelalte produse originale: Calciu efervescent 200, recalcifiant indicat în osteoporoza de etiologie variabilă, osteopatii acute şi cronice, însoţite de decalcifieri osoase, nevoi calcice crescute, hipocalcemie paratireoprivă, stări alergice, purpure netrombopenice; Distonocalm, un puternic şi eficace reechilibrant vegetativ şi sedativ (distonii neurovegetative cu manifestări digestive şi cardiovasculare, tulburări din nevroza astenică, climacteriu, hipertiroidism, hipertensiune arterială în stadiul incipient); Extractul de ochi (E.T.O.) stimulează regenerarea epiteliului corneean, are acţiune antiinflamatorie şi cicatrizantă, precum şi rol de modificator metabolic şi funcţional la nivelul ochiului; Fehinizonul este un medicament complex antiinflamator şi antireumatic, care evită fenomenele de iritaţie gastrică şi reacţiile alergice.

Nu de dragul statisticilor vom aminti că sarcinile de producţie la medicamentele noi şi originale au fost dublu îndeplinite în 1977 faţă de prevederile iniţiale, iar anul acesta ele s-au dublat iară. Este încă o dovadă că din portul Speranţei au pornit spre Oameni nave cu încărcătură de aur. Aurul sănătăţii. Atenţie, însă! Singurii comandanţi ai curselor de însănătoşire sînt Medicii, numai respectînd indicaţiile lor exprese veţi ajunge la Ţărm...

VALENTIN HOSSU-LONGIN

Tribuna cititorului

● **Speoterapie în peștera Ponorici-Cioclovina cu Apă;** reproducem din articolul trimis de dr. **Mihaela Giurgiu** (București): «S-a scris și se știe, desigur, despre miracolul pe care-l reprezintă salina în tratamentul astmului bronșic; așa-i în palatele subterane de la Praid, Tîrgu Ocna, Slănic-Prahova. Dar puțini știu că în mai multe țări din lume se tratează astmul bronșic în PEȘTERI. Mai mult, acestea au fost cele dintîi studiate și folosite cu rezultate excelente, peșterile «Kluterta» (R.F.G.), «Gombasecka» (R.S.C.), «Mammoth Cave» (S.U.A.) sînt cunoscute azi în toată lumea. Cercetări în acest domeniu se fac și în R.P. Polonă, R.P. Ungară și în multe alte țări. La noi există o astfel de peșteră, căreia să i se atribuie rol terapeutic? Da, una dintre ele este Ponorici-Cioclovina cu Apă, din munții Sebeșului, situată pe apa Luncanilor, lîngă cătunul Cioclovina. Are o lungime de 7 890 m și este străbătută de un rîu subteran. Prezintă două intrări și este alcătuită din galerii mari, multe din ele frumos concreționate. Cu sprijinul Institutului de Igienă din București și activînd în cadrul Cercului de Speologie «Emil Racoviță» — București, am efectuat aici o serie de determinări pentru aer, apă și sol. Pe baza rezultatelor obținute s-a constatat că există o serie de factori fizico-chimici și ai ambianței cu efect favorabil în tratamentul astmului bronșic; de asemenea, am constatat că nu există factori ce ar putea avea vreo influență nocivă asupra organismului uman. Deci, nu sînt motive de ordin medical care să contraindice un studiu pe un lot experimental de bolnavi. Această metodă de tratament în peșteri ar fi deosebit de simplă și ieftină în general, și în particular pentru peștera Ponorici-Cioclovina: ea se află cuprinsă în zona Grădiștea de Munte-Cioclovina, ce va fi declarată Parc Național; există o șosea ce duce din orașul Călan, prin Bașarod și Luncani, pînă aproape de una din intrări, șoseaua este asfaltată pînă aproape de satul Luncani și sînt necesare doar sumare amenajări în apropierea ei. Mai rămîne doar ca peștera să stîrnească și interesul celor ce ar putea să sprijine acțiunea de cercetare și valorificare a posibilităților ei terapeutice. S-ar putea înființa și la noi în țară o clinică de speoterapie, cu nenumărate beneficii în «bătălia pentru sănătate».

● **Despre ghizi și dezinformare:** Dintr-o amplă și instructivă sesizare trimisă de prof. **Denisa Moșneagu** (Șc. gen. 7 — Iași), reținem cîteva observații făcute cu ocazia unei excursii tematice «Trecut și contemporaneitate pe meleaguri moldovene» (21—22 decembrie 1977) și a altor drumeții școlare, în care surprizele s-au ținut lanț: «La Casa memorială Ion Creangă — ghidul în concediu, iar la casa lui Sadoveanu, de la Vînători-Neamț — ghidul învoit! La Casa-muzeu Calistrat Hogaș — ghidul în concediu de maternitate, tovarășa de serviciu spunîndu-ne că tocmai a venit de la o... instruire, unde i se spusese că nu se repartizează alt ghid în loc, făcîndu-se... economii; oare nu se găsea un profesor de română sau de istorie care pe timpul vacanței să fie detașat acolo? La Mircești, după o «horă» în jurul casei lui Alecsandri, pentru a găsi pe cineva să ne deschidă, întîlnim paznicul, care mai întîi a încasat taxa de vizitare, apoi candid ne anunță că nu este ghid. Deci, în două zile consecutive de vacanță, promisiuni rămase în gol și... patru case memoriale fără ghizi. În orașul Iași, Casa memorială Ilie Pintilie, în ziua de 29 ianuarie 1978 — ghidul lipsește, are program redus. Și aș mai putea enumera alte asemenea situații, dar mă opresc la cele mai recente și, cred, edificatoare. Ce se întîmplă, un regres al turismului? (Nota noastră: Nu, tovarășe profesoară, este vorba de un cras dezinteres al forurilor locale, cu atît mai condamnabil cu cît obiectivele respective sînt menite să contribuie la educarea tinerei generații!). Aș mai avea și alte sugestii: pavarea drumului care duce la Mausoleul de la Mărăști, spre a fi sigur că ieși de acolo cînd e noroi și autocarul nu e amenințat să ajungă în prăpastie; mai multă atenție și simț de răspundere la scrierea indicatoarelor turistice; un exemplu: pe tabla ce informează în Broșteni (Neamț) despre piatra răsturnată de Ion Creangă peste casa babei Irinuca este scris... «du l'ecrivain...» Ce se poate spune despre cunoștințele profesorilor școlii din această comună? Ar mai fi de adăugat că la toate obiectivele turistice (mai ales case memoriale) să se găsească pliante și ghiduri nepretențioase, editate pe plan local» ● **Cenaclul literar-turistic «Mihai Eminescu»:** Colaboratorul nostru **Nicolae Trifoiu** din Cluj-Napoca, președintele Secției de turism a Asociației sportive MERCUR (cartierul Gheorgheni), este inițiatorul celui dintîi cenaclu literar-turistic din țară (înființat pe lîngă Școala generală nr. 18, în ziua de 23 septembrie 1977). La ședința inaugurală a ținut expunerea «Eminescu pe drumul mare împărătesc», pe baza unor cercetări inedite care au dus la reconstituirea integrală a itinerariului eminescian, din 1866, spre Blaj. Următoarea manifestare a avut loc în comuna Feldru, județul Bistrița-Năsăud, în cadrul căreia a fost evocată prietenia dintre tînărul poet și Ioan Neamțu (1846—1870), originar de aici și student în științe tehnice, «gelit de toți amicii săi și de întreaga junime română din Viena», la moartea căruia Eminescu a scris o elegie, numindu-l «frate scump». Împreună cu Societatea VIRTUS ROMANA REDIVIVA a elevilor Liceului «George Coșbuc» și cu subfiliala Năsăud a Societății de științe filologice a fost apoi organizată o dezbatere pe tema «Eminescu pe meleagurile someșene». Membrii cenaclului, fideli țelurilor propuse, au organizat și alte manifestări în municipiul Cluj-Napoca și Sîngeorz-Băi, lărgind tot mai mult aria investigațiilor și mărind numărul localităților vizitate, programul complex încadrîndu-se în a doua ediție a Festivalului «Cîntarea României». Pentru anul 1979, cu sprijinul Ministerului Turismului, oficiilor județene de turism și al revistei «România pitorească», cenaclul își propune organizarea unei expediții cicloturistice pe traseul — reconstituit integral — al călătoriei lui Eminescu din Moldova de Sus la Blaj și de acolo, prin Alba Iulia și Sibiu, la București (redacția așteaptă noi vești de la frumoșii, exemplarii peregrini!) ● **«Expo-speo '77»,** de la corespondentul **Ioan Pîrva,** din Brad:

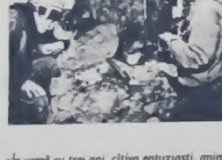

«În urmă cu trei ani, cîțiva entuziaști, animați de marea pasiune a cercetării zonelor carstice, au pus bazele Cercului speologic de amatori «Zaranda», pe lîngă Casa orășenească de cultură din Brad. Cei 21 membri, printre care și trei fete, studiază lucrări de specialitate, metode de orientare în teren, notarea hărților cu semne convenționale, sisteme de cartare a peșterilor, fac numeroase ore de antrenament. În 1976, cercul iar a primit din partea F.R.T.A. o distincție pentru cercetarea zonei carstice Rusești-Bulzești. Această recunoaștere a eforturilor depuse a constituit un imbold pentru noi cercetări, tinerii speologi declanșînd în zona calcaroasă Bulzești-Dealul Cripului-Vulcan o adevărată «vînătoare» pentru a descoperi noi drumuri spre inima plină de taine și frumuseți a pămîntului. Aceasta a dus la înscrierea în palmares a nouă peșteri, trei avene și descoperirea unor concrețiuni necunoscute pînă acum în literatura de specialitate (speleothemel), precum și descoperirea în peștera Cizmei din Cheile Ribicioarei, a unor fosile umane din neolitic și semne enigmatice, care încă nu au fost descifrate de către specialiști; la cel de-al 5-lea Simpozion de speo-sport, care a avut loc la Crivina la sfîrșitul anului 1977, speologilor amatori din orașul Brad le-a fost decernată, de către Institutul de speologie «Emil Racoviță», o diplomă, precum și cupa «Speo-Sport '77». Pe lîngă activitatea de cercetare, membrii cercului, coordonați de ing. T. Bozdoc și M. Nedopaca, se preocupă de protecția și popularizarea fenomenelor carstice cercetate. Recent a fost inaugurată, în sala mare a Casei orășenești de cultură Brad, a doua ediție a Expoziției de fotografii «Expo-Speo '77», care redă imagini din activitatea de cercetare și explorare desfășurată anul trecut. ● **Necazurile... «Energiei»:** În numele secției de turism a Asociației sportive «Energia» Turceni-Gorj, ne scrie **Mihai Nițulescu** (calitatea fotografiilor le face nepublicabile): «De la prima scrisoare trimisă, am mai fost într-o excursie la Deva, Hunedoara, Hațeg, Densuș, Sarmizegetusa, cazarea avînd-o la motelul Cinciș, unde am fost foarte nemulțumiți de frigul care a trebuit să-l suportăm peste noapte, camerele fiind neîncălzite. Același lucru ni s-a întîmplat și la «Dumbrava» Sibiu: din 18 elemenți la calorifer, erau calzi numai 3... În ultima excursie făcută la Păltiniș, am fost neplăcut impresionați de barul de zi de la stația telescaunului, care atunci cînd am intrat să bem un ceai cald, după un drum de trei ore și ceva pe traseul către cabana Gîtul Berbecului pe ninsoare și vînt nu am putut găsi așa ceva. Nu se serveau decît cafea, bere, «tării» și băuturi răcoritoare. În schimb, se fuma la maximum, încît ne-am întrebat de ce ar fi urcat oamenii acea la 1450 m altitudine, cînd puteau să respire același aer viciat și la ei acasă sau în vreun local din Sibiu... Așa cum menționați într-un număr al «R.P.», că în Bucegi nu se mai vînd băuturi alcoolice la cabane, așa s-ar putea impune și la celelalte locuri de popas din munți.

Curier

● **Alexandru Vasiliu,** Brașov. Propunerea privind o rubrică de schi pentru sezonul de iarnă 1978/79 este în atenția noastră. ● **Vasile A. Armega,** București. Tradiționala sărbătoare populară «Ziua oierilor» (Novaci-Gorj, 20 mai) este consemnată la rubrica de specialitate; mulțumiri pentru aprecierile la adresa revistei și a Almanahului turistic. ● Prof. **Constantin Poenaru, București** — «Pelerinul» vă roagă să-l înțelegeți că a fost nevoit să scurteze relatarea dv. (pentru inadvertența strecurată își cere scuze!), din lipsă de spațiu; cf. cîte probleme cu acești vandali care mai circulă încă prin munții noștri, tăind jneapănul, degradînd refugiile și marcajele, scriindu-și numele pe pereții peșterilor, poluînd locurile alpine și izvoarele cu resturi menajere etc! Avem în vedere să publicăm o anchetă amplă despre toate acestea, la rubrica «S.O.S. Natura!» și apelăm pe această cale la toți cititorii, dornici să contribuie la eradicarea acestui flagel al turismului, să ne relateze concret (și cu fotografii, dacă este posibil) locurile și faptele reprobabile întîlnite în timpul drumețiilor; despre paginile de reclamă, ce să mai vorbim? Ne sînt absolut necesare, ele conținînd importante informații turistice, balneare, sau de interes general. ● Ing. **D. Iordănescu,** București. Vă mulțumim pentru ideile și sugestiile exprimate cu privire la profilul și misiunea revistei; «monopolul» informațiilor turistice nu ne poate aparține, cotidienele avînd prioritate prin însăși apariția lor, nouă revenindu-ne sarcina de a disemina știrile de interes general în mai toate articolele; publicarea unor fragmente literare, din cărțile «de inimă» ale drumeției este de competența Editurii Sport-Turism; ideea sondajului, așa cum o prezentați, este discriminatorie, pentru că elimină categorii noi și foarte diverse de lectori, pe noi interesîndu-ne opiniile tuturor cititorilor, fie că sînt statornici abonați, fie cumpărători ocazionali. ● **Nelu Pop,** 3 964 Hodișa, nr. 190, Socond, jud. Satu-Mare dorește să facă schimb de ilustrate și să corespondeze pe teme turistice. ● **Boțoiu Achim,** str. Ciurchi nr. 113, bloc F-2, Sc. C, et. I, ap. 2, 6 600 Iași — schimb de vederi, mai ales din localitățile cu un bogat trecut istoric (Alba Iulia, Alboc, Blaj, Calafat, Solești, Soveja, Turda, Vaslui etc.), în vederea întocmirii unui album. ● **Alexandru Bibac,** str. Muntenia 13, 2 200 Brașov — oferă «Almanahul turistic», de la prima apariție (1960) pînă în prezent (exceptînd cel din 1975, cînd nu a apărut); colaboratorului ing. Nae Popescu i se poate scrie pe adresa redacției noastre. ● **Lazăr Marius,** str. Gării nr. 9, 2 825 Sebiș, jud. Arad — dorește să cumpere colecția «R.P.» de la nr. 1 la nr. 73.

PELERIN

Sport

DESPRE GALERII...

Nu mai este demult un secret faptul că o tribună «încălzită» este mai întotdeauna în stare să-și poarte favoriții spre victorie, așa cum un stadion pasiv (dacă nu chiar ostil) devine un obstacol moral, mult mai dificil de învins decît însăși echipa adversă! Relația jucător-spectator este foarte importantă în timpul spectacolului sportiv, perfect asemănătoare celei dintre actor și admiratorul său, dar este o relație cu dublu sens, în cadrul căreia cei implicați se pot influența reciproc aproape în aceeași măsură. Un meci fără spectatori este întotdeauna ca o piesă de teatru desfășurată într-un teatru gol, cu actori dezolați și spectacol de calitate submediocră. Dar și o tribună arhiplină, aflată în fața unui meci penibil (eventual o înfrîngere a echipei favorite), nu poate avea o reacție în stare să șteargă impresia de pînă atunci, nici să devină imbold pentru revenirea favoriților. Aceste elemente principale ale spectacolului sportiv (jucătorii și publicul) se interferează, sportivii jucînd mai bine atunci cînd întîlnesc un public darnic, iar spectatorii aplaudînd, susținînd, «încălzindu-se» dacă vreți, mai bine atunci cînd au în față o evoluție superioară.

Ce se întîmplă însă, practic, la noi? În totalitatea lui spectatorul de fotbal așteaptă întotdeauna prea mult de la sportivul pe care-l urmărește în arenă, pînă la a se hotărî de a-l încuraja în timpul evoluției. Majoritatea cititorilor noștri, sîntem siguri, au simțit pulsul, chiar indirect, adică prin intermediul micului ecran, al celebrelor galerii engleze, braziliene ori argentiniene. Sigur, și fotbalul practicat pe acele meleaguri este altul, dar oamenii știu să cînte de la un capăt la altul al meciului, indiferent de scor, știu să aplaude «la scenă deschisă» o pasă de 30 de metri sau o intercepție, preferă întotdeauna sonoritatea cîntecelor în locul brutalității fonice a fluierăturilor. La noi — și punem acest lucru tot pe seama lipsei de maturitate a jocului de fotbal, dar și a spectatorului de sport autohton — tribunele așteaptă pasive spectacolul, se plictisesc repede dacă el nu apare, trecînd tot atît de urgent la fluieratul favoriților. Atunci cînd (așa cum se întîmplă de obicei) echipa aflată în vizor își vede mai departe de joc și ajunge chiar să înscrie, pe stadion se petrece un miracol: tribunele devin brusc mulțumite, galeria își susține iar echipa, spectatorii aplaudă aproape orice acțiune a favoriților. Am văzut la Carei, la un meci susținut de echipa studențească «U», am văzut și auzit două galerii superbe, cea locală cîntînd, cea a oaspeților, mai masivă și mai antrenată, avînd un repertoriu mai bogat, începîndu-și programul înainte de fluierul arbitrului cu «Gaudeamus Igitur» și încheindu-l o oră și jumătate mai tîrziu prin sărbătorescul «Mulți ani trăiască!», care consfințea o foarte frumoasă victorie a studenților clujeni. A fost însă una dintre puținele excepții. La Tîrgoviște, un oraș altfel tînăr pe harta fotbalistică a țării, pentru a deveni «suporter» al echipei locale este obligatoriu să plătești (în afara biletului de intrare!) o sumă de lei în tur și alți 50 de lei în returul campionatului... Este însă suficient, se întreabă cititorul Nicolae Miles, doar să plătești acest preț, desigur piperat, pentru a te putea numi «suporter» adevărat? Fără îndoială că nu, și trebuie să susținem aici că suporterii unei anume echipe ar trebui să se bucure de mai multe facilități (de loc de activitate sportivă gratuită, de excursii cu echipa proprie etc.), pentru a le putea cere mai multă iubire, mai multă pasiune pentru echipa lor, și pe care ar fi cazul s-o susțină chiar atunci cînd ea nu joacă foarte bine. Creșterea calitativă a fotbalului nostru este legată, fără îndoială, și de o mai largă înțelegere a problemei suporterilor, a galeriilor...

DUMITRU GRAUR

BIBLIOTECA MONTANIARDULUI

Întocmită de EMILIAN CRISTEA — 47

VĂILE CONTRASTELOR: CUPAȘUL ȘI LAPOȘUL

Cînd pronunțăm numele masivului Hășmaș ne gîndim la frumusețea metaforelor din Cartea Oltului de Geo Bogza, imaginînd sălbăticia locurilor și gingășia primelor izvoare hărăzite să formeze cu apa lor unda firavă a rîului încununat, la majorat, să despice chiar și Carpații. Îmbrăcat în haina vorbirii, Hășmașul a devenit celebru, dar nu a reușit să creeze acel miraj turistic către înălțimile lui. Din păcate unei înțelepciuni mature, el își ascunde și astăzi o bună parte din frumuseți. Le păstrează numai pentru acei drumeți care, stăpîniți de curiozitate și fior de dor moștenit din depărtările timpului, îi străbat prin codrii tăinuitele cărări. Celorlalți, pentru a nu-l considera egoist, le arată înșirate pe ulucul adîncit de apa Bicazului obiective purtînd după rînduiala minții denumiri devenite celebre: Lacul Roșu, Vîrful Ucigașului, Suhardul Mare și Mic, Cheile Bicazului, cu singuraticul lor străjer Turnul Bardosului, ori înspăimîntătorul canion de la Gîtul Iadului. De-a lungul acestei coloane vertebrale care este Valea Bicazului, vin din creierul munților, pentru a-și susține vigoarea, o suită de pîraie a căror fantezie milenară a întinsm modelată fie în simburele de roci cristaline, fie în calcarele sedimentare pe cea mai întinsă suprafață a reliefului.

Trecerea apelor prin zonele de calcare a prilejuit modelarea unor chei înguste care, uneori, silesc poteca să fugă din calea lor, ocolindu-le. În vacanță sau concediu putem găsi în jurul stațiunii Lacul Roșu acele obiective tăinuite de Hășmaș care să ne copleșească simțirea. Pe șoseaua din Cheile Bicazului, la km 27,700, Bicazul primește din stînga apa Cupașului. Ea vine printr-o luncă înverzită aducînd pe aripi nevăzute răcoarea muntelui, parfumată de rășina pădurii. Pornind în lungul văii, simțim curînd fiorul de umbră care a peretelui Suhardul Mic ridicat amenințător deasupra micuțelor Chei ale Cupașului. Aici valea este mai îngustă, iar apa lipită de spațiu curge pe un pat bolovănos adîncit sub nivelul drumului forestier. Dincolo de Chei, calcarele dispar treptat. Valea largă și însorită încinge munții devenind toată o grădină. Verdele gras, smălțat cu mozaic floral, întinerește îngusta luncă prin care Cupașul e o potecă luminoasă, o suviță argintie încumetată să rupă pestura mătăsoasă a pajiștilor, o oază a liniștii, o lume a serenității, a ozonului de nesfîrșite păduri de molid; este un refugiu al cerbilor, o grădină a fructelor de pădure, un rai al păsărilor cîntătoare, un domeniu ocrotit pentru păsărivii ce populează apa pîrîului. Cupașul nu-i o apă care erupe prin puri năprasnice, fiind să voiască munții. Cursul lui liniștit odihnește psihic și reconfortează fizic pentru că traseul de pe vale este desfășurat 6 kilometri numai în urcuș domol.

În contrast cu Valea Cupașului, este Valea Lapoșului, care de la vărsare și pînă la sfîrșitul treimii inferioare și-a dăltuit o albie de un dinamism impresionant. Către tăinuitul drum al apelor ne conduce un marcaj cu bandă albastră dispus din fața cabanei Cheile Bicazului. De cum trecem podul spre cabană, călăuza noastră vrîstată pe copaci ne conduce pașii pe o cărare conturată inițial prin fața unui canton silvic. Apoi intră în pădure unde foarte curînd își termină misiunea. Nu mai avem nevoie de el, pentru că din dreapta ne cheamă cu vuiet de apă prăvălită în cascade pîrîul Lapoș. Dintr-o fereastră a pădurii cuprindem în rețeaua privirilor calvarul frămîntat ce pare la prima vedere inaccesibil. Coborînd către el constatăm că zgomotul nu-l fac puhoaiele pornite să răstoarne tot ce întîlnesc în cale. Nu. Este vorba de un pîrîu pus să facă zurbavă din puținele ape ce și le poartă aruncîndu-le peste praguri și stînci rupte sau desprinse din marele perete al Bardosului. Ajunși la firul apei pornim să-i vedem aventura. Cu sau fără cărare, urcăm cățărîndu-ne fără greutate peste săriturile înlănțuite pe un canion strîmt între doi pereți prăvăliți din creștetul Bardosului și al Cupașului. De la o vreme vedem înfiripată pe dreapta văii o cărare. Pare accesibilă, mai ales că pădurea conferă un plus de siguranță. Noi nu o abordăm, preferînd să trăim aventura pîrîului cît mai mult. Dorim acest lucru pentru că, văzîndu-i canionul, l-am îndrăgit. L-am îndrăgit pentru colosul încumetat cîndva să-i oprească înaintarea. Cu aceste sentimente urcăm spre înaltul muntelui, ocolim cascadele, sărind din piatră în piatră. Străbătînd Valea Lapoșului, ne simțim uneori sufletul strîns de singurătatea austeră din jur. Și dacă din prăvălișurile aspre ale pereților campanule, atîrnate-clopoței nu ne-ar da bineța, în legănarea de vînt, sigur buna dispoziție s-ar pierde în umbra gîndurilor sumbre. Dar avem să mai drumuim pînă ieșim din această tainică lume a sălbăticiilor montane. Cu auzul cufundat în cîntarea apelor urcăm către marele meterez al Bardosului. De la o cotitură a canionului firul văii este inaccesibil. Nu-i nimic alarmant, pentru că pe dreapta văii un hățaș tainic ne scoate curînd lîngă piatra Cupașului. De sub înnegritul perete tăvănuit deasupra noastră zorim pasul dornici de lumina întrevăzută dincolo de această lume a împărăției lui Sfarmă-piatră. Și, într-adevăr, nu prea departe, munții se dau în lături, iar valea scăpată de strînsoarea pereților își domolește malurile, covorul vegetal al calcarelor se schimbă treptat cu cel al rocilor cristaline. Piscurile pleșuve de la obîrșia văii încep să apară dezgolite ori împădurite. Toți munții sînt acum cu noi și tocmai pentru aceea umblăm cu privirea pe plaiurile lor ca pe tărîmul basmului.

EMILIAN CRISTEA

PORȚILE FÎNTÎNII

Din centrul Borșei, pînă nu de mult un patriarhal șirag de cătune — Pietroasa, Repedea, Poiana, Pușnearâ și Cercănel — un drum ne trimite în periferia din est a orașului, rămasă și astăzi ca un crîmpei de natură abia împovărat sub ritmul construcțiilor de ultimă oră. Venit în goană, către pîrtiile de schi din împrejurimi sau într-un obișnuit itinerar de vară, vizitatorul poate costa, pe proviziile de cal el lapte, pe o mămăligă cu brînză și smîntînă, cum și pe [illegible] unui «Han al butinarilor» ivit în răcoarea de drum.

În învăluirul peisaj al Fîntînii, de unde șoseaua națională își continuă, pe lîngă apa Vișeului, dificilul traseu către pasul Prislop (1416 m.), [illegible]

TITUS REGVALD

POȘTA MONTANIARDULUI

● PUCHIN DOREL — București. Articolul dumneavoastră despre un traseu pe Valea Bistriței vîlcene spre Vîrful Netedu a fost luat în evidență. ● Din dorința întocmirii unui itinerar prin Munții Tatra, AUREL FRĂȚIANU, str. Dentz nr. 3, cod 77734, sector 7 — București, ne scrie: «doresc ca prin intermediul revistei să corespondez cu un iubitor al drumeției montane care a vizitat Republica Socialistă Cehoslovacia și care ne-ar putea da sfaturi prețioase în vederea pregătirii excursiei noastre și alegerii unui traseu interesant». Sperînd că cititorii revistei noastre îl vor ajuta, le mulțumim. ● POPESCU GHEORGHE — Hunedoara. Descoperirile dumneavoastră sînt interesante. Din păcate, nu dați prea multe date pentru ca peșterile să fie eventual vizitate și de specialiști. Vrem amănunte. Hărțile dorite le găsiți anexate la cele 16 călăuze turistice apărute în colecția «Munții noștri». Pentru cercul de speologie și turism, adresați-vă alpinistului Rițișan Abel — Corvinul Hunedoara și veți găsi înțelegere. ● VICTOR MOCIANU — București. Cercul de turism Amicii munților din București, telefon 11 32 29, vă poate satisface dorința dumneavoastră de a deveni alpinist. ● HENN WERNER — Reșița. Înființarea Cercului speo trebuie anunțată și la F.R.T.A. unde credem că doriți să vă afiliați. Activitatea de viitor a cercului este lăudabilă și vă felicităm. Inexactitatea lungimii peșterii «Speo-sport 77» o poartă descoperitorii. Comunicarea ei a fost, probabil, eronată. ● GABOR HALASI — Deva. Articolul trimis este interesant. Competentele dumneavoastră considerații asupra istoricului și activitatea speologilor arădeni nu sînt însă pe

continuare în pag. 22

profilul rubricii «Biblioteca montaniardului» unde, obișnuit, se publică trasee pentru drumeție ● ERATA. [illegible] În «Anuarul» articolului «Cîteva considerații de estetică a peisajului...» (Almanahul turistic 1978) inconsecințele [illegible] tipărirea materialului. Astfel, crochiul panoramic ce însoțește textul a fost tipărit invers [illegible] ceea ce necesită, pentru a deveni inteligibil, rotirea întregii pagini cu... o sută optzeci de grade. De asemenea, [illegible] textului este parțial alterată datorită absenței a două pasaje, în prima parte a articolului și la sfîrșitul celui de al patrulea alineat. Neputînd indica aici — din lipsă de spațiu — pasajele ce lipsesc, ne exprimăm doar regretul de a fi înfățișat cititorilor un material în care secțiunile de text rămase se îmbină defectuos și forțat, exprimarea apărînd astfel, în aceste locuri, lipsită de legătură. Restul scăpărilor (în special de punctuație) dau lipsa de importanță». arh. Dan Opreanu. Noi redacția, [illegible] erorilor semnalate sperăm redactorului responsabil al Almanahului turistic '78.

● În dorința de a promova noi trasee turistice montane, dintre cele mai puțin cunoscute, dar de mare frumusețe, rugăm pe drumeții de munte să trimită redacției descrieri ale itinerariilor parcurse, spre a fi făcute cunoscute și altor amatori. Textul fiecărui articol să nu depășească 60 rînduri, dactilografiate la două rînduri, și să fie însoțit de o schiță de reper a traseului, la creion sau tuș, care să redea toate amănuntele geografice de pe traseu, necesare orientării. Interesează, îndeosebi, itinerare de drumeție din munții Banatului, din Carpații răsăriteni și cei Apuseni — din toate masivele acestora — pentru excursii de o zi-două sau mai lungi. Am dori să publicăm în viitoarele numere trasee de drumeție din munții Semenic, Lotrului, Latoriței, Aninei, Almajului, Țarcu — Godeanu, Ciucului, Harghitei, Bîrgăului, Gutîiului, Țibleșului, Vlădeasa, Gilăului, Mezeșului, Codru-Moma, Metaliferi, Trăscăului. Pe plic menționați: «pentru Biblioteca montaniardului».

MUNȚII VÎLCAN

Harta turistică a zonei nord-centrale a Munților Vîlcan continuă prima expunere, pentru zona Straja, publicată în nr. 8/1977 al revistei noastre. În acest sector al Munților Vîlcan se află cîteva trasee turistice frumoase dintre care recomandăm:

1. Tura în circuit: Motelul Valea de Pești (910 m) — drumul forestier Valea de Pești — Gura pîrîului Dilmii — drumul forestier pe Valea Strîmba — dealul Strîmba — golul de munte Strîmba — vîrful Arcanu (1760 m. alt.) — stîna Arcanu — vîrful Răstovanu (1658 m.alt.) m. Cioca Neagră m. Testu din Galbena — cariera Pribeagu — cabana Cîmpu lui Neag (850 m. alt.) — comuna Cîmpu lui Neag. Timp de mers: 5 1/2 — 6 ore. Anumite porțiuni ale itinerarului sînt marcate. Motel Valea de Pești — gura pîrîului Dilmii: triunghi roșu. În planul de marcare se prevede anul acesta marcarea traseului de urcuș: Motel Valea de Pești — Valea de Pești — Valea Strîmba — vîrful Arcanu cu semnul punct albastru. Acest marcaj va fi prezent și pe traseul de coborîre pe vechiul «Drum al Neamțului» spre cabana Cîmpu lui Neag pînă în centrul comunei Cîmpu lui Neag. În vîrful Arcanu admirăm o splendidă priveliște asupra Munților Retezat ca și lanțul de vîrfuri de pe culmea principală a Munților Vîlcan.

2. Traseul la vîrful Sigleul Mare. Motel Valea de Pești — Valea de Pești — pîrîul Dilmii — șaua Dilma Căzută (1152 m) — stînele la Păltine — vîrful Sigleul Mare (1682 m. alt.). Timp de mers: 2 3/4 — 3 ore. Marcaj: Motel Valea de Pești — șaua Dilma Căzută: triunghi roșu; Șaua Dilma Căzută — stînele la Păltine: bandă roșie. Înapoierea la motel se poate face pe același itinerar în 2 — 2 1/2 ore.

Drumul de legătură între cabana Cîmpu lui Neag peste m. Arcanu și creasta Oslea la casa de vînătoare Cîmpușel va face obiectul unei hărți în sectorul de vest al Munților Vîlcan.

NAE POPESCU

R.P. MAGAZIN
R.P. MAGAZIN
R.P. MAGAZIN

yoga și turismul

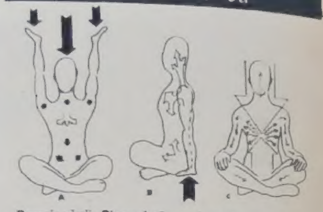

Bucuria vieții. *Binecuvîntăm explozia de senin, de smalț colorat, de sunete, de frumos, de viață! Gîgîie, tremură în noi și-n toată firea un dor de dragoste și bucurie! Să ne deschidem deci trupul și spiritul pentru a uni fremătul nostru cu cel veșnic al Naturii, al Vieții!*

● Vă propun azi o variantă a celebrei Prana Mudra, tehnica îmbibării cu energie, exercițiu minunat pentru întreaga arhitectură organică și psihică a omului. Se poate practica oriunde în aer liber, stînd jos pe un pled, cu picioarele încrucișate (Sukhasana). ● Înainte de a începe, lăsați privirea să descopere uimită imensitatea cerului și pămîntului. ● Lăsați respirația să se calmeze, apoi reglați-o, amplificînd-o gradat, ventilînd întreg pulmonul. ● Începem ridicînd palmele spre cer (fig. A) ● Cu capul ușor pe spate, inspirăm TOTUL, prin nări, ochi, palme, creștet. ● Bineînțeles imaginar, dar cu întreaga voință! ● Inspirați lent, simțind cum efluviile grele de aiiru albastru și soare pătrund efectiv în noi. ● La expirație lăsăm energia absorbită să se difuzeze prin tot trupul, ca o ploaie caldă ce coboară pînă în picioare. ● Executăm astfel 7 respirații lente, maiestuoase ● Apoi coborîm mîinile pe lîngă noi, cu palmele pe pămînt (fig. B). ● Închidem ochii și începem să aspirăm energia de jos, de sub noi, eventual și prin picioare. ● La expirație, forța se răsfiră prin noi, ca o fîntînă arteziană, spre inimă, cap și umeri. ● Și aici — 7 respirații calme. ● După cîteva clipe de liniște absolută, punem palmele pe genunchi (fig. C) ● Întregul corp se va transforma în antena de recepție a radiațiilor de sus și de jos. În noi va fi marea întîlnire a fluxurilor Naturii! ● Inspirăm încet, fără grabă, imaginînd cum simultan absorbim energia prin toată jumătatea superioară a corpului și prin triunghiul de susținere format din baza coloanei și picioarele încrucișate. ● Cu ochii închiși urmărim drumul și întîlnirea în miezul plexului solar al celor două șuvoaie opuse. ● Cînd expirăm, le unim, lăsîndu-le să explodeze, iradiind tot organismul. ● Putem continua astfel pînă la primul semn de inconfort. ● Atunci ne întindem pe spate și ne odihnim cîteva minute, lăsînd soarele să ne încălzească. ● Condiția esențială a reușitei în acest procedeu aducător de energie, de pace, de siguranță și încredere, de luptă contra asteniei de primăvară, este să stăm cît mai relaxați, mai permeabili, dar mai ales să participăm afectiv, să încercăm să ne bucurăm sincer de senzațiile resimțite, de a fi fericiți că trăim prin toți porii, prin toate celulele depline.

MARIO-SORIN VASILESCU

umor

Desen de: VASILE CRĂIȚĂ -MÎNDRA

«Turismul și criza petrolului»

Spun chinezii că, pentru a fi sănătos, cel înțelept **«mănîncă singur hrana dimineții, o împarte c-un prieten pe a prînzului și o trimite dușmanului pe cea de seară».** Sănătos știu eu c-ar vrea să fie oricine, însă la înțelepciune n-am băgat de seamă că s-ar înghesui prea mulți. Mie unuia încă și mai greu mi-ar veni, nu doar că-i Florar și cîntă cucul de sare cămașa de pe om nevinovat — pas de-o mai prinde apoi! — dar și pentru că n-aș găsi cui să trimit cele de-ale gurii pentru cină rînduite, căci — să nu vorbesc în ceas rău! — eu nici n-am dușmani, nici nu cred să-i mai dobîndesc de-acu-ncolo... Din fericire, istoria gastronomiei nu e pătată de martiriul nimănui, inamicii și asupririle grămădindu-se mai cu seamă asupra celor care s-au ocupat de cele ale spiritului, de hrana minții, fie-mi îngăduit s-o spun...

Așa că, deși-s de acord cu mai sus amintita spusă a chinezilor — lucru pe care îmi propun să-l și dovedesc într-o rubrică viitoare — mărturisesc că eu, unu', sănătos am mai fost, dar înțelept nu prea; drept care vă sugerez ca — în cazul în care dușmanii vi-s plecați în concediul legal de odihnă — să cumpărați un kil de ficăței de pui ce se vor transforma într-un minunat **pateu de foaie gras,** de-mi veți urma sfatul. Fierbeți-i cam trei minute într-o jumătate de litru vin alb și sec; apoi, după ce-i scoateți de acolo și după ce s-au răcit, sfărîmați-i bine (dacă se poate, cu mixerul), încorporînd în ei — puțin cîte puțin! — cam 400 grame de unt. Frecați mult, adăugind și 4 linguri de vin roșu, gros și dulce, sare și piper, și minunatul «Picantil» (pe care-l găsiți la «Plafara»)... Omogenizați totul, răsturnați într-un castron, tasați bine și acoperiți cu frunze de lăptucă; lăsați apoi castronul cu pricina să se odihnească în frigider cîteva ceasuri. Iar cînd vă veți hotărî să-l gustați, chiar de va fi seară, nu cred s-aveți inima aia încît să-l trimiteți dușmanului...

SPÎNZURĂFOAME

călători români

IONESCU-ION DUNĂREANU (n. 1905, la Brăila) este licențiat al secției de istorie-geografie a Facultății de litere și filozofie din București (1932). A făcut călătorii de studii, ca bursier, în Elveția și Franța (1931). Întors în țară, s-a dedicat drumeției de munte, cercetînd, cu ochiul geografului, zone montane mai puțin cunoscute. A străbătut, cu piciorul, toți masivii Carpaților. În 1935—1936 a publicat prima hartă turistică a Pietrei Craiului, un ghid de factura celui tipărit de Mihai Haret în 1910, iar în 1943 inițiază amplă monografie geografico-turistică a masivului Piatra Craiului. Lucrările sale folosesc documentația furnizată de înaintași, dar se remarcă și prin inedit. În Retezat, I.I. Dunăreanu, mergînd pe urmele lui Emm. de Martonne, a efectuat cercetări asupra lacurilor glaciare. Ca urmare, în 1957 a publicat monografia **«În munții Retezatului».** I.I. Dunăreanu a tipărit pînă acum 17 titluri (ghiduri, monografii, o evocare: **Cartea drumeției,** o îngrijire de ediție: Mihai Haret — **Călător prin munți**) și peste 30 de hărți turistice. În lucrările sale vehiculează informația corectă, cu rare excepții — în unele hărți, mai ales — erori care au fost semnalate. I.I. Dunăreanu a desfășurat o continuă activitate în vechile asociații de turism: **A.D.M.I.R., Clubul alpin român, Hai la drum.** Azi colaborează, ca specialist voluntar, la numeroase așezăminte și instituții care au ca obiect drumeția, turismul cultural etc. Publică frecvent în coloanele revistei **«Terra—2000»** și, sporadic, în **«România pitorească».**

La vîrsta de peste 70 de ani, urcă pe munți: în Penteleu, Făgăraș, Retezat. «Numai în Bucegi — îmi mărturisea recent — n-am mai ajuns să merg de aproape 20 de ani».

VALENTIN BORDA

Întîmplări ciudate, unele de necrezut, avînd ca eroi viețăți fără grai din Bucureștii de odinioară, au stîrnit uneori pana memorialiștilor. Cîteva mi-au revenit în amintire pe cînd răsfoiam statutele Asociației Chinologice Române. ● În 1877, la Plevna, căpitanul Budișteanu se trezi față-n față cu Cezar, uriașul său Saint Bernard, pe care-l lăsase la București, în grija familiei. Cum va fi parcurs cîinele atîta drum, singur, și cum va fi trecut Dunărea ca să apară în umbra redutelor turcești, n-avea s-o afle niciodată. Rănit de trei ori în timpul luptelor, Cezar își salvează stăpînul lovit de gropnele, pe cînd acesta se prăbușise, fără simțire, într-o groapă. Decorîndu-l pe ofițer, țarul îi admiră splendidul patruped, exprimîndu-și dorința să-l cumpere. Fu refuzat însă, cu demnitate. Trecînd anii, Budișteanu, ajuns general, apărea la Capșa cu bătrînul lui Cezar, căruia, după amotimp îi oferea cataif ori înghețată. ● Leandru, cîinele lui Grigore Ventura, extravagantul ziarist și dramaturg, era zărit adeseori alergînd disperat în căutarea stăpînului, pe la Capșa, Broft ori Fialcowschi, vacasă la prieteni și, uneori, chiar la cuconițe. Cînd chelălăia în pragul Clubului, era semn că papa Ventura pierdea la cărți. Murindu-i stăpînul, l-a plîns aproape o lună la poarta Bellului, pînă ce l-a luat unul dintre prietenii răposatului, în casa căruia Leandru și-a sfîrșit zilele, fiind îngropat sub un platan din grădina Oteteleșeanu ● Cîinele Negru, cum îi spuneau bucureștenii unui prepelicar al droghistului Ovessa, inspirase stăpînului său denumirea drogheriei de pe strada Academiei. Știindu-l mare amator de plăcintă, unii dintre clienții lui Ovessa aruncau animalului 10 bani, cît costă o porție. Dacă îi dădeai mai puțin, lătra pînă i se completa suma, după care alerga la plăcintărie «Cu carne sau cu brînză?» îl întreba negustorul. Iar el răspundea prompt, punînd laba pe tava respectivă. ● Bucureștenii făceau însă mare haz de anunțurile apărute în presă prin care doctorul Kalinderu oferea recompensă pentru cîte unul din cîinii săi dispăruți, întrucît ajunsese de notorietate publică faptul că niște studenți pozmași, în permanentă jenă financiară, îi momeau animalele și le ascundeau ca să primească generoasă răsplată ● Dar nu numai cîinii, ci și alte necuvîntătoare și-au avut locul lor cald în inima bucureștenilor. Străchinescu ajunsese celebră pentru cele o sută de pisici ale sale, iar excentricul Costică Cîmpineanu își plimba liber prin grădină uriașul leu african, admirînd mahalalele pe la zăbrelele gardului, ori își speria prietenii la Fialcowschi scoțînd din manșonul pe care-l purta în loc de mănuși, unul din cei douăzeci de șerpi pe care îi găzduia în vasta-i locuință. ● Gîscanul Costică, numit astfel după stăpînul său, camionagiu din Gropile lui Oatu, asurzea mahalaua salutîndu-și entuziast patronul, dimineața cînd înhăma caii și seara cînd se întorcea de la lucru. Nostimada atingea paroxismul duminica, cînd gîscanul își surprindea stăpînul plecînd fără camion, știind că se duce la circiumă. Atunci sărea gardul și, gîfîind, bătea bezmetic din aripi tot timpul drumului. Dacă era alungat, zbura peste mărunțele case ale străzii Hagi Ghiță, aterizînd pe acoperișul circiumarului, unde făcea atîta tărăboi, încît camionagiul era nevoit să se întoarcă cît mai repede acasă, spre satisfacția coanei Veta și invidia suratelor sale din mahala. ● Ghiță Berbecu, patruped vagabond, ținea companie unui pitic care cerșea pe scările Universității. Avea pasiunea dovleacului copt și de cum zărea un vînzător ambulant cu ispititoarea tavă pe creștetul capului, îi tăia calea, așteptînd ofranda în poziție de atac. În caz de refuz, izbea crunt pe recalcitrant, îi răsturna tava și-l fugărea cu supliment de lovituri. Rosetti împrumută numele lui Ghiță Berbecu pentru una din revistele sale umoristice iar un negustor îl scrise cu efect pe firma restaurantului ce-l deschisese lîngă Vadul sacagiilor ● Pățanii din Bucureștii de odinioară, dovedind că dragostea pentru «lumea celor ce nu cuvîntă» are la locuitorii Capitalei un mai vechi «statut»... ca și obiceiul descrețirii frunții cu mijloace... zoo

ALEXANDRU PREDESCU

Maiul ne îmbie cu deliciile week-endului în sînul naturii. Căci vorba poetului, «de-acum nu ne mai îngheață nasul și picioarele». Automobilistul nostru și-a scos de cîteva săptămîni mașina din hibernare, a reîncărcat bateria, a «făcut» aprinderea și carburația,a potrivit presiunea pneurilor și a anunțat pe «mamaie» și pe copii: *Sîmbătă, plecăm la iarbă verde.* Toată lumea e fericită. Dar mai ales automobilistul nostru. Să-i stric bucuria? N-am inimă! Și totuși... Poate tocmai de aceea, din *toată inima,* risc amenda și îl «claxonez» cu un prea convins strigăt frățesc: *Atenție!* Coleg al meu, șofer de duminici însorite, nu te îmbăta cu aer ozonat! N-ai mai condus de luni de zile! Ia-o domol și cu ochii cît roțile automobilului: adică mari și... în patru. Ieșit din oraș, din nou atenție! Mai ales la peisaj. Știu, e fermecător. De cînd aștepți să simți mireasma proaspătă a cîmpului în floare! Dar nu mă crede un om fără sensibilitate dacă îți spun categoric: «Nu te uita!» Asta cîtă vreme mașina e în mers. Statisticile arată cîte accidente au făcut «sufletele de artiști» care, în situații similare, și-au luat ochii de la drum pentru a admira peisajul. Vrei să trăiești farmecul naturii renăscute? Foarte bine. Trage pe o alveolă de parcare, asigură mașina cu frîna de mînă și cu maneta de viteze, coboară și admiră cît ți-e dragul. Fii atent, colega, și la pericolele... din interior. Cînd mamasoacră exclamă entuziasmată: *Ce frumos!* nu părăsi din privire șoseaua. Nici cînd «ăla micu» întreabă plin de candoare: *Tăticule, ce curge acolo?*

Pentru orice act «extraconducere», trage pe dreapta și oprește.

E singura formă înțeleaptă de a... nu ține drumul drept.

LEON SĂRĂȚEANU

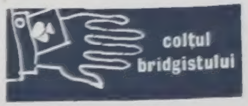

AMÎNAȚI DECIZIA!

[illegible]

N: ♠ V.8.6.4 ♡ D.7.6. ◇ 4 ♣ A.R.D.7.3.

V: ♠ R.D.7.2. ♡ A.R.8.6.5. ◇ 8.7.5.3. ♣ —

E: ♠ 5.3. ♡ V.10.9.4.3. ◇ 2. ♣ V.10.9.6.4.

S: ♠ A.10.9. ♡ — ◇ A.R.D.V.10.9.6. ♣ 8.5.2.

Contract Sud sub 6 carouri.

Vest atacă cu riga de cupă. Sud taie și joacă două ture de caro, Est defosînd o cupă, după defoașe unei pici de la Nord.

Ce linie de joc trebuie să adopte Sud, spre a realiza contractul?

Sînt sigure: șapte levate de caro, trei la treflă și una la pică.

Cea de a 12-a levată s-ar putea realiza la treflă printr-un «coup a blanc», chiar cu o distribuție de 4—1, dar...

Altă posibilitate, știind după atac, Asul de cupă în Vest, ar fi un final cu plasament de mînă în Vest, pentru realizarea damei de cupă sau eventual pentru pică.

Jocul trebuie astfel condus, ca să rămînă deschise toate posibilitățile, amînînd decizia pînă cînd din derularea jocului rezultă elemente suficiente pentru selectarea variantei cîștigătoare.

În orice caz, Sud va scoate toate atuurile, în speță patru. Defoasele ce nu pot fi făcute de la mort sînt: cupa (pentru a garda dama) și trefla (pentru a păstra posibilitatea de «coup a blanc»). Se vor defoasa așadar trei pici. Jocul va continua apoi astfel: a șasea levată, treflă spre onor, iar dacă ambii adversari răspund, se aplică blancul. În cazul nostru, cînd Vest nu răspunde și nici nu a defosat treflă, se va continua cu valet de pică de la mort, lăsat să treacă la Sud.

Nimeni nu va dori acum să vină în situația lui Vest, care realizează că jucînd as de cupă, majorează dama, jucînd mic de cupă, livrează levata, iar la pică situația este similară.

N. UHLYARIK

Coperta I: Detaliu de piesă din «Tezaurul de la Pietroasa», descoperit în primăvara lui 1837, expus la Muzeul de istorie al R.S.R.

Fotografie de **Ion Oprea**

Prezentarea artistică TRAIAN VASAI

Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii" București

43528

1. Complexul turistic «Praid»
2. Cabana «Bucin».
3. Hanul «Izvorul Mureşului»

HARGHITA VĂ INVITĂ

Ca aşezare geografică — despre judeţul Harghita, veche vatră de ţară locuită de oameni ai muncii români şi maghiari — pînă şi copiii din primele clase ştiu că este un ţinut neasemuit de frumos, situat între munţi, dealuri, văi şi ape. Pitorescul locurilor sale, cu salba de staţiuni balneoclimaterice — mai mici sau mai mari, cunoscute şi pentru calităţile celor peste 2000 de izvoare cu ape minerale — constituie o permanentă invitaţie la drumeţie, odihnă şi tratament.

Nu întîmplător, atît vara cît şi iarna, panglicile de asfalt ce şerpuiesc prin munţii Harghitei sînt circulate intens, iar locurile de popas, deşi au fost înmulţite în ultimii ani, rămîn deseori neîncăpătoare. Dar cine apucă să se bucure de aleasa ospeţie nu uită curînd...

Bunăoară, în renumita staţiune de odihnă pentru tineret de la Izvorul Mureşului, Cooperaţia de consum a construit anume un han turistic. Aici, toată lumea — de la recepţioner pînă la responsabil — se întrece în asigurarea unor servicii cît mai bune, care fac popasul vizitatorilor cît mai plăcut. Fireşte, vorbesc de la sine atmosfera intimă şi curăţenia sclipitoare din spaţiile de cazare; de asemenea, grăitoare este şi savoarea delicioaselor preparate culinare ieşite din mîinile bucătarilor, puse la dispoziţia consumatorilor. Totodată, grija pentru crearea unor condiţii optime de odihnă şi agrement face şi ea parte din preocupările gazdelor, sugerîndu-le unele sfaturi utile. Amatorii de sport îşi pot procura echipamentul necesar în orice anotimp: vara găsesc aici, mingi de volei, rachete şi mingi pentru tenis, biciclete sau jocuri atractive, iarna, bocanci, schiuri, săniuţe, patine, căci staţiunea dispune de pîrtii special amenajate şi de un teleschi; iubitorii de drumeţie şi ascensiune pot face excursii la peştera «Şugău» sau vîrful Piatra Singuratică, formaţiune stîncoasă ciudată care domină masivul Hăşmaşul Mare; în fine, cei ce doresc să se încumete în excursii mai îndepărtate, le pot face la Borsec, Cheile Bicazului, Lacul Roşu sau Băile Tuşnad. Desigur, călătorului aflat aici, nu trebuie să-i scape faptul că, în munţii din ţinutul Harghitei se află nu numai izvorul Mureşului (situat în apropiere), ci şi al altor rîuri mari, între care Oltul şi Tîrnavele.

Părăsind cunoscuta staţiune climaterică Izvorul Mureşului, după ce a traversat oraşul Gheorghieni, şoseaua urcă pînă sus, în vîrful Bucin (1287 m), loc unde Cooperaţia de consum a clădit o frumoasă şi ospitalieră cabană. Situată la o răscruce de drumuri, de unde pornesc diferite trasee turistice care străbat munţii Gurghiului, ea este, totodată şi locul preferat de întîlnire a vînătorilor, pescarilor şi a iubitorilor de excursii. Astfel, chiar lîngă cabană, o potecă duce pînă în vîrful Seaca (1777 m) şi de acolo pe sub culme se poate coborî în vestita «împărăţie verde» a Lăpuşnei. De menţionat că prezenţa zăpezii, care se menţine aproape şase luni pe an, face ca solicitările să fie mai numeroase din partea amatorilor de sporturi albe. Da, merită făcut un drum pînă la Bucin!... se poate convinge oricine de adevărul acesta, mai cu seamă după ce-a fost găzduit şi ospătat din bucatele anume pregătite de specialişti încercaţi în ale gastronomiei clasice sau moderne.

Cu gîndul la o revedere a locului, coborînd încă 25 km, iată-ne ajunşi în cealaltă parte a judeţului Harghita, în comuna Praid. Localitatea, aflată la 576 m altitudine, cunoscută din timpuri străvechi pentru exploatarea sării, a devenit un centru cu trăsături urbane şi are perspective frumoase de dezvoltare. Salinele funcţionează şi astăzi, iar unele dintre ele au fost amenajate în scopul tratării unor boli respiratorii. Strandul, apele termale, precum şi sanatoriul din mediul subteran aflat la dispoziţia bolnavilor de astm, au făcut ca Praidul să devină o adevărată staţiune balneoclimaterică. Băile dau rezultate bune în felurite afecţiuni cronice ale aparatului locomotor, ale sistemului nervos periferic şi în afecţiuni cronice ginecologice. Afluenţa în creştere a celor ce-şi caută sănătatea a impus construirea unui modern complex turistic, hotel, restaurant, braserie, cofetărie), ce aparţine tot Cooperaţiei de consum. Ambianţa, varietatea meniurilor, calitatea serviciilor, prin comportarea atentă şi amabilă a amfitrionilor, constituie o preocupare permanentă a acestui harnic colectiv ce poartă emblema COOP. Şi aici, oaspeţii sînt ajutaţi la organizarea unui sejur cît mai plăcut, care să cuprindă vizite, plimbări în localitate sau excursii prin împrejurimi. La numai 8 km distanţă de Praid se află staţiunea balneoclimaterică Sovata; tot de aici, la alţi 10 km se poate ajunge la Corund, renumit centru de producţie ceramică şi de prelucrat iasca, cunoscut în ţară şi peste hotare; pe malul pîrîului Corund, în vecinătatea vechilor băi, se poate vedea o carieră de aragonit folosită în decoraţii ornamentale.

Aşadar, pentru o vacanţă plăcută, o îmbinare fericită, între alegerea popasului şi a unui traseu turistic atractiv, ce oferă privelişti de neuitat, constituie nu numai o plăcută amintire... ci şi o revenire pe aceste minunate meleaguri, recomandate de lucrătorii Uniunii Judeţene a Cooperaţiei de Consum — Harghita.

Text şi fotografii:
LICĂ IOSIF